

זאכר עגיוזטער.

דיזע קוואטערן בעדייטען דיזע זייטענלעהן; „ב״ר״ דען קוואטערן סטער באלד לחוכות.

אורך הסכין 9. 22.	אבן להשחזה 22.
בדיקת הסכין 19. 20. 23.	אוגרת 18.
בדיקת הסרכה 44.	אוזא 12. 17 (ב״ר.).
בהמה שנפלה 17.	אטום 41. 49.
בועה 53. 54. 55.	אומה 24. 25. 27. 28. 35.
בועה בשפולי ראה 54. 57.	אומה נחלקה לשתיים 30.
בועה גראית כשתיים 53.	אונא 25. 27. 28.
בועה מעבר לעבר 57.	אונא ארוכה ועבה 24. 25. 27.
בית הכוסות 46.	30. 33. 35.
בליטה 33. (ב״ר.).	אונא אמצעית 24. 27. 33.
ברכת השחיטה 3.	אונא יורה כחץ 25.
ברכת כסוי הדם 5.	אונא מתפצלת 25. 30. 32. 33.
ברכה לבטלה 16.	אונא נחלקה לשתיים 29.
בשר בלוי 60.	אונא עליונה 11. 24. 25. 31. 32. 34.
גבשושית 31. 56.	אונא תחתונה 24.
גומא 4. 31.	אופתא 39.
גלדא 51.	אפר כירה 5. 6.
גנב 25. 35.	אפרוח 17.

טבעת גדולה 11.	גסטרא 1.
טינרא 58. 59.	גרגרת 3. 47. 48.
טרפשא דכבדא 40.	דופן 46. 48. 49.
יבלות 56.	דלדולים 50.
יונה 12.	דרי דאוני 29. 33.
יתיר 25.	דרסה 2. 7. 9. 13. 21.
יותרת 27. 29. 30. 31. 45.	הגרמה 7. 11.
יותרת בחריץ 30.	הלכה למשה מסיני 1.
כ"ף כפופה 28. 30.	הלכות שחיטה 7.
כ"ף פשוטה 28.	המסס 46.
כוי 5 (ב"ר).	השחזה 22.
כיס 25. 35. 36. 37. 47. 48. 56.	ושט 2. 11.
כיס סגור 45.	ורידין 2.
כסוי הדם 5. 6.	זפק 12.
כפתור 49. 50.	חד וחלק 21. 22.
כרס 12. 46.	חוט אדום 42.
לגבא 29.	חוט לבן 42.
לקמא 29.	חוט בשר מקיף 53 (ב"ר). 54. 55.
ליחה 41. 52. 53. 57. 58.	חיה 5. 6. 16.
מבלעת 12.	חלדה 7. 10.
מדידה 31.	חלון 43. 45.
מוגלא 41 (ב"ר).	חליף 22. 25. 34 (ב"ר).
מורסא 59.	חמש אונות 24.
מים זכים 53. 60.	חסר 25. 27.
מים פושרים 40 (ב"ר). 41.	חצר הכבד 45. 52.
51. 44.	חריץ 12. 24. 25. 30. 32. 34.
מים צוננים 50.	35. 36. 55. 56.
מכה ברופן 49.	חתוך אונות 39.

עוף 2 .4 .5 .6 .8 .10 .13 .14
 15 .16
 עוקץ 18 .19 .35 .49
 ענוניתא דורדא 25 .35 .36 .45
 56 .63
 ענוניתא נחלקה 37 .38
 ענוניתא נקובה 37
 עפר תחוח 5 .6
 עצם כלב 52
 עקור 7 .13
 ערוגה 32 .47
 פגימה 18 .20 .21 .22
 פלוש 43 .47 .48
 פלייש-פרשען 65
 פצול 31 .32
 פרה עם עגלה 17
 פרכוס 14 .15 .16
 צורת האונות 34
 צמקה הראה 40
 קבט 40 .50 .56
 קנה 2 .8 .9 .11 .12 .13 .34 .47
 קרום הראה 40 .41 .51
 ראה 24 .63 (ב"ר)
 ראה משמעת קול 51 .56
 ראה נפוחה 40
 ראה שיבשה 39
 ראה שנשפכה כקתון 60

מסוכנת 16
 מסוכסכת 18
 מפרקת 2
 מראה דם 52 .58
 מראות כשרות 61
 מראות פסולות 61
 נקב בבועה 58
 נקב בראה 51
 נקב מפולש 45
 נקור 65
 סדק 27 .28 .37 .39
 סדר האונות 24 .26
 סכין 4 .5 .8 .9 .10 .18 .21
 22 .23
 סכין פגומה 13 .18
 סימנים 3 .4 .10 .12 .13 .14 .15
 סמפון 28 .35 .55 .57 .60
 ספק בשחיטה 15 .64
 סרכה 42 (ב"ר) 58
 סרכה כסדרה 42 .43 .44
 סרכה שלא כסדרה 43
 סרכה כפולה 48
 סרכה מנה ובה 43 (ב"ר)
 סרכה מן פירנא 59
 סרכה מתוך בועה 57
 סרכה תלויה 48 .49
 עולה ויורד 18 .23

שומן הסמפון 47.	ראה שנתמסמסה 60.
שני כיסין 37. 54.	רעותא בראה 63.
שעור בועה בשפולי 54.	שדרה 47.
שעור לשחיטה 12.	שהייה 7. 21.
שפוי כובע 11 (ב"ר). 14.	שהחיינו 5 (ב"ר).
שפולי הראה 42. 54.	שוה בשוה 33.
שרש האונא 31.	שחיטה בלילה 4. 16.
שרש הגנב 25.	שחיטה ביום טוב 6. 16. 23.
שתי בועות סמוכות 53.	שחיטה בשבת 6 (ב"ר).
שתי ענוניתא 37. 38.	שחין 57.
תורבץ הושמ 11.	שמוטה 13. 14.
תרת לרעותא 49 (ב"ר). 56 (ב"ר).	שמיני ללדה 17.
(ב"ר). 59	שומן בשדרה 33.
תולעת בנקב 52.	שומן הגרגרת 46.
	שומן הלב 46.

חרב חיינו חורב חיינו
 חרב דקיק אהבה שלום
 RABBI CH. L. WEISS
 Rabbi of Congregation Anshei Mithunim
 Cleveland 13, Ohio

מצות השחיטה •

1. דאס דאז טעכטען זיך האלדע
 שהיערענע געטעהען אום, ווירד זיך
 זאלן זיין דעם משה רבינו אינדר זיך זיכער
 זעענען געבאטן זיך געטעטעלט (*).
 זינט דעם זא, וואס (זעהרט דען דער
 אינדרוקק זיך) "און טעכטען"
 (זיך א, ז, ה) — ער זעהרט, דאס און
 דען האלדע זיכט זיך געטעטעלט (טעטעטען)

א. מִסְקִינָן, רִשְׁחֵיטָה מִן הַצִּנּוֹר

הִלְכָה לַמֵּשֶׁה מִסִּינַי וְקָרָא

דוּשְׁחַט (ויקרא ח' ה') לְמַאי אָתָּא?

הָלֹא לְשׁוּיָה גִּסְמָרָא, פִּרְשׁ רֵשׁ"י

באר רחובות.

מצות השמיטה: א. מסקינן, לשון ענייה, כמו מסיק מן שולו לחיי עמלא, פיוז, שהעלוהו חכמים ע"י פלפול ברמסיק בחולין דף כ"ו, ח': ה'לכה למשה מסיני, באמת הלכות שמיטה היו יודעין ומקום שמיטה היו יודעין גם קודם שהעלוהו על ידי פלפול, אך לא היו יודעין אם נרצו בתורה או אם הוא הלכה למשה מסיני, כי דימוי חלו של משה רבו נשתכחו ג' אלפים הלכות ושמיטה חד מנייהו, והעלו ע"י פלפול דשמיטה מן הנואר הלכה למשה מסיני, ועל זה נופל הלשון מסקינן, כמו דבר שנפל לתוך הגומא ונאבד (וח"א"ב) העלוהו ע"י איש אחר. ומניין לשמיטה שהיא מן הנואר? שנ' ושמי אהן בן הכקד (ויקרא"ה, ה') מתקום שמי חטאו (פירס"י) שמי שבופק, חטאו הולא את דמו. ר' ייטל אחר, אמר קהל ונחתו (דברים י"ב, כ"א), מתקום שמי חטאו (פירס"י) במקום שזמו או שזכרו כלומר חתבתו. וטעם לשמיטה מן הנואר כמד נעם ס' החסין, שהוא להרחיקו מן אכילת דם בכל מה דאפשר, כפי שידוע כי מה הנואר יאל דם הגוף יותר מכל שאר העקומות, ולכן נאמרו לשחטו טעם טעם שנאכלוהו, כי טעם יאל כל דמו ולא נאכל הכפז עם הכזר. וטור טעם השמיטה מן הנואר ובסבין דדוק, כדי שלא נאמר בעלי החיים יותר מדאי, כי התורה התיר לאדם למעלתו לזון מהם ולא לנערם חנם, וכבר דברו חז"ל הרבה בחסור נער בעלי חיים והעלו שהוא דלוריתא, ולא נמלא מקום שהוא מעוט נער לנחמה רק אם שומעין מן הנואר ובסבין דדוק כי נזה ממה מדרה, גיסמרא, וטעם דגוסמרא אסור, משום דהוי' מרומא וה נחית ושמי, אחת ולא שמי שמימות, מיתא אחת ולא שמי מיתות (וכבר נע"ה הלוי' מרומא וה נחית ושמי, ותר' מיתות משום שנאמרות טעמ' מתחלה העי' דל"ת וקרנין ושמי, חד ולא שמי), ותר' מיתות לא קטלינן כי במספרת מולה גם כן חיות, דבמי ויסול מעל הכסא אחרנית ותשבר מפרקו וימת (ש"א ד', י"ח). טעם אחר, משום שנראה כנבלה, ובמי לא תאכלו כל נבלה (דברים י"ד, כ"א). טעם אחר, אם חתך כל המפרקת לשמים, או חין כח נבנהמה להתאכז ולהואיל דמה, כמו דאמרינן בחולין דף ק"ג, האוכר את המפרקת קודם שתאכל נפשה של נבנהמה הרי

(*) דען משה פֿעקן סיני הער מ'ל ווינדליך חיבערלעפערטע געבמטע (הלכה למשה מסיני) ווערדען מ'לע; וואָס געמאכט, חיבער דערען מרט חוזה ווייזע דער חזיונבונד זיין טרעפֿטליכען געוועלט (חורה שבכתב — חומש) וועדער חיינט מנדעייטונג דאָס חיון מלעהאנגעפונקט לז פֿירדען חוט, וואָ הייסט עז דען חוץ פֿעקן טעכטע, "חן ופֿאָל דיון פֿיעה וואָ טאָמלעטען, ווייז חוץ דיר בעפֿעהלען המבע" (וחבה כאשר צוהך — דברים י"ב, כ"א); דעז ווייז מבער פֿירטע זיך כירעגנדז חין דער חורה מנגעגעבען, וואָס מ'זיך דען משה רבינו ע"ה חוזה זיך געלעהרט וואָרדען זיין.

אפ"כ, ד.ה. נאך רש"י: ערקלן ארום, דאס אמן
ניכט דאס אעסער אין דעם האלץ מיידעריק
קען זאלן; זיך וועט מויר, דאס אמן ניכט
דאס געלענק דעם געניקקע דורכמיידען
דערין, זעלבסט ווען אמן דאס וועט
אעסער אין חוץ דער ליעהען וועלעט.
דאס ווערט געטראגן מיט לויטאטעס.
זעטלט מוין גיסי מר"י "לויט טהילע".

2. האט אמן ביים געפליגלן זיינען
סימן, ביים פיעה לויטן סימנים גע-
טעכטעט, זיך מיט מיינע זאלע שחיעה
ריכטיג; דאס אייזטע (רוב) ביים מיינעס
סימן געלעטט פיר דעם געלעטן. רבי יהודה
זאגט, דאס ביים געפליגלן מויר נאך דיע
האלטערען מיטגעטעכטעט ווערען איז
זיין; ביים פיעה קבער ברויכט דיע ניכט
לויטגעטעט, ווייל ער אין שטיקקע לערעגט
וויירד (מונד דארויך דאס בלוט קהנעהין מוין
דעם פדערן לייסט). געפליגלן הינגעגן
וויירד געוואנדלעך געפליגלן געברענגען מונד
האט אמן דעסהאלב דיע האלטהערען איז
לעטעכטען; פליגלען זיך יעדעס נאך
דער שחיעה ניכט דורכגעטעכטעט, זיך מיט
דאס געפליגלן דענקעך ערלויבט.

3. האט אמן דאס אייזטע מיינע
סימן ביים געפליגלן, דאס אייזטע פליגל
לויטן סימנים ביים פיעה געטעכטעט,
נאךזיך דאס אייזטע פליגל דער גורגל
(קנה) פדער דעם טאנר (זש), זיך מיט

שלא יעשה דרכה, פרוש אחר
פרש רש"י, שלא יחזיקו כל
המפרקת לשתיים אפילו
בחולקה וחובאה. גמטרא
פרוש גסי תרי:

ב. השוחט אחד בעוף ושנים
בבהמה שחיטתו כשירה, ורבו
של אחד כמוהו. רבי יהודה
אומר עד שישחוט הורדין
בעוף; אבל בבהמה אין צריך
לשחוט הורדין אפילו
לכתחלה, כיון דמנתחין אותה
לנתחים, אף בעוף כיון שרגילין
לצלוחו כאחד צריך לשחוט
הורדין. אבל אם לא שחט
הורדין, כשר:

ג. שחט רב אחד בעוף ורב
שנים בבהמה, שחיטתו כשירה,
פרוש קנה או ושמ: קנה הוא

זה מכניז את הכשר ומצליע דם צאכרים: דרכה, דהיינו שחוט סימנים בנת אחת בלא הולכה
והנחה וזה נקרא דרכה. ומה שקרא לדרכה גמטרא, מפני כשהוא מוליד ומניח הסכין אין חותך חלף
לדעתו ובשהוא רוצה מושך את ידו, אבל הדורש יד ליד גמטרא כי אינו יודע עד היכן כחו מגיע
משום שאין בידו למנוע מלמשך. גסי תרי, גמטרא כמו גמטרא, מ"ת כמו מ"ת בחלוק דעלכ"ל.

ב. השוחט אחד בעוף, תניא חולין דף כ"ח רבי אומר וזכחת כאשר לויתך, מלמד
שנלמד מזה על הושע ועל הקנה ועל רוב אחד בעוף. ועל רוב שנים בבהמה; ולא מסרו
הכחז חלף לחכמים לדורש, והם דרשו או אשר, ר"ת, אחד, בעוף, שנים בבהמה, רוב אחד בעוף
רוב שנים בבהמה. וי"ל כאשר מ"ת למפרע רובו של אחד ככולו (תוספות חולין כ"ח);
הורדין, חוטי הכולל העקלתין את הדם. ובע"י כתב הוא הדין גדיים וטלחים שלפעמים
זולין אותו כאחד, אם דעתו על כך, לרד לשחוט בהן הורדין עכ"ל חלל בפני חדש שאין
לרד חתיכת הורדין בבהמה אפילו גדיים וטלחים שזולין לפעמים שלמים, כיון שאין דרכו בכך:
אם לא שחט הורדין, כשר, ובלבד שנקוב אותן מיד אחר השחיטה.

ג. מחלוקת הקרום ולמטה, ר"ל רוב הקרום העקיף לפנים הגרגרת; ולא רוב הגרגרת,
כי אע"פ שיש רוב הגרגרת אינו רוב של הקנה, כי הגרגרת למעלה הוא עב ולמטה אין עוב
גרגרת, ולכן כשנא לשער אין לשער חלף מן הקנה ולמטה:

דיע שמיטה ריכטיג. קנה, גורגל, דאזיט
זיט פבער נור דייע זיטונענדיגע הויט
דער גורגל, וועלכע דייע גורגעלריקע לוי-
זטאטענהאלט געמינט, (דייע ריקע זעלבוט
הייסען גרעט). דאס מן דאזיט זיטע
פון זיטעס מיטן פיר דען געלען געלטע
זונד זאל זיט, זיט בלעס פון דעס
גורגעלטהייל, דער קנה היסט, לוי פער-
טטעהען; עז אום נאליך דאזיט זיטע
דען קנה פון דער הויט היינבאקורט
דורכגעטעטעט זיט, פבער ניכט דאזיט
זיטע פון גרעט, דאזיט זיט פון דער
דיקע דער ריקע. — דער פערזעטל
דען זיטע אום פבער זיט, דייע ביידען
סמיט — קנה זונד זע — גאנץ דורכ-
זעטעטעט, זעלבוט ביז געפליגען; זונד
זעלטע עז דען פערקטאטעט, דאס בלעס
דאזיט זיטע דורכגעטעטעט ווערדען,
זון אום עז פבער דייטליך זיט דייע
זיטען פערזעטעט, דאס עז ווערליך דאזיט
זיטע זיטע.

4. בעפער און טעטעטעט דאס און
פערזעטעט נכה לוי טערעטעט: „גע-
לעבט זיטע דאזיט, עזיגער, זונד
זער געטעט, וועלטרעגעט, דער
זונד דורך זיטע געבטעט גע-
הייליגט זונד זונד דאזיט טעט-
טעט טעטעטעטעט דאזיט טעט-
דאס און דייע נכה פערזעטעט, זון
דערין און זיט, נכדעט און געטעט-
טעט דאס, ניכט נכדעטעט; דייע
שמיטה זעלבוט זיטע דאך ערלויבט.

5. נכדעטעט און דייע נכה געטעטעט-
זעט, טעטעט און זיט גלייך זעהע
עטעטעט דאזיטעטעט לוי רעדען. דאס
און פבער נאך דער נכה עטעטעט גע-
טעטעטעט דאזיט ניכט לוי דער שמיטה
געטעטעט, זון אום און עהע און טעטעטעט
דייע נכה נאך זיטעטעט זעטעט.

הקדמות שבפנים הגרנות
המחבר את המבעות יחד,
אבל המבעות עצמן נקראות
גרנות. ורבו של אחד במוהו
דבשר, הינו דוקא רב תקנה
מתחלת הקדום ולמטה, ולא
רב הגרנות הינו עבי המבעות:
אבל לכתחלה צריך לשחוט שני
סמנים שלמים אפילו בעוף.
וצריך לשחוט רב הגרנות
לענים אפילו בדיעבד:

ה השוחט יברך קדם השחיטה
ברוך אתה יי אלהינו
מלך העולם, אשר קדשנו
במצותיו, וצונו על-
השחיטה:

ואם שבח מלך קדם
השחיטה, לא יברך אחריה,
והשחיטה בשרה:

ה. מיד אחר שברך ישחוט,
ולא יפסיק לדבר בין ברכה
לשחיטה. ואם הפסיק בדיבור
שאינו מעגין השחיטה, צריך
לברך פעם שנית:

ה. צריך לברך פעם שנית, אבל אם שח מעניני השחיטה כגון שחמך תן לי סבין
או תרנגולת וכיוצא בזה הצריך לשחיטה, אינו הפסקה.

ו. השוחט שחיטות הרבה זו
אחר זו, די לו בברכה אחת.
ואם שח בין שחיטה לשחיטה
דברים שאינם מצרכי השחיטה,
צריך לברך פעם שנית:

ז. אין שוחטין לא לתוך הים
ולא לתוך נהר ולא לתוך גומא
ולא לתוך כלל, כי הוא מעין
עבודת אלילים: גם לא ישחוט
במקום מטמא:

ח. השוחט בלילה צריך להיות
באבקה או שני גרות כנגדו:

ט. לאחר השחיטה צריך
שיברוק הסמנים אם נשחטו
בראוי. ואם לא ברק הסמנים
אחר השחיטה, שחיטתו פסולה:

י. השוחט את העוף וזרקו
מידו והעוף מפרכם, אל ימיתנו
בסבין מפני שנראה כשחי
שחיטות, אלא ימיתנו בקופין
או במקל:

ז. לא לתוך הים, כל אלו מאוס ע"ז, שלא יאמרו לשר של ים הוא שחטנו או לזרוק לכוכבים
ומזלות הוא שחטנו: ולא לתוך גומא, גם הוא מאוס ע"ז, כי כן נמכרים היו ונחשבים את זמניהם
לשעירים לתוך הגומא והיו מתאספים סביב הגומא כחכילה מן הדם, כמו שכתב הרמב"ן ב'פ'
דחא י"ב, כ"ב. ובזמן הזה שאין עב"ס יש להמיר באלה דיעבד אבל לכתחלה יש להחמיר.
במקום מטמא, מאוס שאסור לנרד שם, ואם אי אפשר נענין אחר יתרחק ד' אמות וכדי שלא יראה
העונות וזו יצרך. וחזיר שפילו עלה מן הכרד כבואה עוברת דמיא ואסור לשחוט כנגדו.

ח. צריך להיות אבוקה כנגדו (חולין י"ג, ב'), כדי לראות מקום השחיטה ולברוק היטב
בסימנים, ושני נרות חשונים כחנוקה:
ט. צריך שיברוק הסמנים, ועיין לקמן דיני עקור סמן י"ז.
י. או במקל, אבל כל זמן שהדם מקלח אסור לעשות כן מאוס נעמוחא דכהמה. ואח"כ
אסור לחתוך ראשו כל זמן שעוד חיות בו.

מצות כסוי הדם.

א. הַשׁוֹחֵט חָיָה אֹז עוֹף צִרִּיד
לְבָסוֹת דָּמָם, וְצִרִּיד שִׁיתָן עֹפֶר
לְמִטָּה וְעֹפֶר לְמַעְלָה. וַיִּבְרָה
בְּאֶפֶר בִּידָה וּבְעֹפֶר הַמִּצְמִיחַ
צִמְחִים וּבְעֹפֶר תַּחֲוִי, אֲבָל לֹא
בְעֹפֶר לֹח. וַיִּבְרָךְ קֹדֶם שִׁיבְכָהּ
”בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ
מֶלֶךְ הָעוֹלָם, יְיָ אֱשֶׁר
קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְצִוָּנוּ
עַל־כִּסּוּי הַדָּם בְּעֹפֶר”;
וַיִּבְכָּה בִידָּהּ אֹז בְּקֶתֶא דְסַבִּינָא,
אֲבָל לֹא בְּרֹאשׁ הַסִּבִּין, גַּם לֹא
בְּרִגְלָהּ שְׁלֵלָה יִהְיוּ הַמִּצְוֹת בְּזוּיוֹת
עָלֶיהָ:

1. הַטָּמ אִמָּן אִמָּן גְּעוּלִיד קֹדֶר חִיין
גְּעוּלִינֵל גְּעוּעֵכְטֵט, וְטָ אִמָּן אִמָּן דֵּעַ
רֵעַן בֹּזֵט בַּעֲדֵעֶקֶק, חֹזֵר לִוְזֵר וְטָ,
דָּמָס חֹזֵטֵט חֹזֵר חֹבֵטֵט דִּיחַ בַּעֲדֵעֶקֶק
קֵעֵנֵד עֵרֵד חִיִּט. אִמָּן דִּרְחָן לִט
בַּעֲדֵעֶקֶק טֵט פֶּטֶס הַעֵרֵד, קֹדֶר
עֵרֵד, חִי וְעֵלְכֵר פֶּלֶחֶלֶטֵט סִפֶּרֶטֵט,
קֹדֶר וְחֵטִיטֵט לֶקֶקֶרֶט, חֹבֵר קִיֵּט
פִּיֵּטֵט עֵרֵד נַעֲחֵטֵט, חֹזֵר הַטָּט דֵּעַ
בִּיחַ פֶּטֶר דֵּעַן בַּעֲדֵעֶקֶק פֶּלֶחֶלֶטֵט
נִרְכֵּה לֹו טִפֶּרֶטֵט: „גְּעוּלִיבֵט וַיִּזֵּט
דִּיחַ, עוֹוִיגֵר, חֹזֵטֵט גְּטֵט,
וְעֵלְטֵרֵטֵט, דֵּר חֹזֵט דִּוְרָךְ
זִיֵּט גְּעֵבֶטֵט גְּעֵיִלִיגֵט חֹזֵר
חֹזֵט טִנְכֵעֶפֶלֶטֵט הַטָּט, דֵּעַ
בֹּזֵט אִיט עֵרֵד לֹו בַּעֲדֵעֶקֶק.”
— דֵּעַן בַּעֲדֵעֶקֶק אִמָּן דֵּעַן בֹּזֵט אִיט
דֵּר הַחֵר, קֹדֶר אִיט דֵּעַן גְּרִיפֶטֵט
דֵּעַן אַעֲטֵר, חֹבֵר נִיֵּט אִיט דֵּר
טִפִּטֵט; חֹזֵר נִיֵּט אִיט דֵּעַן פֶּטֶט,
דֵּעַן דֵּעַן מֵזֵה נִיֵּט אִיט גְּעֵרִיגֵט
טִפִּטֵט, חֹזֵטֵט חֹזֵטֵט וְעֵרֵד.

מצות כסוי הדם.

א. חיה או עוף, בין לדן עמה בין שהיו מזומנים נידו: לבסות דמם, הכסוי הוא מלוא פני
עלמה, כדכתיב חיה חיה אשר ילד חיה או עוף ושפך את דמו, ובסוה נעפר (ויקרא י"ז, י"ג).
ולמה מבקין דם כחז בעל ס' החינוך, לפי שהנפש תלויה בדם ע"כ ראוי לנו לבסות הנפש
ולתקנתו מעין ראוי טרם נאכל הבשר, כי הוא קצת חזריות לאכול הבשר והנפש נשפך לפנינו;
ומה שנבדמות לא נכתיבו בו, לפי שדם הנבדמה ניתן לקרבן ולכפרה על נפשותיו ואף אפשר לבסותו,
ואחר שכן לא רצתה התורה לחלק בין מוקדשין לחולין; ואם גם נמין עופות יש מהן קרב למזבח,
מועט הוא, ולדבר מועט לא תחוש התורה ומפני כן חייבתו כסוי דם העופות כולו, טעם אחר נמצא
בס' חסידים ס' ע"כ, שלא יאמר השטן איך אדם חוטא ישחוט חיה או עוף שלא חטא, לכן מבקין
את דמן; אבל גבי נבדמה חין מקפידין, לפי שנוהגין בה מלכות רבות כמו מתנות כהונה, וקודם
השחיטה נכבד ונעשר ורשית הגז. טעם אחר ע"פ המדרש נרשית רבה פ' כ"ב מפני שבסו העופות
והחיות את דם של הכל בשכרן אותו קין, לסיכך לזה הקצ"ה לבסות גם את דמן. ועוד
טעם אחר מציא הרמב"ם ס' זי"ט: וצריך שיתן עפר, וכל עפר בעולם דק כדאי שחין
היוצר צריך לכתו ראוי לבסות בו, וכן מה שנקרא עפר אע"פ שאינו עפר ממש מבקין בו,
בגון זה שחוק שנקרא עפר, כדכתיב ועפרות זה לו (איוב כ"ח, ו'). ויבדח, ויתן העפר
בעקום נקי ולא בעקום עופות. ואם לא כפה, ורצה אחר, חייב הוא לבסות, שנאמר בעל
זו ואמר לכני ישראל (ויקרא י"ז, י"ד), ודרשו חז"ל מלוא זו על כל בני ישראל. ולא בעפר
לח, וסמך לו מפסוק מי מנה עפר יעקב, הראוי לענות קרוי עפר. ויברך, אס שחט פעם
הראשון, יברך עוד שחט ייכו על הכסוי, אבל לא על השחיטה. ואם שחט חיה ק"י שקורין כל"ח
Wiffel חין מנדר על הכסוי מפני שהיא ספק חיה ספק בהמה. ובדי להזיח נפשו מפלוגתא
ישחוט עוף אכל דם כיו ויובל לעשות נבדמה על הכסוי. ואם שחט כיו זי"ט לא יכסה הדם מפני
ספק, ולאחר י"ט יכסו אס עוד ראשו מיכר: הדם בעפר, כן נוסח הטור וש"ע י"ד ס'
כ"ח ואבדלדס ולנוש ועין תנזחות שור ס' ב"ח, ח': לא בראש הסבין, שלא יפגמו.

2. טעכטעט אמן אעהרערע געוולד
 קדער געלויגעל, יא מיט מיינע בע-
 דעקקונג פיר פאלע געניגענד; יעדעך
 מור, ווען אמן ניכט דעלויטעטן פלען גע-
 גענטשטענדען, דיע ניכט לזן טעכטעטן
 געהערען, געשפרעכען העט.

3. העט אמן דאס בלוט בעדעקקט מונד
 דער ווידער טערייטעט דיע פטע וויעדער
 וועג, יא ברויכט אמן עו ניכט נאכאמאל
 לזנדעקקען. העט פבער דער ווידער דאס
 בלוט לז מונד וויעדער מוילגעדעקקט, יא
 מיט אמן טוויג עו לז בעדעקקען.

4. מיט דאס בלוט פלן דיע ווידער
 געטפריטלט, קדער הענגט פס אעטער
 מונד אמן העט קיין פנדערען, יא קרעטלע
 אמן עו פלען דער ווידער קדער דעם אעט-
 זער פב מונד בעדעקקע עו. מיט פבער
 מויד נור מיין טרעפפען מין דער פטע,
 יא ברויכט אמן דאס פנדערע ניכט
 פבלוקרעטלען.

5. ווער מוין מיינעט טיפלע קדער
 מוין רייזען מיט מונד קיינע לזן בלוט
 בעדעקקען געמייגעטע ערדע העט,
 פלעגע דאס בלוט מין מיינעט געווענדע
 מוין מונד טפערעכע דאס נלכה על כסוי
 הדם. ווען ער דאס טפערעט דיע גע-
 מייגעטע ערדע ערהאלט, קרעטלע ער
 דאס בלוט וויעדער פב מונד בעדעקקע
 עו פהנע נלכה. קדער ער פערברענגע
 מיין געווענד מונד בעדעקקע דאס בלוט
 מיט דער דערוי ענטשטענדענען פטע.

6. אמן דערן פס יום טוב קיין גע-
 ווילד מונד געלויגעל טעכטעטן, אמן מיטעט
 דען דיע לזן בעדעקקען נאטהיגע פטע
 פלען ערב יום טוב הער. העבען, מיט
 פטע, דיע פס יום טוב ענטשטענדען,
 דערן אמן נור דאס בעדעקקען, ווען זיע

ב. השוחט חיות או עופות
 הרבה, די לז בכסוי אחד, והוא
 שלא שח ביניהם דברים
 שאינם צריכים לשחיטה:

ג. כסה הדם ורוח גלה אותו.
 פטור מלכסותו שנית. אבל
 כסוהו הרוח וחזר וגלגלו, חייב
 לכסות:

ד. דם הנקטו על הכתל ודם
 שעל הסבין בזמן שאין לו דם
 אחר אלא הוא. יגרוד מן הכתל
 או מן הסבין ויכסנו. אבל
 בשיש אפילו טפה אחת, אין
 צריך לגרוד:

ה. החולץ בספינה או בדרך
 ואין לו עפר לכסות, יקבל הדם
 בבגדו ויברך על-כסוי הדם
 ובשיגיע למקום עפר יגרוד הדם
 מן הבגד ויכסנו בלא ברכה,
 או ישורף מליתו ויכסה בו:

ו. לא ישחוט חיה ועוף ביום
 טוב, אלא אם כן חיה לו עפר
 תחוח מערב יום טוב. ואמר
 בירה שהוסק ביום טוב מתיר
 לכסות בו, והוא שיהא עוד

ו. לא ישחוט חיה ועוף בי"ט אלא אם כן וכו' ומי שחט בשבת לזלזל או לחלוק
 ע"ז כהן כהנת נפשות, לא יכסה דמו אלא אחר השבת, לדוקא שחטה מותרת מפני סכנת

חין מלוען פֿלולטן פֿערווערפֿליך, אונזע בייס
פֿעלענע קדער ביי'ס ענדע דער שמיטה, בייס
קנה קדער בייס ווע פֿערקעפֿלוען זיין.

2. טייעס אטן וואָהרענד דע
טעכטענע אים דער האַנד פֿון דיע וואַנד
קדער טייעס אים דעס אעסער פֿון
דיע וואַנד קדער חוץ' דיע ערדע פֿון,
וואָ האַט אטן אַהיט געמאכט, חונד דער
געמס פֿלעס פֿיעה חוץ פֿערקעפֿטען.
פֿינדעט אטן נאָך דער שמיטה בלוט קדער
טערקא דער אָנגע נאָך חין דער גור
געל קדער דעס טאָנד שטעקען, דאָ וואָה
רענד דעס טעכטענע אים דורכשניטען
וואַרדע, וואָ חוץ דיע שמיטה פֿערווערפֿליך
חונד לונדער עבענפֿלען; וועגן אַהיט.
אטן ענטפֿערנע דערס בעפֿער אטן
טעכטענע דיע וואַלע בייס טעמלען,
חונד דיע פֿעדערן בייס געפֿלוגען פֿלען
דעס קלוגהייט, וואָ היינן אטן טעכטען
ווייל, דאָמיט זי ניכט חונטער דאָ אעסער
קאָממען חונד אטן קיינע אַהיט אַמלע.

3. האַט אטן חין דיע הויט דעס קלוגע
געטניטען, וואָ דאָס בלוט קאָממען, חונד
אטן האַרט חוץ ווייטער לונטנידען, וואָ דער
אטן דיע שמיטה ניכט פֿעללענדען, קאָוואָה
אטן בלוט חין דאָס הויט געטניטען האַט;
דעס ער חוץ לונטנידען, דאָס פֿיעללענדע
דאָ ווע פֿערלעטט וואַרדען חוץ. אטן
טאָדע פֿיעללענדע דאָ פֿיעה חוץ קאָדערע
וויינע חונד פֿערקליפֿע ער דאָ חוץ
ניכטיווען. עבענאָ ווען אטן חין געפֿלוגען
טעכטען ווייל חונד ער קאָממען טען בייס

במעוט קמא בין במעוט בתרא
בין בקנה בין בושט:

ב. אם נדחה ידו בשעת
השחיטה אל הקיר או שנגע
הסבין בקיר או בקרקע הרי זו
שהיה והשחיטה פסולה: וכן
בשנמצא לאחר השחיטה גמי
או קש תחוב לארכו בקנה או
בושט ובשחט עמו. השחיטה
פסולה מפני שהיה לפיכך
צריך להסיר הצמר בבכשים
והנצורת בעוף לצדדים קדם
ושחיטתו ברישלא יבא במקום
שחיטה ויבא לידי שהיה:

ג. השוחט וחתך העור ויצא
דם ופסק, אף על פי שלא
חתך אלא העור, לא יגמור
שחיטתו. דחישין שמא נקב
הושט. אלא ימיתנו וימכרנו
לנכרי: וכן השוחט עוף ומרט

אסור לכתחלה למדע נזות מביט השחיטה מפני ערעל חיים, כ"כ שהיה אין ער
גדול מזה. אך בעל תכונות אור ס' כ"ג ס"ק ח' כתב אין ערעל בכל הטעמים האלה על
ה' הלכות שמיטה, אלא יש לומר שגזרת המלך הן:

ב. פסולה מפני שהיה, דוחי הולך לשהות מעט בחתיכת הגמי. אבל אם לא נחתך
הגמי רק נטל בחובו או שהזע מלא שורין שלמות וסוכין וכדומה, כשר, והטעם כיון
שהזע לא הרגיש עכוז בחתכו, אמרין דהסבין עשה מקום לעלמו ועבר.

ג. וחתך העור, ואם נפגע העור מעל גבי הסמנים, אין לשחוט לא בבהמה ולא בעוף
דחישין לנקיטת השט. ואם השחט שחט מעט בעור אבל לא יקב בעור מעט לעבר, שחטו
במקום אחר, ואחר השחיטה מהפך העור ובורק במקום שחט מתחלה, אם נמלא העור שלם,
כשר; וכן אם נמלא גרד יבש על עור הנזר שחט במקום אחר ובורק אחר כנפול הכ"ל,
אם נמלא העור שלם נגד הגרד, כשר: אלא ימיתנו וימכרנו לנכרי, ולא ימכרנו לנכרי
כשהוא עודנו חי, כי שחט ישהנו הנכרי עד שיתפא ויחזור וימכרנו לישראל, והוא אפילו לאחר

חזירוספֿען דער פֿעדערן בלוט, דערן אטן
דעוועלבע ניכט ווייטער טעכטען, יתג
דערן טאָרע עו.

הנוצות ויצא דם, לא יגמור
שחיטתו, אלא ימיתנו:

II. דיני דרסה.

4. דרסה, דריקקען — וועי קען
דיע געטעהען? ווען אטן דיע סניס חוץ
חיינאטל דור־דריקקט, קהנע דעס אטן דעו
אטסער היי = חונד הערליעהט. העט אטן
קבער דעו אטסער מור חיינאטל היי = קדער
חיינאטל הערגעלעקען חונד דעוועלבע חייט
לוינאטל יט וטנג טל דער העל דעו
פיעהען וטואט דער הויט חונד דעס
געניקקע, יט חייט דיע שטיס ריכטיג. העט
אטן היי = חונד הערגעלעקען, יט ברויכט
דיע אטסערלענגע מור חייט וועניג
חייבער דען העל הימולעגעהען חונד
חייט דעוואט דיע שטיס ריכטיג. דייערע
געל יערטק, דעס דעו אטסער חייט וועניג
חייבער דען העל הימולעגעהען אטס,
חייט בלוט ביז גרעספיעה, דעו חיינען
ברייטען העל העט, טעלעוועדען. גע
פליגעל קבער, וועלען חיינען דינען
העל העט, דערן אטן חוץ אט דעס
קליינטען אטסער טאכטען; מור אטס
אטן עו היי = חונד הערליעהען קהנע
נען. — דריקקען חייט פֿערבטען
יטוועלז בייט טעכטען טל בייט
ענדע דער שטיס, יטוועלז בייט קנה
טל בייט וועי.

5. אטן לעגע וועהרענד דעו טעכט
טעט דען דוואט ניכט חוץ דען ריק
קען דעו אטסער, וועדערן ערגרייפֿע
דעו אטסער בייט העכטע חונד לעגע

ה. דרסה, היכי דמי? בגין
שהתיו את הסמנים בבת אחת
בלא הולכה ובלא הובאה: אבל
אם הוליד או הביא, אם הספין
ארוך בשני צוארים עם העור
והמפרקת, או שחיטתו בשירה.
ואם הוליד והביא, אם הספין
ארוך אפילו כל שהוא חוץ
לצואר, שחיטתו בשירה: והא
דאמרין שצריך שיהא הספין
כל שהוא חוץ לצואר בשחולין
והביא, הינו דוקא בבהמה
שצוארה רחב. אבל בעוף
שצוארו דק, אפילו בספין כל
שהוא בשר, רק שחולין והביא:
ודרסה אסורה בין במעוט קמא
בין במעוט בתרא בין בקנה
בין בושט:

ה. לא יניח האגדל על גב
הספין בשעת השחיטה, אלא
יחזיק הספין בקמא והאגדל

שנחשף חסור, מפני שהוא קרום שעל מחמת עבה, וערפה: ויצא דם, במקום מריעת
הנוצות; אבל לא ילא דם, אלא שנראה קצת חמימות, כזר לשטן; ובהפסד מרובה או
לכבוד שנת או לעני יס להקל אפילו ילא דם ע"י המריעה.
ד. דרסה, העטם דרסה חסורה, ש" וטחט, וכתיב חן אטע לזנב (ירמיה ט', ז') מזה
חן במשיכה, אף שחטה במשיכה: רק שהוליד והביא, ואינו מעריך י"ד חכמות, ורעו לו
ושחטת בזה (ש"א י"ד, ל"ד) בזה מנין י"ד (ויקרא רבה סוף פ' קדושים).
2

דען דיוועטן זיין דיע זייטע, ית, דעס
אזון ניכט דריקקעט.

6. טעכטעט און זיין געפליגל, זיין
פֿעסע און זייערע דעס סמיס פֿעטע
איט לויט פֿיגערן; דערדוך זיט און
געניכערט, דעס און קיינע דעס אפֿעט.

7. איט דעס גרעסעטע אעסער, וואָ
איט און דעס פֿעטע טעכטעט, דערן
און קיין געפליגל — ווען זיך גרעט
זע — טעכטעט, זונד לויט עבענפֿול
וועטן דעס.

8. זיין זונדער און, זונדער ווער
זיין דעס זונדער ליטערט, זונדער ווער
זיין בערויטענדע געטרוקע געטרוקע
העט, דירעטן ניכט טעכטעט. דען זונד
דיעטע האָבען קיינע פֿעטיגקייט זיין
דער זונד זונד ווירדען בייט טעכטעט
דעס אפֿעט.

בָּצֵרוֹ וּבְאֹפֶן שְׁלֹא יָבֹא לְיָדִי
דָּרְסָה:

ו. הַשּׁוֹחֵט עוֹף יֵאָחֹז הַסְּכָנִים
בְּשֵׁתִי אֲצַבְעוֹתַי, וּבִיָּה יִנָּצַל
מִלְּבֹא לְיָדִי דָּרְסָה:

ו. לֹא יִשְׁחוּט אֶפִּילוֹ עוֹף גָּדוֹל
בְּסִכִּין גָּדוֹל שֶׁשּׁוֹחֲטִין בוֹ בְּהֶמְחָה,
מִפְּנֵי דָּרְסָה:

ה. זָקֵן בָּא בַּיָּמִים, וְכֵן מִי שֶׁיָּדִיו
מִרְתָּתִים, לֹא יִשְׁחוּט. וְכֵן מִי
שֶׁשֵּׁתָּה מִשְׁקָה מְשֻׁבָּר, לֹא
יִשְׁחוּט. כִּי כָּל אֱלֹהֵי יְדֵיהֶם
כְּבָדִים הֵם וְרַב שְׁחִיטוֹתֵיהֶם
דָּרְסוֹת הֶמְחָה:

III. רִיבֵי חִלְדָּה.

9. חִלְדָּה, פֿערטטעקען —
ווע קאן דיע ענטטעהען? ווען און
זיין געטעכטעט, דעס דעס אעסער לויט
טען דיע סמיס, זונדער זונדער דיע
הויט, זונדער זונדער דיע וואָלע, זונדער
זונדער דיע פֿעדערן, זונדער זונדער
דעס העלזכער געקאממען; זונדער דיע
הייסט חלדה. זונדער זונדער דיע

ט. חִלְדָּה, הֵיכִי דָמִי? בְּגוֹן
שֶׁהַחִלִּיד הַסִּכִּין בֵּין סִכּוֹן לְסִכּוֹן
וְשִׁחָה, אוֹ תַּחַת הָעוֹר אוֹ תַּחַת
צֶמֶר מִסִּכָּן אוֹ תַּחַת הַנּוֹצוֹת אוֹ
תַּחַת מִטְּלִית קָשׁוּר בְּצִנּוֹר
בְּהֶמְחָה, הַכֹּל נִקְרָא חִלְדָּה. זֶה
הַכֹּל כָּל דָּבָר הַמְּבַסֵּה אֶת

ו. יֵאָחֹז הַסְּכָנִים, אֵלֶּם חִינּוֹ לֹחֹץ לֹחֹץ הַיָּד, פֿעמִים שִׁיחַ כְּעִמִּים לִכְאֵן וּלְכֹאֵן וְלֹא
יִכָּל לְשַׁחַע ע"י הַכֹּלֶה וְהַזֹּכֵחַ וּיִבָּא לְיָדֵי דָרְסָה.
ח. וְרַב שְׁחִיטוֹתֵיהֶם דָּרְסוֹת הֵמָּה, וְאֶפִּילוֹ שְׁחִיטוֹתֵיהֶם כִּי לֹא דָרְסוּ, אֶפִּילוֹ הֵכִי
חִינּוֹ כְּעִמִּים מִפְּנֵי אֵין עֲלֻלִין לִכְךָ. וְזֶה אֵינוֹ לְמֹד לְשַׁחַח וּלְשַׁחַח יֵשׁ לְאֶחָד אֶפִּילוֹ כִּי
לֹא שָׂחָה מִפְּנֵי שְׁחִיטוֹתֵיהֶם וְאֶחָד כְּבָדִים, וְזֶה כִּפְּסוֹ יִרְחַק מִמֶּנּוּ.
ט. חִלְדָּה, כְּחֻלִּין דָּף כ', חִלְדָּה מִל' חִלְדָּה שְׂדֵה צִיּוֹרִים הַכֹּתִים לְפִעִים מְכֻסָּה וּלְפִעִים
מְכֻסָּה, כֵּן הַסִּכִּין אֵם כְּעִמִּים דָּבָר אַחֵר כְּעִמִּים הַשְׁחִיטָה פֿעמִים מְכֻסָּה וּפֿעמִים מְכֻסָּה.
צמר מְכֻסָּב, וְע"כ יֵשׁ לִזְכֹּר כְּעִמִּים שֶׁ לֹא כִּמְר מְכֻסָּב כְּעִמִּים לְתוֹלֵד הַכֹּתֵר וְכֵן
כְּעִמִּים מִזְכֹּר לְמִדּוֹת הַנּוֹצוֹת מִבֵּית הַשְׁחִיטָה שֶׁלֹּא יִבָּא לְיָדֵי חִלְדָּה, וְלֹא יִחַשׁ לְעַר כְּעִלֵי חִיִּים.

אעסער ווזהרענד דער שטיטע דורך חירא
גענד מייענע זעכע פערדעקסט ווירדען
חויט, העט אמן מייענע חלדע געזאגט.
זאלענע זיכער מייענע פערבאטען, און ער וויל
ביינע זעכענען פערדען ביינע ענדע דער שטיטע,
ביינע קנה פערדען ביינע זעכע לויטערענען.

הסבין בשעת השחיטה, מקרי
חלדה: וחלדה אסורה בין
במוט קמא בין במוט בתרא
בין בקנה בין בנשט:

iv. דיני הגרמה.

10. הגרמה, פבווייכען — וויע
קטן דיעו געטעהען? ווען אמן ניכט
זוין דער רעכטען טעטלע. דעו הקלענע
טעטלע. דיעו געטעהען, ווען אמן
ביינע קנה זיכער דען גרעסטען
גרעסטען. היינט, פערדען זיכער זיכער
טעטלע, ווען אמן דיעו זיכער זיכער
באקט, דיעו טעטלע דעו זיכערעטען
זיכערען זיכערעטען זיכערעטען
העט. פערדען היינט הגרמה, ווען אמן
ביינע זיכער זיכער זיכער טעטלע
זיכער (זיכער טעטלע. דיעו טעטלע
זיכער, ווען דעו זיכער זיכער זיכער,
ווען ער דרעכטעטען ווירד, היינט זיכער
זיכער; ווען ער זיכער זיכער זיכער
זיכערען זיכערעטען זיכערעטען זיכער
ווען זיכער זיכער זיכער זיכער זיכער

י. הגרמה, היכי דמי?
בששחט שלא במקום הבשר
שחיטה. בגון ששחט בקנה
למעלה מן הטבעת הגדולה
ולמטה בקנה עד אגף העליונה,
דהינו בשנפחין הראה עד
מקום שמונעת אגף העליונה
השמאלית בקנה. ובנשט
למעלה עד תרביץ הנשט, דהינו
בשחיתכו ועומד במקומו והו
נקרא תרביץ הנשט. אבל
בשחיתכו וכוץ והו נשט עצמו.
ולמטה בנשט עד מקום

וחלדה אסורה, והעטם דאסורה משום דנעיקן שחיטה מפורעת, שז' חץ שחוט לשונם, מה חץ
נגלוף חץ שחיטה נגלוף. במוט קמא, פירוש חץ הכניס הסבין תחת העור ושחט מעט
קמא, וחז"ל נגלה הסבין ושחט הכוב, אפילו הכי פסולה.
י. הגרמה, ל' הכרעה, כעו היה זוקל עין בעין הכי פסולה.
שמכרע ידו ללאת חוץ ממקום הכרע השחיטה. פירוש אחר, הגרמה ל' הגבהה מל' גרם
המעלות (מ"ב ט', י"ג): הטבעת הגדולה, נקראת כך לפי שהיא העליונה ומקפת כל הקנה,
והטבעות האחרות אינן מקיפות כל הקנה, והטבעת העליונה היא מקפת אותו כולו והיא
תחת והאחרות אינן תחת. ויש טענותיו מכשירין אפילו למעלה מטבעת הגדולה עד שיחוט
בתוך השפיו כובע [פירוש נשפת טבעת העליון וזלחין ממנה כשני עוקצין בגרגרי חטים, והן
נקראין לח"ל חטי הגרגרת, ומתחת אותן החטים יוצא ענף רך כעין תחום (קמחפני)
והוא מחובר בבשר הלחי, רחב אצל הטבעת ומקצר והולך ומשופע כעין כובע וע"כ נקרא
שפיו כובע והוא שור בכל הנריות באלם ובהנה נחיות ועופות] ואין מחמירין ואין להכחיר
בכחאי גוונא כי אם בהפסד מרובה וע"כ שאלת חכם. אכל אם שחט בתוך הטבעת הגדולה
ושייר ממנה כל שהוא על פני כולה למעלה, כשר: אגוא העליונה השמאלית, כשהטבעה
רועה אונא עליונה של שגאל יוצאת יותר מן הגוף משל ימין: תרביץ הושט, מל' רוכץ,

אמן הגרמה, ווען אמן דעם, ווען עו זיך
אין רונלען לונקאענליעהט, טעכטעט;
נאליך דעם, ווען דעם ווען מינווענדיג
טרוניג מיט ווען דער פאנטען. —
בייז מיניעט געלייגט זינד דיע סטעל
זען פֿען הגרמה: בייז קנה קבען, ווען
בייז פֿיערפֿיטען פֿיעה, זונד מונד
טען זען קנה, דעם, ווען דיע פֿלייגט
זויל דעם קארפער ליגעטן, דעם מיט דיע
ברוטגענע. בייז ווען קבען, דער
מנח, עבענטז ווען בייז פֿיעה; זונד
מונטען, דעם דעם דעם קארפֿען
נאליך דעם ווען דער קארפֿען זיך ער-
וויטערט. בייז מיניער גאט, דיע קיינען
קארפֿען העט הייסט הגרמה, ווען אמן ען
דער העלונג דעם קארפער; זונד בייז
מיניער טויכע, דיע קין מנח העט, ווען
אמן דעם, ווען זיע דעם פֿוטטער הינט
טערטלוקט, געטעכטעט העט. — יעדע
גרמה מיט פֿערבטען, זען זיע בייז
מנח. קדער בייז ענדע דער שטייט, בייז
קנה קדער בייז ווען פֿערבטען זיין.

11. דעם געמינגעטעטע אונזם לור
שטייט מיט בייז פֿיעה, דיע פֿיער
פֿינגערברייטע ענטפֿערונג פֿען דער
סטעלע, ווען דיע סטעט ען דעם קינג
בטקעט פֿעטוויטעט; זען בייז מיניעט
גרמטען טטיק פֿיעה. בייז מיניעט
קליינערן טטיקע נעהמע אמן דעם אונזם
קליינער. אמן קען זויל זען דעם אונזם
נעהמען, דעם אמן דעם פֿיעהעט

שטיינער הוישט, פֿרוש, פֿעניס
עשוי הוישט פֿרייזין פֿרייזין פֿעניס
הפֿרס שפֿורין פֿעניס (פֿעניס):
והגרמה בען, פֿעניס למעלה
כמו בפֿעהמה. ולמטה פֿעניס ער
מקום שפֿורחילים האנפים
בששוכים על הגוף והיני ער
הגוף. ובושט למעלה ער
הרביץ הוישט כמו בפֿעהמה.
ולמטה בוישט ער גגו של זפק
והיני ער שפֿורחיל הופק
להתרחב. ובאזא שאין להופק
ער חלל הגוף. ובזינה שאין לה
תרביץ ער מבלעתה: והגרמה
אסורה בין במעוט קמא בין
במעוט פֿרייזין בין פֿעניס בין
בוישט:

יא. הוישער הויזער נכון
לשחיטה הוא בפֿעהמה ארבע
אצבעות מקום חבור הספנים
בלחי בשור הגדול, ובקטן לפי
קטנו. או שפֿופים און הפֿעהמה

בשר הדובן ודבק בלחי. ואם שמו משהו במנח, פֿסולה. ושור מנח שזין ראוי לשחיטה
למעלה נעהמה וזיה כלי שזוחו בל' חזעונו, וזעף הכל לפי גדלו וקטנו. והפֿעניס
לכלו ד' הפֿסולים נקנה וזעט הם ובובע יצועה נדאז, לא חכלמי באוני עטנו, רובץ
תחת משאו וחללת, עד אשר חבוא אל חדוני שעירה: עד גגו של זפק, והפֿען להחזין
על ידו אם נגע בגגו של זפק אם לא, אם נראה מנח עור לכן, בידוע גגע בן, כי שני
קדומים יז לזעט החיזון חדום והפֿעניס לכן, וגג של זפק אין בו שני עורות חלל אחד
לכן. עד מבלעתה, ושעורו פחות מאורך שעורה ועדיף מנחה (ועיין רמ"א ב"ד ס' כ' סעיף
ז'): והגרמה אסורה, והעטם, משום דנעיקן תחלה וסוף שחיטה במקום הכשר הפֿעניס,
ובשגורים למעלה או למטה שלא במקום הכשר מעבד את דם הנפש ליטא:

חובביגט געגטן דען האלז; דען, ווען
דען קוהר זיך ענדקט, טעכטעט אמן
דען, עז זיין גרעסטע קדער קליינע
פיעה. — ביים געפליגל טעכטע
אמן חין דער מיטטע דען האלזע. דען
דורך בייגט אמן האלטן לוייפלע וועגטן
הגרטה פער.

נגד הצואה, ובמקום שכלה
שם שוחטין, בין בגדול בין
בקטן. ובעוף באמצע הצואה
לארפו. ובה יוצא מדי כל
ספק:

v. דיני עקור.

12. עקור, רייסען — ווען קען
דיע געטעהען? ווען אמן איט זיינעט
טערטיגטן אעסער געטעכטעט האט;
קדער ווען אמן זיך נעהע פן דער ווענד
קדער זיינעט טערדען געגענטסטנדע
טעכטעט, דעס דען פיעה קדער גע-
פליגל וועהרענד דער שחטה איט דען
פייטען דעגעגטן טאטסט; קדער דיע
סמיים זינד פון דען קינכטקעטן אטס-
געריסען, מאלע דיעטע פערפאלע הייסען
עקור חורר וועכען דיע שחטה פערווערפ-
ליך, אהען יע ביים מלכנג קדער
ביים ענדע דער שחטה, ביים קנה קדער
ביים וטע פערגעקאמען זיין.

יב. עקור, היכי דמי? כגון
ששחט בסבין פגומה, או
ששחט אצל בתל או אצל דבר
אשר בהכמה והעוף דחף בו
ברגלו בשעת השחיטה, או
שנעקרו הסמנים במקום חבורם
בלחי, והו עקור: ועקור פסול
בין במעוט קמא בין במעוט
בתרא בין בקנה בין בושט:

13. דען: אלוירייען דער סמיים פון
דען קינכטקעטן פער דער שחטה נענט
אמן חורר שמוטה (ענט טאליפער) חורר
קען זיך ביים פערדערפיעה דורך דעסען
טערקע בעוועגטן ערזייגטן. וואלע
שמוטה וועכט דיע שחטה פערווערפליך,
ווען יע פער קדער וועהרענד דען
טעכטעט געטעהען מיט; מיט יע

יג. נעקרו הסמנים במקום
חבורם בלחי קדם השחיטה והו
נקרא גם שמוטה, ובאה בעוף
על ידי תנועותיו, ופסולה אם
היא געשית קדם השחיטה
או בשעת השחיטה. אבל

יב. דחף בו ברגלו, לכן לרוב לומר כשחט עוף טעון לקרקע שיגביהו שלא ידחוק רגלו
בקרקע כדי שלא יעקור הסמנים: ועקור פסול, והעטם מזום שנחטף וזחט, ולא ועקר:
יג. שמוטה, ומה בין עקור לשמוטה? כל מה שנעשה בשעת השחיטה וזו עקור וכל מה
שנעשה קודם השחיטה או לאחר השחיטה וזו קרוי שמוטה; ועוד מה שנעשה ע"י אדם הוא
עקור, ומה שנעשה ע"י תנועת העוף הוא שמוטה. וא"ת מלמד שיש חילוק בין עקור לשמוטה
למה לא מנה שם הלכות? וי"ל שאינו מונה רק מה שנעשה בשעת השחיטה כגון שהיה לו
דרכה וגו' להפסול נעשה בשעת השחיטה, אבל מה שנעשה לאחר השחיטה או קודם לה אין
ענין למשכן בהדין: ופסולה אם היא נעשית קודם השחיטה או בשעת השחיטה, ואם
שעת השחט ונמלא קנה שמוט, טרפה. ופעמים לא נעשית שמוטה כלל, רק כשהשחט חוזר
העוף בזיו, או מחדש תנועות העוף יורדת הגרמת למטה וע"פ רוב אלל מרגלים וא"ת
חוזרת לאחריה, ולרוב השחט למת הכחה לזה, כי כשחין משגיח על זה וחוזק במקום שהוא

חֲבֵר עָרֹט נֶחָךְ דַּעַן טַעֲמָטֶן גֵּוֹ
טַעֲמָטֶן, וְזֶה חֲזִיט דִּיע שְׁחִיטָה רִיבִיטִי.

14. אַחַן חוּס דַּרְסֹן, בַּעֲפֹרֶן אַחַן
דָּחַ גַּעֲלִיגֶל חוּז דַּר הַחֲד ווִירֶט,
עָרֹט דִּיע סַמִּיט חוּסִט עָרֹטֶן חוּד נַחֲלֶה
זַעֲהֶט, חֲבֵר קִינֶע שְׁמוּטָה פֶּחֶר גַּעֲקֶחֶט אַחַן
חֲזִיט. דִּיעֵז חוּסִט עָרֹטֶן חוּד גַּעֲטַה
פֶּחֶר גַּעֲדֶר עָרֹטֶטֶן: אַחַן דִּירֶקֶע חֲזִיט
דַּעַן דִּירֶטֶן חוּזִי דַּעַן גִּרְגֶל עֲקֶקֶל —
שְׁמִי מִנֶּע גַּעֲחֶטֶט — וּפֶחֶר דִּיע סַמִּיט
חוּזִי דַּעַן הַחֲלֹע הַעֲרֹטֶטֶטֶן; פֶּחֶר
זַעַן יִיע חוּ, נַחֲדַעַן אַחַן דַּעַן דִּירֶטֶן
וּיַעֲדֶר חוּזֶה עֲבֶט, וּיַעֲדֶר חוּזִי דַּעַן
הַחֲלֹ לִירֶק, וְזֶה חֲזִיט דִּיע שְׁחִיטָה רִיבִיטִי
גַּעֲטַהֶט חוּד דָּחַ גַּעֲלִיגֶל חֲזִיט עֲרֵה
לִיבֶט. גַּעֲהֶט דִּיע סַמִּיט חֲבֵר נִכֶט
וּיַעֲדֶר חוּזִי דַּעַן הַחֲלֹ לִירֶק, וְזֶה חֲזִיט גֵּוֹ
חוּס חֲזִינֶע שְׁמוּטָה פֶּחֶר גַּעֲחֶטֶט חוּד דִּיע
שְׁחִיטָה חֲזִיט פֶּעֲרֹטֶרֶלִי. וְזֶה חֲזִיט דִּיע
סַמִּיט בִּיחַ חוּזֶה עֲגֶט דַּעַן דִּירֶטֶט חֲבֵר
נִכֶט הַעֲרֹטֶטֶטֶט, וְזֶה חֲזִיט דִּיע שְׁחִיטָה
עֲבֶטֶטֶט חוּזֶה פֶּעֲרֹטֶרֶלִי וּזַעַן שְׁמוּטָה.

15. חוּסִט עָרֹטֶטֶט אַחַן עָרֹט דָּחַ גֵּוֹ
פֶּלִיגֶל נַחֲדַעַן אַחַן עֵז טַחֵן חוּז דַּר
הַחֲד גַּעֲוֶרֶטֶט חוּד יַעֲהֶט, וּיַעֲ דִּיע
סַמִּיט דִּירֶךְ דַּעַן טַחֲכֶל הַעֲרֹט פֶּחֶלֶט,
וְזֶה חֲזִיט עֵז גַּעֲוִיט, דַּעַן יַעֲ עָרֹט נֶחָךְ
דַּר שְׁחִיטָה יִךְ לִחֲגֶרִיטֶטֶן הַחֲבֶט חוּד
דִּיע שְׁחִיטָה חֲזִיט רִיבִיטִי. פֶּחֶלֶט חֲבֵר
דִּיע סַמִּיט דִּירֶךְ דַּעַן הַחֲלֹ הַעֲרֹט וּזַעַן
חוּזִי עָרֹט נַחֲדַעַן דָּחַ גַּעֲלִיגֶל חוּזֶה
גַּעֲחֶטֶטֶט, וְזֶה הַחֲט יִךְ דִּיע שְׁמוּטָה
גַּעֲוִיט פֶּחֶר דַּר שְׁחִיטָה עֲרֹטֶטֶט חוּד
דִּיע שְׁחִיטָה חֲזִיט פֶּעֲרֹטֶרֶלִי.

בְּשֶׁשֶׁשִׁית שְׁמוּטָה לְאַחֵר
הַשְׁחִיטָה, בְּשֶׁשֶׁשֶׁ:

י. עַל בֶּן צִרִיךְ לְבָרוּךְ
הַסַּמִּיט בְּעוֹף קֶדֶם שְׁחִיטָה
מִיָּדוֹ, לְרֹאשׁ אִם לֹא עֲשֵׂה
שְׁמוּטָה: וְכִיצַד בְּדִקְתּוֹ? יִתְקַוֶּה
הָאֲגֵדֶל עַל הַשְּׁפִי כוֹבֵעַ, וְאִז
הַסַּמִּיט בּוֹלְטִים לְחוּץ בֵּית
הַשְׁחִיטָה, אִם חוּזִיִּים לְחוּץ בֵּית
הַשְׁחִיטָה בְּשִׁסִּיר הָאֲגֵדֶל,
הַשְׁחִיטָה נַעֲשֶׂתָה כְּרֹאזִי
וּבְשֶׁרָה. וְאִם אֵינֶם חוּזִיִּים אִז
וְדִי עֲשֵׂה שְׁמוּטָה וּפְסוּלָה. וְאִם
אֵין בּוֹלְטִים הַסַּמִּיט לְחוּץ,
שְׁחִיטָתוֹ כְּמוֹ בֶּן פְּסוּלָה מִפְּנֵי
שְׁמוּטָה:

טו. אִם זָרֵק הָעוֹף מִיָּדוֹ וּבָרֵק
אַחֵר כֶּךְ וְרֹאשׁ שְׁנִפְלִי הַסַּמִּיט
יִרְדֶּךְ פִּיּוֹ, בְּיָדֵי שְׁלֹא אַחֵר
הַשְׁחִיטָה נִשְׁמָטָה וּבְשֶׁרָה. וְאִם
נִפְלִי יִרְדֶּךְ בֵּית הַשְׁחִיטָה אִפְּלִי
לְאַחֵר הַפְּרָכִים, אִז וְדִי קֶדֶם
הַשְׁחִיטָה נִשְׁמָטָה וּפְסוּלָה:

חומך תדיר למעלה ללד הראש נמלא שחית רק הקרום המדבק השמי כובע ללחי, והוא נקראת הגרמה ולא שמוטה. לכן השחית קודם שיחוט ימנע אחר השמי כובע וימנע קלת הסמיט למעלה ללד הראש ויחוט למטה מהשמי כובע וזהו יחוט הכסר. ואם שחית עוף כהכסר ואחר גמר השחית מלא טבעת כסר ען הגרמה בין מוכח על הארץ בין מחסר כסרין בין שם בין מחסר, ערסה משום עקור, ודווקא כהקפן החלוא ממקורו, אבל אם לא נעקרה לגמרי שדיין היא מעורה במעוט, כשרה; ואם הוא רק מקלת המצעת יעשה שאלת חכם:

16. אמן וזם פֿערנער דיע סמנים בייס גע-
פֿליגט, עהע אמן עז חזי דער האנד ווירט,
חזי דעס האלב חונטערנען, חזי לו
יעהען, חזי דע געהאָרד דורכגעטעטעט
זינר. האָט אמן עז חזי פֿערנעסליקייט
חונטערנעט חזי דער האנד געוואָרען,
חזי חונטערנעט אמן עז נאָכהער. פֿינ-
דעט אמן דמן דען סמן גאָנץ דורכטעט-
טען, חזי חזיט דיע שטייט ריכטיג. פֿינ-
דעט אמן חזיט בליס דען אײַטע דורכטעטען,
חזי חזיט דיע שטייט פֿערווערפֿליך. דען עז
קמן דער סמן דורך דען לופטען ווייטער
געריטען זיין, חזיט דעס דען אײַטע
דורכגעטעטעט וויר. — האָט אמן נאָך
דער שטייט דיע סמנים גאָר ניכט חונטער-
נעט, חזי חזיט דיע שטייט פֿערווערפֿליך.

17. חזיט אמן חזי חזיטער חזיטעס
לויפֿען בייט דער שטייט, עז אָנז פֿאָר,
וואָהרער, חזיט נאָך דער שטייט פֿאָר-
קומען, חזי חזיט דיע שטייט פֿערווערפֿ-
ליך. עז געלטען חזי פֿעלטען דעגל:
יעדער לויפֿען אָנז דיע שטייט
פֿערווערפֿליך.

טו. עוד צריך לבדוק הסמנים
בעורקתם שיוקנו מידו, לראות
אם נשחטו בראוי: ואם זרק
ולא בדרך, יבדוק אחר כך, אם
מציא הסמן בתוך כלל, שחיטתו
בשרה. ואם מציא שחוט רק
הרב, פסולה, כי שמה עקר
הסמן בפרבסותו והוא לא שחט
הרב: ואם לא בדרך הסמנים
לאחר השחיטה כלל, שחיטתו
פסולה:

י. ספק שארע לאדם וספק
לו אם ארע קדם השחיטה
או בתוך השחיטה או לאחר
השחיטה, השחיטה פסולה:
זה הכלל, כל ספק בשחיטה,
פסולה:

טז. הסמן נחתך כלו, שחיטתו כשרה, ולא מייזינן שם ע"י הפרכוס נחלחץ החתך:
ואם לא בדרך הסמנים כלל, פסולה, משום דבהמה נחזקת חסור אבר מן החי עומדת עד
שיודע שנשחטה בהכשר שחיטה, ולכן אם זרקו מידו ולא נדק הכה הוא ספק אם נשחט
בראוי ואין ספק מוציא מידי ודאי.
יז. כל ספק בשחיטה פסולה, חולין דף כ"ח. ומלמתי רמז יפה לה' דברים המפסידים
השחיטה ולמזן הראוי לשחיטה, וזהו, "כל עיתים" בשרים לשחיטה חוץ מן שעה
ח"ד, פירוש עיתים ר"ת ערבית, יממה, תשעה באב, יום כפור, מנוחה, ערבית
פירוש לילה דתכן השוחט כלילה שחיטתו כשרה. יממה פ"י יום בעשמו שהוא זמן היותר
ראוי לשחיטה. תשעה באב, ר"ל אע"פ שאסור לאכול בשר גם במנחמי ע' באב מפילו
הכי שחיטתו כשרה. יום כפור בעשמו בשוחט לחולה שיש בו סכנה. מנוחה ר"ל שבת,
לכורך חולה או יולדת שיש בו סכנה. חוץ מן שעה ח"ד ר"ת שהיה, עיקור, הגרמה,
חלדה, דמם, שכן מפסידים את השחיטה.

דיני מסוכנת ואותו ואת בנו.

1. חזין טרטרקטנקען טטיק פיעה, דאז אמן איט פנטרייטן קדער איט דעס טטעקעטן ניכט מעהר לוס חוילע טטעהען ברינגען קען חונד עו דערנס טנעל טעכטעט, דאזיט עו ניכט קרע פירע, חזין זאלענע פיעה, ווען עו נאך דעס טעכטען בייס פערטיידען ניכט לעפפעלט, חזיט גלייך דעס פאסטע לו בעטרקטעטן חונד לוס גענוס פערבאט טען; לעפפעלט עו חבער נאך, זיט חזיט דער גענוס דאפאן ערלויבט. וועי יעדאך אום עו נאך לעפפעלן, חוס ערלויבט לו זיין? חזין פיעה קדער גטוילד אום בייס טעכטען חיינען פטרדער חונד הינטער פוס חיינליעהען חונד וועדער חוילע טטרעקעטן קדער חוואגעקערט. בייז חיינעט געפאגעל געניגט, ווען עו נאך איט דעס טוועלע וועדעלט.

2. טאמכטעט אמן חזין זאלענע טטיק פיעה בייז נאכט חונד ווייט ניכט גע וויט קב עו געלעפפעלט האט, זיט חזיט דער גענוס דאפאן פערבאטען.

3. ווילן אמן זון יום טוב חזין זאלענע פיעה טאמכטעט, זיט אום נאך זיט לענגע טאג זיין, דאס אמן וועניגסטע חיינע פאיע גרעס פלייט דאפאן לובערייטען חונד זון יום טוב עסטען קען. חזיט ניכט מעהר זיט פיעל זייט חיברג, זיט דערן אמן עו ניכט טאמכטעט.

4. טאמכטעט אמן חזין זאלענע פיעה, זיט עו חזיך נאך ניכט גאנץ טרטרקטעט קראנק, זיט טעכטעט אמן לוגלייך חזין חנדערעו טטיק פיעה קדער געפאגעל איט, דאס אמן זיט לייט דאס דאס דאס חוואקטעט געטרקטעטן העכטן קאנגעט.

א. בהמה מסכנת כל שפועמדים אותה בגערה או במקל ואינה עומדת וממהרים לשחטה כדי שלא תמות, בשר לא פרקסה אחר השחיטה, הרי זו נבלה ואסורה. ואם פרקסה הרי זו מתרת: כיצד הוא הפרקס? בהמה וחיה צריכה שתכוף ידה ורגלה אחר השחיטה ותחזור ותפשוט או להפך. ובעוף אפילו בשרש בוגבו דיו:

ב. השוחט מסכנת בלילה ולא ידע אם פרקסה, הרי זו ספק נבלה ואסורה:

ג. אם רוצה לשחוט מסכנת ביום טוב צריך שיהא כל כך נשחות ביום שיוכל להכין ממה בנות בשר ולאכלו ביום טוב. ואם לא, לא ישחוט:

ד. השוחט אפילו ספק מסכנת ישחוט עוד בהמה או עוף סמוך לה, כדי שלא יבדל ברכה לבטלה:

דיני מסוכנת ואותו ואת בנו.

- א. בגערה או במקל, אבל אם מעמידים אותה ביד, לא מהני.
- ב. ואסורה, ואפילו מלא למחרת בלילה שחיתה מלובלכיס בדם כי חזין פרכוסקמה שקבלו חז"ל: לא יאמר, כי אסור לשחוט ביד כדי לאכול בחול.
- ד. ברכה לבטלה, חזן לבטלה אסור לקנות בהמה מסוכנת, כי אסור לקנות מתחלה ספק חסור.

5. חזיט חזין פיעה ית געפֿהאלטן,
דאָס עז ניכט אעהר פֿלן ועלביט חויל־
טעגדען קמן, ית דערף אמן עז ניכט
טעכטען. האָט אמן עז דאָך געשעכטעט,
ית חזיט זיין גענוס פֿערברעטען, ועלביט
חזיק דמן ווען אמן עז חונטערנאכט חונד
פֿלזע זיינע גליעדראפֿטען געלן בעפֿונדען
האָטטע. חזיט דאָ פיעה חבער וועדער
פֿלן ועלביט חויל־געטעמנדען, ית אום עז
וועניגטעני ערוט פֿיער עללען ווייט נאָך
זיינעס געוועהטען טריטטע פֿרעדענטליך
געהען, דמן חזיט עז לזס טעכטען
ערלויבט.

6. חזין פיעה דערף אמן ניכט עהער
טעכטען ביו עז פֿאָט טאָגע פֿלס חזיט,
חונד חזין געפֿליגעל ניכט עהער ביו
זיינע פֿליגעל פֿעדערן העכען.

7. זיינע קוה איט חיהרעס יונגען
דערף אמן ניכט מן זיינעס טאָגע טעכ־
טען, וועדער דיע אונטער לערוט, נאָך
דאָ יונגע לערוט; עכטן דיעו גילט חזיק
בייז חזינער זינעט פֿדער חזינעס טאָגע
איט דעס יונגען. האָט יעאנער דענגען
ביידע מן חזינעס טאָגע געטעכטעט,
ית דערף ער פֿלן דעס לזעטלט געטעכ־
טעטען ערוט מן פֿעלגענדען טאָגע גע־
ניעסען; פֿעדערן חבער חזיט עז גלייך
ערלויבט.

ה. בהמה שנפלה ולא עמדה
עוד מעצמה אסור לשחטה
ואם שחטה אפילו בדק אותה
ומצאה שלמה מכל אבריה
טרפה: ואם חזרה ועמדה
מעצמה צריך שתחלוץ לפחות
ארבע אמות הלך יפה כמו
שהלכה קדם שנפלה, ואז
מותר לשחטה:

ו. אסור לשחוט בהמה עד
יום שמיני ללדתה, ואפרוח עד
שיגדלו נוצות הבגדים:

ז. אסור לשחוט פרה עם
הגולד ממנה ביום אחד לאהאם
ואחר כך עגלה ולא העגל
ואחר כך אמה, והוא הדין
בעז או בכשה עם גדיה: ואם
עבר ושחט שניהן ביום אחד
אסור לו לאכול מן הנשחט
לאחרונה עד יום השני, אבל
לאחרים מותר:

ו. שמיני ללידה, ועתחלת ליל שמיני מותר. והא דכתיב מיום השמיני והלאה (ויקרא
כ"ב, כ"ז) הוה לקרבן כתיב שאינו ראוי להקריבו בליה: שיגדלו נוצות הבגדים, כי כל
עופות עריו לא גדלו כולות כנפים ר"ל חותן שיש להן קנים אפורים מזהם שקץ.
ו. ביום אחד, כדכתיב וזר לו זה אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד (ויקרא כ"ב, כ"ח),
כי הוה מרת אכזריות. והתורה כל כוונתה לקבוע נפשנו מלת החמלה ולכן ח"פ שהתירה
לנו מיני בעלי חיים למחייתנו מזה שלא כהרגו אותו ואת בנו תיחד. ובאסור זה הולך היום אחר
החילה (חולין פ"ג) כגון שחט הראשון ליל ב' לא ישחט השני עד תחלת ליל ג', ואם שחט הראשון
מוק יום ב' קודם בין השמות, ישחט השני תחלת ליל ג'. ואם שחט הראשון בין השמות ליל ג' לא
ישחט השני עד תחלת ליל ד'. מן הנשחט לאחרונה, אבל הנשחט הראשון על כל פנים מותר,
דהא כעשה שחטו לא ענד אסורא: אבל לאחרים מותר. עוד מנהג השוחטים שלא לשחוט
חוזה בענת ובשכס חס לא שחטין ממנה קלת, ואורז מנהג זה כחולת ר' יהודה המקיד ועיין בס'
תשנ"ז פ' מקב"ה גס ש"ע י"ד סוף סעף ו'א בהגהה. וס' קט"ז כט"ז ס"ק ו'.

8. דער קיינער חיינעט טטיק פֿיעהעט
ברויכט זיכער נישט דערריכער בעזונדער
זו זיין, קען פֿיענלייכט דיע אומטער קודער
דאז יונגע פֿון זעלבען טאג געטאמלעטעט
ווערדען; מוזד ברויכט ער זיך מוין נישט
דערנאך זו ערקונדיגען.

ח. הלוקח בהמה אין חולשין
שפא נשחמה אמה או בנה
היום ואין צריך לשאול
על זה:

דיני סבין.

1. עו גיבט דרייערלייז מונעבענע
הייטען דער אעסערטניידע: (1) חיינע
לוגרט — איט חיינער דעלעקראגען
טערטע, (2) מסוככת — איט חיינער
זאגעטריגען טערטע, (3) עולה ויורד —
איט חיינער פֿערטיעלונג. לוגרט הייטעט,
ווען זיך מין דעס אעסער חיינע טערטע
בעינדעט, דיע לוייז עקקען האט
(דעהער ביים מונטערזעטען זאמלען)
מויט — קלז קבונערטע פֿיהלמער מויט).
מסוככת מויט חיינע טערטע דיע נור
מין עקק האט (מליט נור מיינעל
ענטוועדער ביים הינויט — קודער הערעב
פֿהערען געפֿיהלט ווערדען קען). עולה
וויורד מויט חיינע מויגעטאליעטעטעטעלע
דע: אעסער: קהנע טערטע.

2. חיינע לוגרט קודער חיינע מסוככת
מין אעסער אמלען דיע שחטה מין מלען
פֿאלען פֿערזענדליך, מלן אקע הין מוזד
הער, קודער בלעס הער מוזד נישט הין,
קודער הין מוזד נישט הער געטעכטעט
העכען. איט חיינעס אעסער זיכער דעז
מויגעטאליעטען (עולה ויורד) מויט, דערין
מלן טעכטען.

א. שלש מדות בסבין, אוגרת,
מסוככת, ועולה ויורד: אוגרת,
פרשו שיש לה פגימה אשר לה
שני עוקצין [בנה — אמה].
מסוככת, פרשו שיש לפגימה
רק עוקץ אחד [בנה — אמה].
או [בנה — אמה], ועולה ויורד הוא
שהיתה פגימה בסבין והשחיתו
והעביר הפגימה ונשאר המקום
שהיה פגום נמוך אבל אין עוד
פגימה בו [בנה — אמה]:

ב. אוגרת ומסוככת פסולה
אפילו בדיעבד, בין שהוליד
והביא בין שהביא ולא הוליד
בין שהוליד ולא הביא: עולה
ויורד מותר לשחוט בו:

ח. ואין צריך לשאול, משום דמפק ספיקא הוא עליו, שחט חין לה בן, ואם יש לה שחט
לא מכה לשחוט, ואם מכה לשחוט שחט לאחר כמה ימים ישחוט. אבל על המוכר להודיע
להקונה אם שחט האם או הבן בו כיום.

דיני סבין.

א. שלש מדות, חולין דף י"ז, ע"ב. אוגרת, מל' אגרה בקליר מאלכלה (משלי ו', ח')
ל' חסיפה שאוגרת הפסוק לחובה בין שני עוקצים כן פיר' כי בחולין דף י"ז. ולי נראה שהוא
מל' אגרת מרגום גג, ע"ש שגימה כוז נלחה כמו שהיתה גג עליה. מסוככת, ל' ומסוככתי
מלרים במלרים (ישעיה י"ט, ב') ל' חסוך וכליון.
ב. עולה ויורד מותר לשחוט בו, אבל החרדים למות לא ישחטו אלא בסבין חלק וישר.

3. חזין מעסער איט זיינעם טפיטל-
גען ענדע דערין און ניכט לזם טעכ-
טען געברויכט. חזין נאטערהאלט, ווען
און קיין ענדערע פאסענדע מעסער
בייז דער הענד העט, טעקע און
ערויט עטווען לייטען אן דיע טפיט-
לע חוזה טעכטע דען. יעדער דערין
און ניכט טווערע אן דיע טפיטלע
טעקעטן, דאזיט און ניכט דרסה
אמלע.

4. בעפער און טעכטעט זום און
דען מעסער חונטערוואלען, טב עז קיינע
טערטע האט. און פמהרע איט דעם
פלייטע דער פליגערטפיטלע זיבער יעדע
דער לויז וייטען דער שניידע חוץ חוזה
טב, דען גערנדע זיבער דיע שניידע
חוץ חוזה חב, חוזה עבענטש טהוע און
דען חוץ איט דעם נאגעל דען פליגערע,
יט דעם און חזין גמלען לזון חוץ און
זיבער דען מעסער געפיהלט העט. חוץ
נאך דער שטייט זום און וויעדער יט
דען מעסער לזון חוץ און חונטערוואלען.

ג. סבין ישראלשו מעקן אין
לשחוט בו, ובשעת הדחק שאין
לו סבין אחר מותר לתחוב על
העוקץ איות דבר קל, אך לא
יתחוב בו דבר כבד כדי שלא
יבא לידי דרסה;

ד. השוחט מקדש לישחוט צריך
שיבדוק הסבין שלא יהיה בו
שום פגמה. ויבדוק בבשר
האצבע בשני צדי הסבין
בהולכה ובהובאה, ועל חוד
הסבין בהולכה ובהובאה, ובה
יבדוק גם בצפרן בהולכה
ובהובאה עד שיהיו כלן שתיים
עשרה בדיקות: וכן צריך
לבדוק הסבין גם אחר השחיטה
שתיים עשרה בדיקות:

א' אין לשחוט בו, שלא יבוא לידי חללה:
ד. צריך שיבדוק הסבין, בחולין דף י"ז ע"ב אמר רב חסדא מניין לבדיקת סבין מן
החורה שנאמר ושחטתם בזה ואכלתם (ש"א י"ד, ל"ד) ופיר"י מדקאמר בזה שטע מנה סבין
נזק להם. ועוד גם אמר רב פסא לריבא נדיקה חנישאל ואטופרל ואחלתל רוחאל, ופירשו
התוספות, חנישאל טעם וטע ואטופרל טעם קנה, ופרשו, חנישאל בזה ר"ת ברוק זה הסבין
וקחלי על ושחטתם ועל ואכלתם. פירוש, בדוק כשתלזה לשחוט, ובדוק כשתלזה לאכול דהיינו
לאחר השחיטה. וא"ת מאחר שנדיקת הסבין מן החורה למה חזין מצרכין על הנדיקה? יש
לחזין דהיינו טעם ולא יוכל ולא ישחוט ונמאס שכל נדיקה לטעלה. ועוד יש לחזין לפי שאין
עשייתו גמר מלאכה שהרי כריך חת"כ שחיתה ועוד נדיקה אחרונה וכל מלואה שאין עשייתה
גמר מלאכה חזין מצרכין עליה, כמו סבה שאין מצרכין על עשייתה לפי שאין עשייתה גמר
מלאכה פי' גמר מלואה: בבשר האצבע, רוב שוחטים מהגיס לבדוק באלכע האמה, מיהו
חזין קפידא בדבר ויכול לבדוק נאיוה אלכע שירלה ופירוש בו הסגימות: בשני צדי הסבין,
ולא יבדוק ב' כדי הסבין בפעם אחת אלף זה אחר זה, וכן לא יבדוק בנזר ונפסור בפעם
אחת: שחוט עשרה בדיקות. ופמן ושחט סבה, זה נגיטריא י"ז: גם אחר השחיטה,
ואם שחט חיה ועוף יבדוק הסבין קודם שיכסה הדם. ומי אשר עדיין לא שחט הרבה ויש
לו עוד חיות ופחד בשחיטתו, ימתין קצת אחר ששחט עד שיתפש דמו ואז יבדוק הסבין, כי
כל מי שיבדוק בלא ישוב דמו אין לו הרגשה.

5. פִּינֵדֶעט אַמֶן בײַם מונטערוואָכען נאָך
דער שמיטה חײַנע טערטע חוץ אַעסער,
זאָן חײַט דיע שמיטה פֿערווערפֿליך.

6. טעכטעט אַמֶן אַעהערערנו פֿיעה,
געוילד פֿדער געפֿליגעל נאָכחײַנאָנדער
זאָן אומ אַמֶן דאָ אַעסער נאָך יעדעם
חײַנלענען טטיקע מונטערוואָכען. האָט
אַמֶן דיענע: ניכט געטהאָן, זאָנדערן ערײַט
נאָך דעם לעטסטען טטיקע דאָ אַעסער
מונטערוואָכט מונד חײַנע טערטע דאָרן
געפֿונדען, זאָן זינד זיך מוֹלע לזאָן געמוסע
פֿערבֿאָטען, דען דיע טערטע קאָן טאָן
בײַם דעם ערוסען טטיקע ענטטאָנע
דען זיין.

7. האָט אַמֶן נאָך דער שמיטה בע־
פֿאָר אַמֶן דאָ אַעסער מונטערוואָכטע
אײַט דעמועלכען קאָכען לערהויען פֿדער
עז חײַט אײַט דער טניידע חוץ חײַט
נען טטיין פֿדער האָרטען באָדען גע־
פֿאַלען, מונד עז פֿינדעט זיך נאָכהער
חײַנע טערטע דאָרן, זאָן מוירד דיע
שמיטה מוֹל ריכטיג בעטרונטעט; דען
אַמֶן מײַסט מוֹל, דאָס דיע טערטע דורך
דאָ לערהויען דער קאָכען ענטטאָנע
דען חײַט. האָט אַמֶן קײַנע קאָכען דאָ
אײַט לערהויען מונד עז פֿינדעט זיך נאָכ־
הער חײַנע טערטע, זאָן חײַט דיע שמיטה
פֿערווערפֿליך, מוֹל דיע טערטע בײַם
טעכטען ענטטאָנדען זיין קאָן.

8. האָט אַמֶן דאָ אַעסער פֿאָר דער
שמיטה מונטערוואָכט, מונד נאָך דערוואָל־
בען חײַט עז מונטערוואָכט מונדאָנדען
געקאָממען, זאָן חײַט דיע שמיטה דענקאָך
ריכטיג. האָט אַמֶן מונד דאָ אַעסער
חוץ פֿאָר דעם טעכטען ניכט מונטע־

ה. בִּדְקָה הַסִּפִּין אַחֵר הַשְּׁחִיטָה
וּמִצָּא פְּגִימָה, שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה:

ו. הַשּׁוֹחֵט הִרְבֵּה בַּחֲמוּת
חַיִּית אוֹ עוֹפוֹת אוֹ אַחֵר זוֹ צִדִּיק
בִּדְקָה הַסִּפִּין בֵּין כָּל אֶחָד
וְאֶחָד. וְאִם לֹא בִּדְקָה בֵּין כָּל
אֶחָד וְאֶחָד וּבְאַחֲרוֹנָה בִּדְקָה
וּמִצָּא פְּגִימָה בַּסִּפִּין, כָּלֵן
אַסּוּרוֹת, דְּחִישִׁינָן שְׁפֵא בְּעוֹר
רִאשׁוֹנָה נִפְגָּם:

ז. שָׁחַט וּקְדַם שְׁבִדְקָה סִבִּינוּ
אַחֵר הַשְּׁחִיטָה שֶׁבָּר בּוֹ עֲצָמוֹת
אוֹ שְׁנֵפֶל עַל אֶבֶן אוֹ קִרְקַע
קִשָּׁה וְרָאָה שְׁנֵפֶל עַל חוּדוֹ,
וְאַחֵר כִּדְ נִמְצָאָה בּוֹ פְּגִימָה,
שְׁחִיטָתוֹ בְּשִׁרָה, דְּאִמְרִינָן בְּעֵצִים
אוֹ בְּאֶבֶן נִפְגָּם. וְאִם לֹא שֶׁבָּר
בּוֹ עֲצָמוֹת וּמִצָּא פְּגִימָה, אָז
שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה, דְּאִמְרִינָן בְּעוֹר
נִפְגָּם:

ח. בִּדְקָה הַסִּפִּין וְשָׁחַט בּוֹ וְנִאֲבַד
הַסִּפִּין אַחֵר הַשְּׁחִיטָה קִדְּם
הַבִּדְקָה הַאַחֲרוֹנָה, שְׁחִיטָתוֹ
בְּשִׁרָה. אֲבָל אִם לֹא בִּדְקָה

ה. שחיתתו פסולה, ואף שנמצא שחך בעצם המפרקת, אפילו הכי השחיטה פסולה,
דיז לחוש שאלו בעור כפגם. והשוחט שחך פגמה בספין אחר השחיטה מחויב לגלות שהפגמה
נטרפה בפגמה ואסור לו להסמיך הדבר ולתלות הטריפות בדבר אחר.
ז. שבר בו עצמות בחוד הספין: באבן נפגם, אבל אם לא ידעין אם נפל על חודה או
לאו, מספיקא לא אמרינן שנפל על חודה להכשיר, אלא ספיקא לחומרא וערפה; וכן אם
שבר העצמות לא בחוד הספין אלא בגבו או בקרניו לא אמרינן דבעלם כפגם, וערפה.
ח. שחיתתו כשרה, כי הספין בחזקת דרוק עומד ומכיל חזקת איסור אלא מן החי.

וּכְטָ, חוּדָּ נֶחָךְ דַּעַם טַעֲבִטְטֵן גִּיגָ עַז
חוּחֹחֹכְטֵרֹוּכְטָ פֶּרְלֹקְטֵרֵן, וְזֶ חוּיט דִּיע
שְׁחִיעָה פֶּרְוֹעֶרְפֶּלִיךְ.

9. חוּיִן אַעסער, דָּחֵז לֹוויט־ניידִיג.

חוּיט אומ חוּיף בִּידֵען זײַטען חוּכְטֵרֶז
וּכְטָ ווערדען; דַּען ווען חוּיף חוּינער
טניידע חוּינע טַמֶּרֶטע חוּיט, וְזֶ דַּרְךְ
אַטן חוּיך אִיט דער נִידֵערן טניידע
ניכְט דָּחֵזִיט טַעֲבִטְטֵן.

10. דָּחֵז אַעסער אומ וְטוּוּהֶלז טַמֶּרֶךְ

חֹזֵז חוּיך גִּלְטִט זײַן. חוּיט עַז גִּלְטִט
חֹכְכֵר ניכְט טַמֶּרֶךְ, וְזֶ דַּרְךְ אַטן
ניכְט דָּחֵזִיט טַעֲבִטְטֵן, דָּחֵז אַטן וְטוּוּ
זײַכְט שְׁחִיעָה קֹדֶער דֶּרֶסֶה אַמֶּכֶען קֹלְכִנְטֵט.
חוּיט דָּחֵז אַעסער לֹז טַמֶּרֶךְ, חוּדָּ ניכְט
גִּלְטִט, וְזֶ דָּחֵז דער נֶחָגֶעל בײַם חוּכ־
טַעֲרֹוּכְטֵן וועגן דער מֶלְלֹגֶרְקִטֵען
טַמֶּרְפֶּע ניכְט גוט דַּרְכִּיכֵר פֶּחֶהרֵען
קֶסֶז, וְזֶ חוּיט עַז עֶבֶנֶפֶלֶזֶלֶז לֶקְבֹּלִיךְ,
ווען אַטן ניכְט דָּחֵזִיט טַעֲבִטְטֵט. הַטָּט
אַטן טֹכְכֵר דָּרְךְ אִיט חוּינעס וְטוּוּכֵען
אַעסער גַעשְׁטֶעטֶטֶט, וְזֶ חוּיט דִּיע
שְׁחִיעָה רִיכְטִיג.

11. חוּיִן אַעסער חוּינע; ניכְט־יֹהֲדִי

דַּרְךְ אַטן ניכְט לֹז טַעֲבִטְטֵן נֶעֱהֹאטֵן,
ווען אַטן עַז ניכְט פֶּחֶהרֵער חוּיף חוּינער
טֹוּ־אַמֶּכֶעטִינע ווֹהֶלז טֹכְגֶעלֶקֶטֶען, קֹדֶער
וועניג־טעט לֶעֱהֹאטֶען חוּיִן הַטֶּרֶטע ערדע
גַעשְׁטֶעקֶט הַטָּט.

הַסְכִּין קֶדֶם שְׁשֻׁחַמִּי, וְאַחֵר
הַשְּׁחִיטָה נֶאֱבֵר, אִזֹּה הַשְּׁחִיטָה
פֶּסוּלָה:

ט. סְכִין שְׁשִׁי לֹז שְׁנֵי פִּיּוֹת
צָרִיךְ לְבָדוֹק שְׁנֵי הַפִּיּוֹת כִּי
בְּשִׁישׁ פְּגִימָה בְּצֵד אֶחָד לֹא
יִשְׁחוּט אֲפִילוֹ בְּצֵד הַשְּׁנִי:

י. הַסְכִּין צָרִיךְ לְחִיּוֹת חֵד
וְחֶלֶק. וְאִם הוּא חֶלֶק וְאִינוּ
חֵד, אֲסוּר לִשְׁחוּט בּוֹ שְׁלֹא
יָבֹא לִידֵי שְׁחִיטָה אִזֹּה דֶּרֶסֶה.
וְאִם הוּא חֵד בְּיֹתֵר וְאִינוּ
חֶלֶק וְאִין הַצֶּפֶדִן יָכֹל לַעֲבֹד
עָלָיו יָפֶה מִחֲמַת חֲדוּדוֹ,
לְכַתְּחֵלָה לֹא יִשְׁחוּט בּוֹ.
וְאִם שָׁחַט בְּסְכִין כּוֹז שְׁחִיטָתוֹ
בְּשֶׁרָה:

יא. סְכִין שָׁל נְכָרִי אֲסוּר
לִשְׁחוּט בּוֹ עַד כִּי הַשְּׁחִיטוֹ אוֹתוֹ
הֵיטֵב בְּמִשְׁחָת הָרַחִים אִזֹּה נֶעֱצֹז
בְּנֶרְקַע קִשָּׁה עֶשֶׂר פְּעָמִים:

הַשְּׁחִיטָה פֶּסוּלָה, דִּנְהִמָּה נְחִייה נְחֹזֶקֶת אִיסוּר אֲכֵר מִן הַחַי עוֹמֶדֶת עַד שׂוֹדֵעַ לֶךְ שְׁנִשְׁחִיעָה
כִּרְלֹו וְכֹאן לֹא יוֹדֵעַ. אֲמַכְס אִם יֵשׁ לוֹ לִשְׁחוּט כְּכִינוּ עוֹמֵדִי תַּמִּיד לִשְׁחִיעָה וְטֹכְנִיעוּ תַּמִּיד
יָפֶה וְכֹז עֲשׂוֹי מִכְּרִזֵּל טוֹב אֲכֵר לֹא כָּקֵל יִפְגֵּם, אִזֹּה אִם כֹּאכֵד שְׁחִיעָתוֹ כֹּשֶׁר, לְכִינוּ שְׂכֹז
סְכִין טוֹב וְעוֹמֵדִי נְחֹזֶקֶת כּוֹדֵק הוּא וְאַמֶּרִינֵן שָׁחַט בְּכֹשֶׁר, וְעִינֵן לְקַטֵּן ס' י"ג. וְעַ"ז לֹא
יִשְׁחוּט בּוֹ לְכַתְּחֵלָה כֹּל דְּרִיקָה מִלְכֵד בִּי"ט שְׁמוֹתֵי לְסִמּוֹן עַל הַכְּרִיקָה שֶׁדָּק עוֹ"ט וְכֹאכֵמֵר
לְמַעַת דִּין הַשְּׁחוּט סְכִין טָמֵן ע'.

ט. אֲפִילוֹ בְּצֵד הַשְּׁנִי, דְּחִישִׁין אַמֶּל יַעֲהֵה וַיִּשְׁחוּט כֹּלֵל הַכֹּסֶם.

י. לְכַתְּחֵלָה לֹא יִשְׁחוּט בּוֹ, דִּשְׁמַע יֵשׁ בּוֹ פְּגִימָה וּמִחֲמַת חֲדוּדוֹ לֹא הִרְגִּישׁ כֵּה.

י"א. אֲסוּר לִשְׁחוּט בּוֹ, וְאִם שָׁחַט בּוֹ כֹּלֵל שׁוֹם הַכֹּשֶׁר, יִקְלֹף בֵּית הַשְּׁחִיעָה.

12. נחך חיינער יעדוואוואווען זאמען
אום אמן דאז אעסער וואהל רייניגען.

13. חין יעדער טעכטער העכע
חין בעזונדערע: אעסער, דאז יעדער
לייט לוס טעכטען געהאָרן בערייטעט
חוט, חונד דאז ער לו ניכט: חונדערק
פֿערווענדעט.

יב. כל פעם ופעם נשחט
יקנח הסבין יפה:

יג. כל שוחט יהיה לו סבין
מיוחד ויהא כל ערת בדוק
ומהקן לשחיטה ולא יעשה
בו דבר אחר:

השחות הסבין.

1. דאז טאָכטאָעסער, געוואָהליך
חליף גענענט, זיין פֿון גוטעס טאָהל
געטריבטעט.

2. דאז טאָכטען דעו אעסער: גע-
טעהע אים גלייכאַמטיקייט דער גענלעך
לזאָגע נחך חוין ביידען זייטען. אמן
טאָכטען פֿבער ניכט חיינע טטעלע
אעהר אים מאַדרוקק נאָז דיע חונדערע,
דאזאט דיע גענלע אעסערלזאָגע חיינע
ריינע חונד גלייכע טאָרע בעקאָמט.

3. דער בעזטע טאָכטטין חוט
דער, דעסען פֿערבע חוין דער חיינען
זייטע ווייס, חוין דער חונדערק טאָהל
חוט.

4. האָט דאָס אעסער חיינע טערטע,
זאָ טאָכטע אמן ניכט חוין דער טער-
טיגען טטעלע חוין, חונדערק ליעהע

א. הסבין לשחיטה הנקרא
גם חליף צריך שיהא עשוי
מברזל עשות:

ב. השחות הסבין תהיה
במשקל אחד כל אחד: הסבין
משגי צדדים, ולא ישחיזו
במקום אחד בכח ובמקום
אחד ברפיה, כדי שיעא חוד
הסבין חד וחלק כל ארבו
בשוחט:

ג. האבן היותר טוב להשחות
הוא אשר מראהו לבן בצד
האחד ושחור בצד השני:

ד. יש פגימה בסבין לא
ישחיזו על מקום הפגימה לבדו

יב. יקנח הסבין יפה, נשחט הכהמה או נגד. ונעוף קינח במלות לא מהני חלל
לרין לקנח נגד.

השחות הסבין.

א. חליף ענין כרימה, ע"ש שחליף את הכהמה מחיים למות, וכל הכתוב הוא שחליף
מחלפים תשעה ועשרים (עורא ח', ע'), 'יחליף' הוא לשון משכה, ומה שם השלשה הנקראות
בית החליפות, שש גומזים את הסבין (מדות סוף פרק ד').
ב. השחות הסבין היא אחד מן הדברים אשר לא יוכל ללמוד בולה מתוך פה, ולרין
לזה דאז עין והנהגה ע"י שוחט מומחה.

דען שטיין חיבער דען געלעטע אעסער,
דמאטע עז ניכט אערקליך מוויגעטויף
פֿען ווערדע.

5. און מונטערהעלטע זיך ניכט מיט
געטפערנען וואָהרענד דען טויפֿענע,
זאָנדערן העכע פֿולע זיינע געדענקען
מויך דען אעסער געריכטעט, עז גוט
זונד טויף'יך הערלעכעלעך.

6. בעפֿער און דען אעסער מונטער=
זוכט נאָב עז מוהנע פֿולע שטרעט זיין,
רייניקע און עז ערזט פֿען דעם טאטלע
דען טויפֿעטיינע.

7. דער נאָגעל מיט דעם און דען
אעסער מונטערהעלטע ווערדע זיאמער
גלעסט געהעלטען. עבענאָז אום דיע
הענד טרעקען זיין, עבער ניכט נאָס,
זעלבסט ניכט זיינאָל פֿייכט פֿען טווייטע.
און מונטערהעלטע און ניכט דען אעסער,
ווען דיע הענד קאָלט ערדער הייט מיט.

8. וועהעט דער ווינד, זאָ מונטער
זוכט און ניכט דען אעסער זיך פֿרייען.

9. זאָ יום טוב דער און דען אעסער
ניכט טויפֿען, יאָ עז ניכט זיינאָל
מונטערהעלטע (בעפֿער און טעכטעט).
עז אום דערז יעדער טעכטער זאָ
ערז יום טוב זיך זיין אעסער זאָ הער-
ריכטען, דאָס ער, ווען דער פֿען זיין
טרעטען זאָלעט, פֿעריכערט זיין, זאָ
יום טוב מונטערהעלטע דמאטע טעכ-
טען זאָ קאָנען.

אַלָּא יַעֲבִיר הָאָבֶן עַל כָּל אֲדָךְ
הַסִּבִּין בְּרִי שְׁלֹא יָבֹא לְחַיּוֹת
עוֹלָה וַיּוֹרֵד:

ה. אַל יִדְבַּר בְּדִבְרִים בְּשַׁעֲת
הַהִשְׁחֹה, אֲבָל יְחִי כָּל מַחְשַׁבְתּוֹ
עַל הַסִּבִּין לַעֲשׂוֹתוֹ טוֹב וְכִשְׁר:
ו. קָדָם שִׁיבְדוֹק הַסִּבִּין לְרֹאוֹת
אִם הוּא טוֹב יִקְנֶחֶו יָפֶה מִכָּל
לְכַלּוֹד הַהִשְׁחֹה:

ז. הַצִּפֶּרֶן אֲשֶׁר יִבְדוֹק בּוֹ
הַסִּבִּין יֵהֵא חֶלֶק. וְצִדִּיק
שֶׁתֵּהֵא יִדּוֹ נִקְיָה וְלֹא טְפוּחָהּ
אֲפִילוֹ מוֹיֵעַ. גַּם לֹא יִבְדוֹק
בְּשִׁדְּרוֹ קֵר אִזְ חָם מֵאֹד:

ח. לֹא יִבְדוֹק הַסִּבִּין מִחוּץ
לְבֵית בַּעַת שְׁהָרוּחַ מִנְּשִׁבָּת:
ט. בְּיוֹם טוֹב אֲסוּר לְהִשְׁחִי,
וְאִפִּילוֹ לְבְדוֹק הַסִּבִּין אֲסוּר.
לָכֵן כָּל שׁוֹחֵט יִתֵּן לוֹ סִבִּין
מִעֶרֶב יוֹם טוֹב, בְּרִי שְׁאֵם יִצְרָךְ
לְשִׁחוּט בְּיוֹם טוֹב יֵהֵא לוֹ
סִבִּין בְּדוֹק:

ו. מכל לבלוד ההשחזה, כי כשיש עוד לחלוטות בסבין מן ההשחזה לא ירגיש הפגימה מנחת הלחלוטות.

ה. בעת שהרוח מנשבת, כי הרוח קשה להרגשה. והרגה לריח יאזכר הדעת ויראה שמים נבדוקת הסבין, כי לאז מלתא זוערתא היא, הלא מראה כי יבדוק פעמים ושלש ולא ירגיש בפגימה דקה וחל"כ ימלאנה כי הכין לבו באחרונה, וע"כ כל הכנהל ונחשו בדעתו חין למנוחו על השחיטה, כי אם ירח שמים וחדל על דבר ה'.

ט. לבדוק הסבין אסור, אבל אחר השחיטה יבדוק הסבין י"ב בדיקות כמו בניני חול. ואם לא נדק הסבין מעי"ט ונריך לשחוט בני"ע זהו נקרא שעת הדחק ויבדוק הסבין קודם השחיטה, ואם נמלא בו פגימה אם נאשר מלא אחר חוץ לזוהר בלא פגימה יכרך מעלית על הפגימה ושחוט בו ויזהר.

הראה ובריקתה.

חלקי הראה.

1. רבא למהרס: פִּיקִי לְחַפְסֵעַן (להרסן — חונט) זינד ען דער זונגע, דרייט חוץ דער רעכטען חונד לוייט חוץ דער לינקען זייטע; נאָמליך ווען דעם פֿיעה ען דען הינטערברייטען חוץ געהאָנגט חונד זיט דער פֿאָרדערזייטע דעם חונטערזונדער לוגעקעהרט זייט, ווערען דיע רעכטע זייטע דעם פֿיעהען חוץ דער רעכטען זייטע דעם חונטערזונדערזייטע זייטע דעם זונדערזייטע זייטע געגענזייכער טטעהען.

2. דיע פֿרדונג דיעזער לְחַפְסֵעַן זיט פֿאָלגנדע: לור רעכטען זייטע דעם פֿיעהען זיטען נעבען דעם גרעסען לוגענעלזיגען, וועלכער חוזה (חונטער) גענענט ווירד, חוץ לְחַפְסֵעַן, לוגען חונד דיקק ען געטטמאט חונד הייסט חונה חרובה וועט (דיע לוגענדיקע חונה); חוץ נענט אָפֿן זיע דיע חונטערזונדער חונד פֿרדן ען דער חונה זיגענענד חונה. דערין פֿאָלגט חיינע חונה, וועלכע דיע קליינטע פֿאָן פֿאָלען חונד חונה חלעט (דיע איטטעלזיטע) גענענט ווירד. דען קאָמט דער דריטטע לְחַפְסֵעַן, דער נאָך דער גורעל לז חיינע פֿערטייעלונג העט; ער הייסט חונה עליונה (דיע קבערזיטע חונה) פֿרדער חוץ חונה המתפללת (דיע

א. אמר רבא, חמש אַפִּי אֵית לַה לְרֵאָה, תֵּלֶת מִימִינָא וְתֵרֵתִי מִשְׁמָאלָא. וְהוּא בְּשִׁהֲבִיחָה תְּלוּיָה בְּרִגְלֵיהּ וּפְגִיָּה בְּגִגְרָה בְּבוּדֶק שְׂאֵז יָמִין תְּבִיחָה בְּגִגְרָה יָמִין בְּבוּדֶק וּשְׂמָאל תְּבִיחָה בְּגִגְרָה שְׂמָאל בְּבוּדֶק:

ב. סדר האננות כך הוא, בימין תְּבִיחָה אֶצֶל הַכֶּנֶף הַגְּדוֹל נֶשֶׁל הָרֵאָה הַנִּקְרָא אֲמָה תְּלוּיָה אֲנָא אַחַת שְׁהִיא אֶרְכָּה וְעֵבֶה וְעַל כֵּן נִקְרָאת אֲנָא אֶרְכָּה וְעֵבֶה, גַּם קוֹרְאִים לָהּ אֲנָא תַּחְתּוֹנָה גַּם אֲנָא תְּסֻמּוּכָה לְאֲמָה; וְסֻמּוּךְ לַהּ יֵשׁ אֲנָא שְׁהִיא תְּסֻמּוּנָה מִכָּל הָאֲנָוֹת וּשְׂמָהּ אֲנָא הָאֲמֻצָּעִית; וְאַחַר כֵּךְ בָּאת אֲנָא הַשְּׁלִישִׁית וַיֵּשׁ לָהּ חֲרִיץ וּשְׂמָהּ אֲנָא תְּעִלּוֹנָה וְנִקְרָאת גַּם אֲנָא

הראה ובריקתה.

א. אמר רבא, חולין דף מ"א. חמש אונות, אֲנָא ל' חולין, תרגום חולין חודש, ומדק ל' חרמית לקרר התיבות ולהסביר אות ולומר אֲנָא במקום אֲנָא. ואמר ה' אונות ל' חונות מלבד גוף הראה שכל כך הקדש כח אומה מפני שהיא גדולה כחם לכנים, ומלבד העינותא שהיא קטנה מכל החונות וגם חונה עומדת בשורת החונות, וסמן במקום גדולים חל תעמוד. כנגד הבורק, וליתא כ"ד סמן ל' חין לבדוק אחר שום ערפות מן הכתם (דריב בהמות בחזקת כשרות הן) חוץ מן הריאה שצריך לבדוק בהמה וחיה, וכמו שפירש רש"י בחולין י"ב. ו', כ'. ב. אומה, מל' אם כי הכסף זה הוא עקר הראה והוא כחם לכל החונות: אונא האמצעית, כי היא מונחת באמצע החונות: אונא העליונה, כי היא למעלה סמוך לקנה: ויש לה חריץ,

יך טעלענדע לונה). חוץ דער לינקען
זייטע לינגט נעבען דעם גרעסטן לונה
געטלויגען (דער לונה) זיין אָפּפּעקן,
דער וויע זיין פֿילן געטטלעכע זינט
זונד דערס לונה יורה כח (דיע דעם
פֿילן גלייכע לונה) הייסט. זיבער זייער
לינגט די עבערע לונה, די חוץ בלעס
אונא געטלעכע ווירד.

3. דעם בעפֿינדעט זיך נאך חוץ דער
רעכטען זייטע לויטען דער לונה זונד דער
לונה לרובע וענע זיין וועניג נאך דער
לינקען זייטע היך, נעהע זאס הערש
לען, זיין קליינע אָפּפּעקן, דעם ניכט
לונה וקנערען ענומעל דודל (רעזענע
אָפּפּעקן) הייסט, וויל עו וויע זיינע
רעזע געפֿערט זינט. און נענט עו
חוץ גב (דיעב) וויל זיינע בייטעל
זעהליכע היט עו זאגליכט, ווקרין עו
גלייכעס וויע זיין דייעב זיין געפֿעקע
ניס לינגט. — זאס טעטאטע דעם גב
זיין דער ריכטונג דער לונה זונד לרובע
וענע בעפֿינדעט זיך זיינע העלברנדע
העלונג, ווק און זיינען דויען היינע
לעגען קען; זיע הייסט חרין ורדל
(הקלע דעם רעזעלעפֿעקענע).

4. פֿעהט זיינע פֿען דיענען לונות,
קדער זינט זיינע לו פֿיעל, קדער זינד
זיע פֿערוועזעלט, גלייכעלען קב חוץ
דער רעכטען קדער לינקען זייטע, זאס
זינט דעם פֿיעה לוס גענוס פֿערבטען.

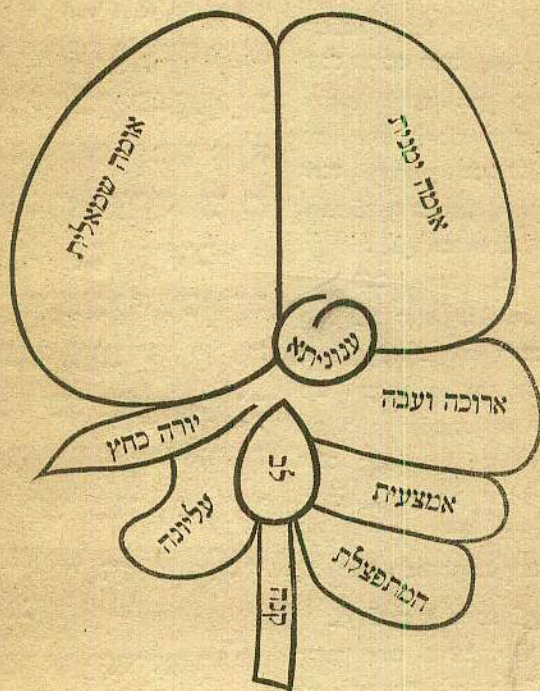
המתפצלת: ובצד שמאל אָנא
הסמוכה על הכנה הגדול
הנקרא אָמה תוארה כמשך
כחץ ועל כן נקראת אָנא יורה
כחץ. ואחריה אָנא העליונה
ונקראת גם בסתם אָנא:

ג. עוד בצד ימין בין האמה
ובין אָנא הארבה והעבה מעט
לצד שמאל קרוב ללב אָנא אחת
קטנה ולא אָנא שמה אלא
נקראת ענביתא דורדא כי כן
תוארה בדרך וגם קוראים לה
גנב בעבור כי סביב לה פיס אשר
היא מנחת בו בגנב הזה המנח
בבית האסורים: ובשרש הגנב
גנב חתוך האמה ואָנא הארבה
והעבה יש חצי עגול עמוק עד
שיוכל להניח בו אגדל ונקרא
חרין ורדא:

ד. אי חסר אי יתיר אי חליף
אחת מן האנות בין בצד ימין
בין בצד שמאל, מרפה:

מפני כבודו את הגרמת: המתפצלת, כי כן דרכה להתפצל, ונקראת ג"כ לונה הסמוכה
לגרמת, ויש שקוראים לה רגל חמור.

ג. עינוחית דורדא, פירש' בחולין דף מ"ו עינותא כמו אינותא (בחולין אה"ע) לונה קטנה
דודל, ע"ה קליטה וחלומה עכ"ל ולפיו בקדתי עניינתא מ"ן דג"ס; גם לפרש עניינתא מ"ן ד
אחר ע"ן וכל' עין ר"ל אותה הנלמדה שהיא נענית בעין ורד (וכל' דיו רענעקעלעכע).
ד. אי חסיר, במהר"ן למה חסיר ויתיר וחליף ערפה, לפי שאינה יכולה לחיות, כמו
שאמר הכתוב הוא עשך ויכונן מלמד שרד הקב"ה כונניות לאדם שאם יתפסך הוא מת.
עשם אחר מפני דאמרינן כל עוש רע.

דיני חסר.

1. פֿעהלט חיינע אונזע קרער חיינע
אונזע, זיך חייט דאן פֿיעה ערפֿה.

2. זאָלסט חיינע פֿון דען אונזע,
נח־דעס דיע אונזע חוּפֿגעבֿאָטן: חייט,
קליינער פֿאָן חייט אירטהענבֿאָטן ויין,
זיך ווירד עז בעטרעכטעט פֿאָן ווירד
זיע גער ניכט דאן, חונד דאן פֿיעה
חייט לוז געמוסע פֿערבֿטעטן.

3. פֿעהלט חיינע אונזע, חונד דיע
דענעבענליגענדע אונזע חייט זאָלסט
נאָך דער אונזע פֿאָן געטעטלט זיך
גרעס וויע לוייז אונזע, זיך ווירד זיע
חויך וויע לוייז בעטרעכטעט חונד דאן
פֿיעה חייט ערלויבט.

4. פֿעהלט חויך דער חיינע וויטע
חיינע אונזע חונד חויך דער פֿערערען
חייט חיינע חויברג, זיך קאָן דיעוע חויב־
ריגע דיע פֿעהלענדע ניכט ערעטלטן,
חונד דאן פֿיעה חייט פֿערבֿטעטן.

5. פֿעהלט חיינע אונזע, חויבר חויך
דער ריכטונג ווייז זיך פֿעהלט חייט חיינע
זינע (סדק) קעננבֿער, וועניגסטענז זיך
גרעס וויע חוייט אירטהענבֿאָטן, זיך חייט
דאן פֿיעה ערלויבט. עז חייט חיינער
זיין חויב דיע זינע חויב חויבֿאָטן קרער
חויך דער איטעטע קרער חויב ענדע יעז
נער פֿעהלענדען אונזע טעעהט.

6. פֿעהלט דיע אונזע אונזע וענע
חונד חייט חויך קיינע זינע ערקעננבֿער,
חויך דער אונזע חויבר חייט חיינע חויברגע
טעטלט זיך חויבר חונד דיקקער פֿאָן דיע
איטעטערע אונזע, זיך ווירד דיעוע טעטלט
פֿאָן דיע אונזע אונזע בעטרעכטעט
חונד דאן פֿיעה חייט ערלויבט.

א. אם חסרה אחת מן האמות
או מן האמות, טרפה:

ב. אחת מן האמות שהיא
פחותה מעלה הדם אחר
שנפחותה היא בחסרה וטרפה:
ג. חסרה אנה אחת ואנה
הסמוכה באותו צד היא גדולה
כל כך בארבה ובתארה בשתי
אמות, נחשבת גם בשתיים
ובשורה:

ה. חסרה אנה אחת בצד זה
ובצד השני יש אנה יתרה אין
היותה משלמת החסרה,
וטרפה:

ה. חסרה אנה ובמקום
שחסרה נבר הפרש על ידי סדק
בשעור עלה הדם בין בעקרה בין
באמצעה בין בסופה, בשורה:

ו. חסרה אנה ארבה ועבה וגם
אין שם סדק אבל נמצא באמה
מקום ארד ועב מאנה אמצעית,
נחשב היא לארבה ועבה,
ובשורה:

דיני חסר.

ב. מעלה הדם, ושעור עלה הדם יש אומרים שהוא כמפורן של אגודל, וי"א כפרק אמצעי
של אגודל, והבדל שניהם זה משער לפי רוח של הדם וזה לפי ארכו. והמנהג ליקח השעור
כמפורן של אגודל בין לקולא בין לחומרא.
ה. נבר הפרש ע"י סדק, ודוקא כשהסדק עומד במקום הראוי להיות אונזע.

דיני יותרת ופצול.

1. בעפידעט זיך מן דער זונגע זיין טטיקקען לז פיעז (יותרת) זונד טטעהט ניכט זיין דער רייע דער זונות וז חזית דז פיעה פערבטען; יעדנאך נור ווען זיין זאלענע זיכריגע טטיקקען, נאדעס דיע זונגע זויגעבולטען חזית, דיע גרעסע זיינע אירטהענבלוטטע העט זונד זיך נאך דער ריפפענויטע לז זייגט. זייגט עז זיך פבער נאך דער זיינערן זייטע דעס הערלען לז, וז חזית דז פיעה ערלויבט.

2. בעפידעט זיך זיין יותרת זיין דער רייע דער זונות, זונד זייגט זיך ביי'ס זויגעבולטען נאך דער זיינערן זייטע דער זונגע נאזליך נאך דעס הערלען לז, וז חזית דז פיעה ערלויבט, זעלבט ווען דז יותרת גרעסער טז זיין איר טהענבלוטט ווערע. זייגט עז זיך פבער נאך זויסטן לז, וז חזית דער גענום פאק פיעה פערבטען.

3. דעס זיין ניכט זיין דער רייע דער זונות טטעהענדע יותרת דז פיעה זונערלויבט וואלט, חזית נור דען דער פאזל, ווען עז דיע געטטעלט זיינער לונד העט זונד דעביי'ס גרעס ווע זיין אירטהענבלוטט זייט, העט עז פבער ניכט זיינע לונד געטטעלט, זייע עז זויך זיך גרעס ווע זיין אירטהענבלוטט, פדער חזית עז ניכט וז גרעס ווע זיין אירטהענבלוטט, ווען עז זויך דיע געטטעלט זיינער לונד העט, וז חזית דער גענום ערלויבט.

4. חזית זיינע לונד זיין לזויט טהיילע געטהיילט, מן דער זונערלען פבער ווע זיגוטע זיינען דויגענדיק נאך זונד געטהיילט, וז זיידע זיע ווע זיינע בעטרעכטעט זונד דז פיעה חזית לז גענום ערלויבט.

דיני יותרת ופצול.

- א. לעומת הצלעות, כי מתחבת כללעות וסופה לנקוב הריזה.
- ב. כשרה, והזהר לנפח היטב כדי שחובל לרשות להיכן היותרת נוסה.

א. יתרת בראה העומדת שלא בדרי ראגי מרפה, והיא שתהיה גדולה בשעור עלה הדם אחר שגפחוה ורתינה נוטה לגבה לעומת הצלעות. אבל אם נוטה לקמא לעומת הלב, פשרה:

ב. יתרת העומדת בדרי ראגי ונוטה לצד קמא של הראה לעומת הלב אחר שגפחוה, ואפילו היא גדולה מעלה הדם פשרה. ואם נוטה לגבה, מרפה:

ג. האדיתרת שלא בדרי ראגי מרפה, הינו דוקא פשיש לה צורת אנא והיא גדולה בעלה הדם, אבל פשאין לה צורת אנא אף על פי שגדולה בעלה הדם או פשאניה גדולה בעלה הדם אף על פי פשיש לה צורת אנא, פשרה:

ד. אנא הנחלקה לשתיים ונשאב בסוף שרשה בעבי אגדל יחד, לאנא אחת נחשבת וכשרה:

5. חזיט דיע לומה חין לווית טהילע
געטהילט חונד פון דער ווארלעל דור
אענדיק נאך חונגעטהילט, זיך חזיט
דז: פיעה ערלויבט; דיע טהילע איסט
זיך פבער פהגע דען גערינגסטען לויט
טענרויט ביים חויבלאסטען לויטאטענלי
גען. פייגען זיע זיך ניכט לויטאטען זיך
הייסט דיען כף כפופה (רונדע כף) חונד
דזן פיעה חזיט לוס גענוס פערבאטען.
6. פיעדעט זיך חזיט יומרת לויטען
דער לומה חונד דער לומה חונד חזיט
ווייט דיע לטנדקקע לומה (לומה וענה)
געפארט זיך ווירד זיע חזיט פון חזיט
זאלע בעטרעכטעט, חונד דיע דערפון
לויגענדע לומה בעטרעכטעט אפן דזן
פון חזיט חין דער רייעה דער לומה טעט
הענדען יומרת חונד חזיט זיך חזיט
פיעה ערלויבט. חזיט פבער יענען יומרת
קליינער פון דיע לומה לומה וענה חונד
זיך גרעס פון חזיט אירטהענלעכט, זיך
חזיט דזן פיעה פערבאטען.

7. חזיט יומרת דזן זיך נעבען דער
פערטיעפונג (חזיט) חזינער לומה בעפונג
דעט הייסט חזיט יומרת נאך חזינען (יומרת
מקטל) חונד דזן פיעה חזיט ערלויבט.
חזיט יומרת חין דער פערטיעפונג דער זיך
טאלענדען לומה (לומה העתפללת) פבער
אפלט דזן פיעה חונגעלויבט, פבוטהלע
עבענלעזן נאך חזינען טעטהט; דען עז
רייבט זיך פון דען גורעלויגען ווארד
דיע לונגע פערלעטלט ווערדען קען.
8. חזיט יומרת, דזן חין דער פער

טיעפונג דען גב טעטהט, זיך דעס
דערעלבע ניכט זיינע געהעריגע ריכט
טונג לויטען דער פבוטהילונג דער לומה
חונד דער לומה חזינענאטען קען, אפלט
דזן פיעה לוס גענוס פערבאטען.

9. דיע פבערזעט לומה חזיט דער
רעכטען זייטע דעס געוואהנליך קליינע
חזיטלע. ווען דעהער זיך דען חזיט

ה. **אָמַה הַחֲלָקָה לַשְּׂמִימִים**
וְנִשְׁאָר בְּשִׁרְשָׁהּ כְּעֵבִי אֲגָדֵל יַחַד,
בְּשִׁרְהָ אֶךְ הַחֲלָקִים עֲרִיכִים
לְהִתְקַרֵּב זֶה אֶל זֶה בְּלִי שׁוּם
רֶוַח בֵּינֵיהֶם. וְאִם לֹא יִתְקַרְבוּ
יַחַד נִקְרְאוּ כָּף כְּפופָה וּמְרֻפָּה:

ו. **יִתְּרָת בֵּין אֲנִי לְאִמִּי**
וְעִזְרָתָהּ בְּצִוֵּת אֲנִי אֶרְכָּה
וְעָבָה, אֲמַרְיִן זֶה הִתְּרָת הִיא
אֶרְכָּה וְעָבָה וְאֲנִי הַסְּמוּכָה לָהּ
הִיא יִתְּרָת בְּדָרִי דְאִנִּי וּבְשִׁרְהָ.
אֲבָל אִם אוֹתָהּ הִתְּרָת קִטְנָה
הִיא מֵאֶרְכָּה וְעָבָה וְגִדּוּלָה
כַּעֲלָה הָדָם, מְרֻפָּה:

ז. **יִתְּרָת אֶצֶל חֲרִיץ יִתְּרָת**
מִקְמָא הִיא וּבְשִׁרְהָ. אֲבָל
יִתְּרָת בְּחֲרִיץ שָׁל אֲנִי
הַמִּתְפַּצֵּלֶת אֶף שֶׁהִיא מִקְמָא
מְרֻפָּה כְּעִבּוּר שֶׁהִיא מִתְחַפֶּכֶת
בְּגִרְגֶּרֶת וְסוּפָה לְנִקְוִי:

ח. **יִתְּרָת הָעוֹמֶדֶת בְּחֲרִיץ הַגֶּבֶב**
עַד שֶׁהַגֶּבֶב אֵינוֹ עוֹמֵד בְּמִקְוִמוֹ
בֵּין חֲתוּךְ אִמָּה וְאֲנִי, מְרֻפָּה:

ט. **אֲנִי הָעֲלִינָה שָׁל עַד יָמִין**
דְּרָכָה לְהִתְפַּצֵּל, אִם נִמְצָא בָּהּ

ה. כף כפופה ומרפה, ואם הוא השסד מרונה או סמוך ל"ט יאכל לחם, ועיין לעיל
דיני ספר סמן ע'.

יומרת בעינידעט, הקבע עו חוץ דיע
גרעסטע חיינעו אירטהענבאָסטטעו; זיך
חייט דעו פֿיעה דעננאָך ערלויבט;
יערנאָך נור חונטער פֿאָלגערער בעדיג-
גונג: דעו יומרת אונס פֿאָן דער האָלסטע
דיענעו אונגענאָלגערעו הינאָן נאָך דעם
קענדע לו זיך בעפֿינדען. טטעהט עו
קבער פֿאָן דער האָלסטע חוץ הינאָב
נאָך דער וואָרלט דער אונס לו, זיך
חייט דער גענוס פֿאָן דעם פֿיעהע
פֿערבאָסטען. אונס דיענעו לו ערפֿאָהערען
איסט אונס דיע אונס. אונס פֿערגאָלסט
קאָלד דיע קבערסטע רעכטע אונס איט
דער קבערסטע אונקען. בעפֿינדעט זיך
נון ביז נור טטעלע וואָך דיע אונקע
אונס הינאָלסט חוץ יומרת, זיך חייט דעו
פֿיעה פֿערבאָסטען; פֿאָן דעו קבער
אונד ווייטער ביז נור טפֿיטלע טעדעט
חוץ יומרת ניכט.

10. פֿינדעט אונס חוץ דער אונקע
חייט בערגאָהליכע ערהאָהונג חונטען
ברייט אונד קבען דיקק אונד רונד זיך
חייט דיענעו קיין יומרת זיך נאָדערן הייסט
גנאָסות (היגעט) אונד דעו פֿאָלסט חוץ
ערלויבט זעלבסט ווען דיע ערהאָהונג
גרעסטער קאָן חוץ אירטהענבאָסטט חייט.

11. חוץ חוץ דער אונקע חוץ
טהיילען נאָך דעם ריפֿפען לו דעו חוץ
גריבאָטען חונטער זיך האָט נענט אונס
פֿאָל (חיווונאָס). באָזט אונס נון דיע
אונקע חוץ אונד דער פֿאָל פֿאָלסט חוץ
דעו גריבאָטען נאָדען אונד פֿאָלסט עו
גאָל חוץ, זיך דעם עו גאָל גאָל איט
דער חוץ אונקע אונקע ווידע, זיך חייט
דעו פֿיעה ערלויבט, ווען עו חוץ ניכט
פֿאָן זעלבסט זיך חוץ דעו גריבאָטען לו
ריקאָלעט, זיך נאָדערן דיע ערשט דורך

יתרת אפילו כעלה הדם בשרה.
ודוקא כשנמצא היתרת מחציה
ולמעלה לצד חוד של האנא.
אבל אם היא מחציה ולמטה
לצד שרש האנא אז היא מרפה:
ונזהגים במדידה, שמונדים
אנא עליונה של ימין עם אנא
עליונה של שמאל ועד מקום
שמונעת אנא עליונה של שמאל
אם יש שם יתרת מרפה היא.
ואם היא במקום המונעת
ולחץ לצד ראשה, בשרה:

י. נמצא על גב הראה מקום
גבה כמו הר רחב למטה ועב
ועגול למעלה אין זה יתרת
אלא גבשושית וכשרה, ואפילו
היא גדולה מעלה הדם:

יא. יתרת העומדת על גב
הראה נגד הצלעות וגמא
תחתיה נקראה פצול. אם
נופחים הראה והפצול נופל
לתוך הגמא וממלא הגמא כלה
ושורה לשאר הראה, בשרה, אף
אם אין נכנס מאליה לתוך הגמא

ט. אז היא מרפה, לחץ דרכה להחפץ שם.
י. ועב ועגול למעלה, אבל אם הוא למטה או למטה חזק, הוי יומרת וערפה.
יא. פצול, ההנדל שני יומרת לפצול, היותה ששה כנפוחה האונה, ופצול הוא בעין

וּתְלַמְּדוּ אוֹיְלָעֶגֶן דְּעַר הַקֶּדֶר כַּעַם
וּיִרְקֹט וְעַרְדֵּן חוּם, חוּדֵר וּשְׁנֵן עַד חוּיךְ
יֵט גְרָקֶס וּוִיעַ חוּיִן אִירִטְהֶעֱבֹלְקֶטֶט וּחֶרֶע.
דֶּקֶד חוּיִט וּחֶהֱלוּ לוֹ אַעֲרָקֶט, דֶּקֶס דִּיעַ
עֲלִיִין מִר בִּיחַ חוּיִנְעֶטן פֶּלֶל נֶחֶךְ חוּיִ-
טַעַן (דַּעַן רִיפֶפֶטן) לוֹ גִילֶט; חוּיִן פֶּלֶל
נֶחֶךְ חוּיִנְעֶטן דַּעַן הַעֲרֹלֶטן לוֹ חֶבֶר
אֶחָד דַּעַן פִּיעַה פֶּעֶרְבֶקֶטֶטן.

12. חוּיִט חוּיִן פֶּלֶל בִּרִיטֶער חוּיִן
דַּעַן גְּרִיבֶכֶטֶן, יֵט דֶּקֶס עַר חוּיִן אִירִטְ-
טְהֶעֱבֹלְקֶטֶט גְּרָקֶס חוּיִן דַּעַן גְּרִיבֶכֶטֶן
הַעֲרֶפֶטֶטֶטֶטֶט, יֵט חוּיִט דַּעַן פִּיעַה
פֶּעֶרְבֶקֶטֶטֶטן. עֲבַעֲנֶט וּשְׁנֵן דְּעַר פֶּלֶל
קִלִינְעַר חוּיִן דַּעַן גְּרִיבֶכֶטֶן חוּיִט חוּדֵר
דֶּקֶטֶטֶטֶטֶטֶט נִיכֶט גֶּסֶן אוֹיְלָעֶלֶט חוּיִט
דַּעַן פִּיעַה פֶּעֶרְבֶקֶטֶטֶטן.

13. נִיגֶט יֵיךְ דַּעַן פֶּלֶל נֶחֶךְ דַּעַן
חוּיִנְעֶטן דַּעַן גְּרִיבֶכֶטֶט, חֶבֶלִיִיךְ דַּעֲטֶען
וּחוּדֶלֶט חוּיִן דְּעַר לִזְגֶט טַטֶעֱהֶט, יֵט
חוּיִט דַּעַן פִּיעַה עֲרֹלִיבֶט.

14. טַטֶעֱהֶט חוּיִן פֶּלֶל חוּיִט חוּיִנְעֶטן
גְּרִיבֶכֶטֶטן חוּדֶטֶער יֵיךְ חוּיִן דְּעַר חוּדֶה
מַתְפִּלֶת חוּיִן דְּעַר פֶּעֲרִיטֶעֱבֹנֶג, יֵט פֶּרֶקֶטֶג
אֶחָן חוּיִנְעֶטן גִּעֲלֶעֲרֶטֶטֶטן דֶּקֶרִיבֶטֶט.

15. חִיעַ חֶבֶרֶע חוּדֶה חוּיִן דְּעַר
לִינְקֶטן וּיִטֶע הַקֶּס חוּיִן דְּעַר רַעֲגֶעֶל
קִינֶע חוּיִוִיכֶע; יֵטֶלֶט יֵיךְ דֶּקֶרֶס
דֶּקֶרֶט חוּיִן פֶּלֶל בַּעֲיֹדֶטֶטן יֵט חוּיִט דַּעַן
פִּיעַה פֶּעֶרְבֶקֶטֶטֶטן.

16. פֶּינֶדֶט יֵיךְ חוּיִן פֶּלֶל חֶדֶר
חוּיִן יוֹתֶר מִן דְּעַר עֲרֹגֶה, נֶחֶלִיִיךְ מִן
דַּעַן טְהִילֶע, וּעֲלֶכֶר חֶבֶרֶהֱחֹב דְּעַר

כִּי אִם עַל יְדֵי הַנֶּחֶת הַיָּד עָלֶי
בְּנֶחֶת, וְאַף אִם הוּא גְּדוֹל בַּעֲלֵה
הַדָּם: וְכָל זֶה דִּקְוָא בַּפְּעוּל מִנְּפֹא
הוּא דְּכֶשֶׁר, אֲכָל פְּעוּל מִקְּמֹא
לְעֻמַּת הַלֵּב טְרַפָּה:

יב. אִם הַפְּעוּל רָחַב יוֹתֵר מִן
הַקְּמֹא וְיִצֵּא עוֹד מִן הַקְּמֹא בַּעֲלֵה
הַדָּם, טְרַפָּה. וְכֵן אִם הַפְּעוּל
קָטָן מִן הַקְּמֹא עַד שְׁאִינוֹ מִמֶּלֶא
כָּל הַקְּמֹא, טְרַפָּה:

יג. נִזְמָה הַפְּעוּל לְחוּץ הַקְּמֹא
אֵף עַל פִּי שְׁשֻׁרְשׁוֹ עוֹמֵד עַל
גַּב הָרֶאשִׁי, בְּשֻׁרָה:

יד. אִם נִמְצָא פְּעוּל וְנִמְצָא
תַּחְתָּיו בְּאֵנָה הַמִּתְפַּעֵלָת
בְּמִקוֹם חֲרִיץ, יִשָּׁאֵל אֵת חֶכֶם
עַל זֹאת:

טו. אֵנָה תַּעֲלִיזָה הַשְּׂמֹאלִית
אֵין דְּרָבָה לְהַתְפַּעֵל וְאִם
נִמְצָא בָּהּ פְּעוּל, טְרַפָּה:

טז. אִם נִמְצָא פְּעוּל אֵין
יוֹתֵר בְּעֲרוּגָה שֶׁהִיא לְמַעַלָּה

שְׂחוֹת חֲתִיכָה מִן הָרִיחַ, וְהַכֵּל מִן הַגּוֹמֵא שְׂחַתְמִיו כַּעֲשֵׂה: לְעוֹמַת הַלֵּב טְרַפָּה, כִּי הַפְּעוּל
נוֹפֵל לְמַטָּה וְסוֹפוֹ לְהַתְפַּרֵּק וְיִקַּח הָרִיחַ. וְהִנֵּה הַהַפְּשָׁה הַעֲמִמִּי בִּין יוֹתֵר לְפֶלֶל בְּדֶקֶד כָּלֵל
הוּא, כִּי יוֹתֵר מִקְּמֹא כֶּסֶר וְעֹגְבֹל טְרַפָּה וּפֶלֶל מִקְּמֹא טְרַפָּה וּמִגְבֹּל כֶּסֶר.
יב. טְרַפָּה, דְּחִיזִין לְחִבּוֹן בְּלִעּוֹת לְקוֹב הָרִיחַ: טְרַפָּה, וְהַטַּעַם שֶׁהַכֵּל שְׁאִינוֹ מִמֶּלֶא
כָּל הַגּוֹמֵא טְרַפָּה, מִפְּנֵי שְׁאִינוֹ מִגּוֹף כֶּסֶר הָרִיחַ שֶׁאִם הִיָּה מִטְּמֵא הִיָּה לוֹ לְמַלְאוֹת כָּל הַגּוֹמֵא,
וְעַתָּה שֶׁלֹּא מִלֵּא כֹלֵה הִיָּה יוֹתֵר הוּא וְכֵדוֹן כִּיֹּתֵר; וְאִם הוּא הַפֶּסֶד מְרִיבָה יַעֲשֶׂה שְׂחַת חֶכֶם.
יג. כְּשֻׁרָה, כִּי נִרְאֶה שֶׁמִּכֶּסֶר הַגּוֹמֵא הוּא. וְאִם שְׂרָז עוֹמֵד לִכְדֹּר חוּד וּשְׂפוּלֵי הַחוּדָה חוּ
הַחוּדָה יֵשׁ דַּעַת שְׂמַרְפִּינִן שִׁשׁ לְחוֹשׁ כֶּסֶהֱטֶמָה הוֹלֶכֶת יוֹפֵל פֶּלֶל כּוֹס מִחוּץ הַגּוֹמֵא וְיִדְחֶה
בְּלִעּוֹת וְיִקַּח, וְיֵשׁ שְׂמַחֲרִין, וְעַכְשָׁנָה יַעֲשֶׂה שְׂחַת חֶכֶם.

לונגענלעכע פערן נעהע זיך צעטע דע
ריקקערטע זויג דער איזנענדיגן
זייטע דער לונגע זיגט, זיך און און זייט
נען געלעהרטען דעריבער בערענגען.

מחתוכי האנות סמוך לשמן
הדבק בשדרה לפניו מן
הראש צריך לשאול את חכם
על זאת:

ד י נ י ח ל י ק .

1. פינדען זיך זויג דער לונקען זייטע
דרייז חונת זונד זויג דער רעכטען
זייטע נור לוייז, קדער פיער זויג דער
לונקען זונד דרייז זויג דער רעכטען
זייטע, זיך זיזט דען פיעה פערברעטען;
דען זיזאער איסטען זיך זויג דער רעכטען
טען זייטע אעהר זיז זויג דער לונקען
קען בעפידען. טטעהען פבער זויג
יעדער זייטע גלייכפיעלע חונת, קב
דרייז קדער פיער, זונד זינד זיך דער
געהאריגען ריכטונג, זיך זיזט דען פיעה
ערלויבט.

2. זען דיע איסטעלעטע רעכטע
זונד גרעסער זיזט זיך דיע דענעבענע
זיגענדע חרובה וענה, זיך זיזט דען
פיעה פערברעטען.

3. זיזט דיע קבערזטע רעכטע
זונד — נאזיך דיע מתפללת — קליינער
זיז דיע קבערזטע זינקע זונד, קדער
דיע קבערזטע זינקע זונד גרעסער

א. נמצאו שלש אמות בצד
שמואל ושתים בצד ימין, או
ארבע בצד שמואל ושלש בצד
ימין, מרפה. כי לעולם לא יהיו
יותר בצד שמואל מבצד ימין.
אבל אם הם שווה בשוה בכל
צד שלש או ארבע אמות ועומדות
בין בדרי ראשי, בשרה:

ב. אנה האמצעית הימנית
בשוה גדולה מהאנה הארבה
והעבה, מרפה:

ג. אנה העליונה הימנית שהיא
המתפצלת אם היא קטנה
מהעליונה השמאלית, או אם

ד י נ י ח ל י ק .

א. אבל אם הם שווה בשוה, כי מה שמר רבא חמש חונת חית לה לריאה וכו' קשה וכו'
רבא מביא חתא לשמועין, חס ג' זיגין וכו' בשמאל ודאי חס אינון, חלל חפילו חס מכל
זי חס חס חליף, וכשרה, חף כי הוא עלתא דלח שבחא שמתא ריאה עס ה' חונת
בכל זי. — ויכול להיות דז' ג' חונת זיגין וכו' בשמאל וחפילו חס חרפה, וחלל בשחריאה
חכרה חונה חתא, חלל שנקוף החונה נגד הכליות יש כל יטה גדולה כמו חונה והיו החונה
בין שני חונת וערפה טעם חליף.

ב. מרפה, חל שוה בשוה, כשרה, ודוקא חונה האמצעית והארובה וענה פסלין הדדי
נגדולות, חלל חס הארובה וענה בשעורה והאמצעית גדולה מחונה העליונה שאללה, כשרה,
ובלד שחונה העליונה שאללה גדולה מחונה העליונה השמאלית.

חלל דיע רעכטע, ין חזית דעז פיעה
פערבטען.

4. חזית דיע פערטע רעכטע חונה

ווייטער פֿון דער גורעל נאך חונטען
פֿאָגערענט חלל דיע פֿערע לינקע
חונה, ין חזית דעז פיעה פערבטען.

5. דיע חונה חוץ דער רעכטען

זייטע חזית געוואָהנליך קליינער חלל דיע
נור לינקען זייטע, וואָלטע עז דערס
פֿערקעהרט זיך פֿערפֿינדען, ין חזית
דעז פיעה פערבטען.

6. טענהען דיע חונות חונטען, דיע

חונות פֿער פֿערען, ין חזית דעז פיעה
פערבטען.

7. דיע חונות חוץ דער רעכטען

זייטע גלייכען ניכט חין מיהער גע-
טעלט דען חונות חוץ דער לינקען
זייטע, פֿינדען זייע זיך דאָהער חין מיה-

רער געטעלט פֿערוועלט, דעס דיע
חונות חוץ דער רעכטען דענען דער
לינקען גלייכען פֿערר חונגעקעהרט, ין
חזית דעז פיעה פערבטען.

8. גלייכע דיע פֿערע לינקע חונה

חין מיהער געטעלט דער פֿערע
רעכטען חונה, ין חזית דעז פיעה
פערבטען.

9. העט דיע פֿערע רעכטע חונה

קיינע פֿערטעפֿונג (חריץ), חונד דיע
פֿערע לינקע חונה העט ין חזינע, ין
חזית דעז פיעה פערבטען.

העליונה השמאלית גדולה
משל הימנית, מרפה:

ד. אם נתפרדה אבא העליונה

הימנית מן הקנה למטה יותר
מהעליונה של שמאל, מרפה:

ה. אמה הימנית דרבה להיות
קטנה מהאמה השמאלית.

ואם הוא להפך, מרפה:

ו. אם האנות עומדות למטה

והאמות למעלה, מרפה:

ז. צורות האנות של ימין אינן

דומות לשל שמאל ואם

נתחלפה צורתן של ימין

בשמאל או בהפך, מרפה:

ח. אבא העליונה השמאלית

בשדומה לעליונה הימנית,

מרפה:

ט. אם אבא העליונה הימנית

אין לה חריץ והשמאלית יש

לה חריץ, מרפה:

ד. יותר מהעליונה של שמאל, מרפה, והר"ם כתב אל תוסיף ערפות בנהמת ישראל,
ע"כ בהפך מרובה ואל לחכם.

ו. ואם נתחלפה צורתן, ודוקא כהאי גוונא אם נתחלפה צורת ימין בשמאל או אישכא
מרפה, אבל צורת חזרתה בלתי כד לא מקרי חלוק, ודוקא צורה רגילה להיות בריאה פוסלת
משם חלוק, אבל צורה כבירה שזונה רגילה בריאה לא כקראת חלוק.

ח. אונה העליונה השמאלית בשדומה לימנית ע"י פגולים, ודאי מרפה, כי פגול בשמאלית
מרפה במונח לעיל דיני פגול ס' ע"י, ויש שדוקים חונה כזו ע"י כפיחה ואם נתקרב
הפגולים זו לזו עד שפני האונה שוב וחלק כשרה, ואם לאו, מרפה. וכן אם נתקרב ונתכוונו
הפגולים למעלה ולמטה וכאשר חלון בלתי מרפה.

ט. והשמאלית יש לה חריץ, מרפה. והר"ם ז"ל כתב אל תוסיף ערפות בנהמת ישראל,

ע"כ בהפך מרובה ישנה שאלה לחכם. והר"ם מכשיר רוב חלו החלופים וחזינו עטריף חלל
החלוק המוכר בעור ועוד החלוק שהאונות למטה והאונות למעלה, ועל שר החלופים כתב
שאין זה חלל השחתת עמון של ישראל להעריסן, וכן כתב ה"י להקל בהפך מרובה וכן

10. וזמן דיע חונטערזאטע לונה דער
קבערזאטע גלייכט, ון מיט דען פֿיעה
פֿערבןקטען.

י. **אָנא האַהתּוֹנָה בְּשֵׁהיא**
דומָה לַעֲלִינָה, מִדָּרְפָּה:

דיני ענוניתא דורדא.

1. דיע ענוניתא, געוואָהנליך נגד גע-
נאכט, בעפֿינדעט זיך פֿרדענטליכער
ווייזע חונטערהאלב דער לונות נעבען
דער וואַרלעל דער רעכטען לונה חונד
דער אַרובה וענה חוץ דער פֿערדערווייטע,
דען, ווס ביי דע נעבען חייטנדער זינגען.
פֿערנער חונטען אַרובט דיע ענוניתא חיינע
הויט, חין דער זיע וויע חין חיינעס
וּקקלען (כיס) זינגט. מן חיהרעס
טטחאטע חויט חיינע פֿערטיעלונג (חזין)
דיע קבען חיינע קליינע טפֿיטלע העט.
בלחוט זמן דיע לונגע חוץ, ון טטעהט
דיעזע פֿערטיעלונג גערקדע חין דער
ריכטונג, ווס דיע לונה חונד דיע אַרובה
וענה זיך טהיילען, חונד דער ריקקען
דער ענוניתא חויט דעס הערלען חונד
דערען פֿערדערווייטע דען ניערען לונגע
וואַנדט. ון נדערן זינגען דיע לונטקמחאטע
דער ענוניתא דער לונה חונד דער לונה
וון לונטאטען, דעס זיע חיינער זיין (ע)
גלייכען.

2. דיע ענוניתא דערן ניכט קליינער
מון חין אירטהענבאָטט זיין, וואָהל
בייז קליינעס וויע גרעסעס פֿיעה; זיע
דערן חבער חוץ ניכט ון גרעס זיין
מון דיע לונה אַרובה וענה. פֿערנער חונד

כתב הכ"ח וקיים שם ומ"מ נראה היבוא דליכא הפסד מרובה אין להורות היתר כמה שנהגו
לחשוב חע"ג דמיכא ליכא אסורא. וכתב עוד בעל ע"ז דמקום דליכא עוד ריעותא חע"פ
דלא מעריך בשבילה מ"מ מלערך כהדי ריעותא וערפּה.

דיני ענוניתא דורדא.

א. והמספונות של ענוניחא, כי כל לונה ולונה יש לה סמפון ובך דרכה, האונה
העליונה והאונה האמצעית הם נאים לסמפון אחד ומתחלק לשנים (כזה F), והאונה
התחתונה והאונה וענוניתא דוודלס הם גם כן נאים לסמפון אחד ומתחלק לשלושה כגורת
זין (כזה G) והסמפון של ענוניתא עומד באמצע בין שתי הסמפונות.
ב. בעלה הדס, ואף אם השעור מזומם; אבל שאר לונות נריך להיות השעור בעלה

א. **ענוניתא הנקראת גם גנב**
דרכה לעמוד למטה מן האנות
אצל השדרש של אמה הימנית
ואנא ארכה ועבה מקמא נגד
החתך שבין שניהם, ויש לה
כיס אשר מנחת בתוכו, גם
יש לה חריץ סמוך לשדרשה
והחריץ יש בראשו עוקץ קטן:
ובשנפוחים הראה החריץ מכון
נגד החתך שבין אמה לאנא
וגבה של ענוניתא נגד חלב
ופניה נגד הכליות, והסמפונות
של ענוניתא ושל אנא ושל אמה
עומדות לשלתן כעין שין (G):

ב. **ענוניתא שעורה בקמנה**
בעלה הדס הן בדקה הן בגסה.
ובגדלה לא תהי גדולה כל כך
עד שהיא שנה לארכה ועבה.

ויע דען: מונעטען מיינער קאזע העכען,
רעטה מונד רונד, מייט ויע קאיינער
טאז מייז מירטהעכעלט, קדער מייט זיך
גרעס טאז דיע ארוכה ועה, קדער העט
ניכט מיהר געוואהנליכען מונעטען, דעס
ויע ניכט רונד וויע דיע קאזע קדער
ניכט רעטה וויע דיע קאזע ווארע, זיך
מייט דען: פיעה פערבטען.

3. מייז טטיק פיעה, דען קיינע
ענויתא, קדער קיין: זיךקעטן (כיס) נור
ענויתא, קדער קיינע ענויתא לוס זיךקע
טען העט, מייט לוס גענוס פערבטען.

4. מייט עטוואז זיך דער ענויתא
פערקעהרט, דעס זיך ב. דערטן פערטייע
פונג (חייז) דעס הערלען זיך, קדער
דערטן ריקעטן דעס זיךגענוינטעטע זיך
טענדע, זיך מייט דען: פיעה פערבטען.

5. טעטה דיע ענויתא, ווען מייז
נור מייז מייז וועניגע, ניכט זיך מייז
רעס געהערטען פלעטלע, זיך מייז
דען: פיעה פערבטען.

6. פיעדעט זיך דיע ענויתא ניכט
מייז דער רעכטען זיךדערן מייז דער
זינקען זייטע, זיך מייט דען: פיעה
פערבטען.

7. טעטה זיךוואהן מייז דער רעכטע
טען טאז מייז מייז דער זינקען זייטע
מיינע ענויתא, זיך מייט דען: פיעה פער-
בטען. העט זיךדער דיע מייז דער
זינקען זייטע קיינע קאזעטעטעטע טאז
גלייך ויע מייז מיינע זיךקעטן זיךקעטן,
זיך מייט דען: פיעה לוס גענוס ערויבט.
8. ווילדע טהיערע, דיע געוואהנליך

ווערן להיזת לה האר ורד
אדמה ועגלה: ואם היא
קמנה מבעלה הדם או שהיא
גדולה באנא ארפה ועבה או
שאברה צורתה הרגילה שאינה
עגלה כורד או אינה אדמה
כורד, מרפה:

ג. בהמה שאין לה ענויתא,
או שאין בים לענויתא או
שאין ענויתא לכיס, מרפה:

ד. אם נהפך דבר בענויתא
כגון שהחריץ נגד הלב או
שגבה נגד החתוך, מרפה:

ה. אם ענויתא שנתה מקומה
אפילו מעט, מרפה:

ו. אם לא נמצאה ענויתא
בימין אלא בשמאל, מרפה:

ז. יש ענויתא בימין וגם
ענויתא בשמאל, מרפה. ואם
אותה שבשמאל אין לה תאר
ורד אף כי יש לה בים, בשרה:

ח. רב חיות השורה בדרך

הדם מרווח ולא מעומם: קמנה מבעלה הדם, ובגדים ועלואים תוך ל' לליתן אם בהם
רק רשומה ניכר, כשרה; אבל אם אין רשומה ניכר, מרפה: גדולה כאונא ארוכה ועבה,
ויש שכתבו שם היא גדולה אפילו באונה המצוית של ימין מרפה, וע"כ עוב שיעשה ש"ח:
או שאברה צורתה הרגילה, העטם שבענויתא כל שני מורה מרפה, ולא באונות, דקים
לכו לרכן לאונא פועים עולה ופועים משוכה זו חדודה אבל ענויתא דרכה להיות עגולה:
ג. שאין לה ענויתא, מיהו כנכזים אם נדק ד' או ה' כנזים מעדר אחד ולא מלא
בהם ענויתא כלל, כשרה, דהכי רבינו יוחנן:
ד. שגבה נגד החתוך מרפה, וסמן אל כל אשר יפנה וישע. מיהו אם החריץ הפוך
מעט למעלה נגד האונות או למטה לאונות כשרה:
ז. אף כי יש לה כיס, כשרה, כי נחשבת כיוצאת מקמא.

לנווייז ענוימאל העובען, זינד דעם
הקול ביזן זקלעטן פֿערקטאטען לון
גענוס עלויבט.

9. חזיט דיע ענוימאל פֿערלעטלט,
אזוי חזיט דען פֿלויגענדע זקקעטן
דיע פֿערלעטלונג דעקקען, זיך חזיט דען
פֿיעה פֿערבטען.

10. העט וועלן דיע ענוימאל חיהר
זקקעטען, בעפֿינדט זיך פֿעבער ניכט
זיין דעמאלטען, זיך לעגט אפֿן דיע
ענוימאל זיין חיהר זקקעטען חונד בלונד
דיע זונגט חזיך — בלייבט זיע דען
ביי'ס חויפֿלונגן דערין, זיך חזיט דען
פֿיעה עלויבט; ווען ניכט, זיך חזיט עו
פֿערבטען.

11. לנווייז זקקעטען חזיך דער רעכט
טען זייטע, ווען חזיך זיין דעם חזינען
זקקעטען קיינע ענוימאל חזיט, אפֿען
דען פֿיעה פֿערבטען. ווען פֿעבער דיע
ענוימאל זיט חיהרעטן זקקעטען זיך גע
העריג חזיך דער רעכטען זייטע בע
פֿינדעט, חונד חזיך דער זינקען זייטע
חזיט נאך זיין חויברגען זקקעטען קהנע
ענוימאל, זיך חזיט דען פֿיעה עלויבט.

12. חזיט דיע ענוימאל זיין לנווייז
טהיילע געטהיילט, העט פֿעבער נור
חזינע ווורלעל זיך גרעס ווע זיין
דזיגענדיקע ביזן קליינפֿיעה חונד ווע
לנווייז פֿינגערדיקע ביזן גרעספֿיעה, זיך
חזיט דען פֿיעה עלויבט, זעבליט חזיך
דען ווען זיך חונטען ען דער ווורלעל
חזינע טיידעליינע בעפֿינדעט.

13. חזיט דיע ענוימאל זיין לנווייז

להיות להן שתי ענוימאל,
ובשרים הם בזה:

ט. אם נמצאה ענוימאל נקיבה
אף על פי שהבים סותם את
הנקב, מרפה:

י. יש בים לענוימאל אך לא
נמצאה ברזוב, ויחנה בתוך
הבים וינפח הראה, אם תשא
בתוך הבים על ידי נפילה,
בשרה; ואם לא תשא בבים,
מרפה:

יא. שני בימין בימין אפילו בלא
ענוימאל בבים השני, מרפה;
אבל בשיש בימין ענוימאל עם
ביסה בדרבה, ובצד שמאל יש
בים בלא ענוימאל, בשרה:

יב. ענוימאל הנחלקה לשנים
ויש להם שרש אחד בעבי אגדל
בדקה ושתי אצבעות בגסה,
בשרה ואף אם נמצא סדק
למטה בשרש:

יג. נחלקה ענוימאל לשנים ועל

ח. ובשרים הם בזה, דהכי רבתייהו. ודוקא לענין וולדל יתרה מובדלות החיות מבהמה,
אבל נשאר דיני טרפות דיין זה לבהמה:

י. ואם לא תשא בבים, מרפה, כי אז ודאי שינתה מקומה. והוא הדין אם נמצאת
ענוימאל בתוך ביסה ואירע מקרה שפחו הראה וע"י מקרה יולדת חוץ לביסה ואין יכולה
לעמוד שם, מרפה. והסמך לכל אלו הטרפות ותבא שר"ה, ר"ת שנתה מקומה, רחוקה
מביסה, הפוכה:

יא. מרפה, דכל יתר כנטול דמי.

יב. ושתי אצבעות בגסה, אבל לפי ה"ך וד"מ והרמ"ל לעולם משערין פשוטי חכמה
אחת בין בדקה בין בגסה: ואף אם נמצא סדק, כי הסדק מועיל להכשיר ולא להעריך
ובאמור לעולה בדין חסר סמן ח'.

טהיילע געטהיילט מונד דיעזע פֿיגטן זיך
ביי'ס מוילבלאטען קהנע דען גערינגסטען
לויטענרויס לונטאמען מונד בילדען לז
מאמען דיע געהעריגע רעזענאטעטמאט,
זיך מיט דען פֿיעה ערלויבט, ווען זיע
מויך ניכט מיינע ווארלעלע העכען.

14. מיט דיע ענומאל מין לוייט טהיילע
געטהיילט פֿען דענען דער מיינע טהייל
דיע געהעריגע רעזענאטעטמאט הענט,
דער מנדערע קבער ניכט, זיך מיט
דען פֿיעה פֿערבאטען, מויך ווען דיע
טהיילע נור מיינען סטאט העכען;
מיט קבער דער טהייל, וועלכער דיע
רעכטע געטמאט הענט גרעסער קלז
דער מנדערע, זיך מיט דען פֿיעה ער-
לויבט. עבענטס ביז מיינער געטהיילטען
קדער לוייט נעבענמיינער טענהענ-
דען ענומאל, ווען מין טהייל דיע גע-
העריגע טענאלע דער מנדערע קבער
מיינע פֿערקעהרטע הענט (הפוך) מונד
ביידע מיינע ווארלעלע העכען מיט
דען פֿיעה ערלויבט, ווען דער געהעריגע
טענהענדע טהייל גרעסער מיט קלז
דער פֿערקעהרטע. ינד ביידע טהיילע
גלייך זון גרעסע קדער העכען לוייט
ווארלעלען, זיך מיט דער גענוס פֿען
פֿיעהע פֿערבאטען.

15. מיט דיע ענומאל מין דער
ברייטע געטהיילט, זיך דעס דער רונדע
טהייל מן דער לומע קדער דער לומע
הענגט מונד דער מנדערע טהייל מיט
דעס טאמאע טענהען מויך מיינען גע-
העריגען פֿאמלע, זיך לעגט זון ביידע
טהיילע לונטאמען; פֿיגטן זיע זיך מן מיינ-
קדער מונד בילדען לונטאמען דיע רעזענ-
געטמאט, זיך מיט דען פֿיעה ערלויבט.
הענט קבער מין יעדער טהייל דיע
רעזענאטעטמאט, זיך מיט עז פֿערבאטען.

ידי נפֿיחה יתקרבו יחד בלי
שום רוח ביניהם ויש לה תאר
ורד, בשרה אף על פי שאין
לה שרש אחד בעבי אגדל:

יד. נחלקה ענוגיתא לשנים
ולחלק אחד יש תאר ורד ולחלק
שני אין תאר ורד, מרפה אף
שיש להם שרש אחד; ואם
החלק אשר לו תאר ורד גדול
מחברו, בשרה; וכן אם נחלקה
ענוגיתא לשנים או שגמאאו
שתיים ענוגיתא ואחד עומד
בדרבו ואחד הפוך ויש להם
שרש אחד, אם זה החלק
העומד בדרבו גדול מן ההפוך,
בשרה. ואם שני החלקים
שווים בגדלתם או שיש להם
שני שרשים, מרפה:

טו. נחלקה ענוגיתא לרדבהעד
שהחלק העגל רבוק לאמה או
לאנא וחלק השני עם השרש
עומד במקומו, מצרפים שני
החלקים ואם יתקרבו יחד ויש
לו תאר ורד, בשרה; ואם לכל
חלק יש לו תאר ורד, מרפה:

יד. אף שיש להם שרש אחד, ונקראתא כוהנים להכזיר: כשרה, ומען אחרי רבים להטות:

דיני אופתא ויובש ואטום.

1. גלייט דיע זונגע חיינען שטיקק
הקלן (אופתא), ד. ה. פיהלט זייע זיך
יט הערט ען וויע הקלן, קדער מיט
יט ווייס וויע הקלן, קדער יט זייט וויע
פליזע הקלן, יט מיט דען פיעה לונג
גענוס פערבטעטן.

2. פערנער הייסט אופתא, ווען ען
דער זונגע דיע אונט ניכט חבגעטהילט
אונד מויל קיינערלייז ווייזע לז ערקענען
זינד, יט מיט דען פיעה פערבטעטן.

3. זינד פער דיע אונט דערדוך
לז ערקענען, דעס ען דער שטעלע ווען
חיינע אונד זיין מיטע זיך חיינע זינדע
(סדק) בעפידעט, גלייכעלע קב פבען
קדער חונטען אונד ווען מויל נור יט
גרעס וויע מיין אירטהענגבולטעט, יט
מיט דען פיעה ערלויבט.

4. ליעגען אונד שטעלען זייע דיע
נאך קיינע 30 טאגע פלז זינד, זינד,
ווען מויל קיינע פבטהיילונג דער אונט
לז ערקענען מיט, דענגאך ערלויבט.
זעלסטען פער דיע אונט מויל חיינער
זיטע יט אונד מויל דער פנדרעך ניכט
פבגעטהיילט זיין, יט זינד זעלע לונג
גענוס פערבטעטן.

5. מיט דיע זונגע פערטרעקנעט,

א. ראה דדמיה לאופתא.

פרוש שהיא כמו שמוישה קשה
בעץ או לבנה בעץ או קלה
בעץ שנקרב, מרפה:

ב. עוד נקרא אופתא שאין
נראה בראה התוך אנות ואין
הכר להן כלל, ומרפה:

ג. ואם יש הכר לאנות,
שנמצא במקום הראוי להיות
אנא סדק בין מלמעלה בין
מלמטה אפילו בעלה הדם,
בשרה:

ד. גדיים ומלאים תוך שלשים
יום ללדתן שאין להם הכר
חתוך אנות, בשרות: ואם בצד
אחר יש חתוך אנות ובצד השני
אין להם, מרפה:

ה. ראה שבישה אפילו

דיני אופתא ויובש ואטום.

א. ראה דדמיה לאופתא, חולין דף מ"ז, ב'.

ב. ומרפה, ואפילו אם הסמפונות מכוונות בסדר ובמנין האונות אפילו הכי ערפה משום
שנוי מראה, וראה דיני חמיר סען ז'.

ג. בעלה הרם, ובמקום הפסד מרובה אין שער לסדק ואפילו סדק כל שהוא דיו. ודוקא
שהסדק עומד במקום הראוי להיות אונה אבל שער סדקים אינם מועילין. ובתנא מהר"ם
שיגביה חת הראה נגד השמש ואז בקל יוכל לראות אם יש שם סדקים. ובתנא מהר"ל מעשה
היה בריב"ס שחטו פרה שמה ובסדקיה לא מצאו בריחה לא אומה ולא אונה ולא ורדא
ולא שום סדק רק היתה כולה חלקה והיתה כחתיכת בשר אחת והיה שם בודק אחד והוא
היה מגדל בין חכמי אשכנזי"ך ולקח סכין חד וחתך בקרס העליון שנתקדם עליו ופתח
אותו בנחת והיה קולף אותו ופשוטו בנחת ומסריו כולו מעליה אז ראו אותה הריחה כאשר
הריחות והבשורה: ואמר שראה מעשה כזה באשכנזי"ך והבשורה:

ד. גדיים ומלאים, אבל לא עגלים: כשרות, דהכי ארשייהו דקענטות לית להו וכשמתגדלים
גדילי האונות בהדיהו: מרפה, דכאן אין לומר דמחמת קענות לית להו:

י"ח ע"ז חו"ד נור מן חיינען קליינען
טהיילע דערזעלבען, חו"ד לוו"ד זי, דעם
ווען און וויט דעם נאָגעל דעם פֿינגער:
דעריבער פֿאָהרט חיינע זינע דערין
בלויבט, זי חייט דער גענום פֿאָס פֿיעהע
פֿערבטען.

6. חיינע לונטאנענגעטראפֿטע לונגע
אח"כ דעם פֿיעה פֿערבטען, ווען זי
גאנץ קודער דער גרעסטע טהייל דער
זעלבען לונטאנענגעטראפֿטע חייט. חייט
עבער בלעס חין קליינער טהייל פֿאָס חיי
נער חונה קודער חיינער חונה לונטאנענגע
געטראפֿטע, זי חייט דעם פֿיעה ערלויבט.

7. זינד פֿאָלטען (קעט) חו"ד דער
לונגע חונד דעם חייט רינג חוס דער
פֿאָלטע טפֿרינגט ביים חו"דלעטען חו"ד,
זי חייט דעם פֿיעה פֿערבטען.

8. פֿינדעט און דעם לונגע חו"דע
בלעטען ווע זייע ביים לעבערען פֿיעה
חייט, זי חייט ע"ז לון גענום פֿערבטען.

9. פֿינדעט און וועטער חונטער
העלב דעם קעסעלזייטען, חין דער גע
גענד דער לונגע, זי אום און דע
זעלבע חו"דלעטען קעטען חונד חונטער
זעלען קב זייע ניכט פֿערטערקעטע חייט.

מקצתה עד שאם משרטט
בצפרן עליה נשאר השרטוט
בתוכה מרפה:

ו. צמקה הראה אם צמקה
כלה או רבה מרפה ואם
צמקה רק מעט מקצתה ולא
נתפשט הצמוק על רב אלא
או רב אמה בשרה:

ו. יש קמט על הראה וגפחו
הראה וגשבר תקרום סביב
לקמט מרפה:

ח. ראה שנמצאת נפוחה
כמו שהיא ברזף הבהמה
בחייה מרפה:

ט. אם נמצא בכל הגוף מקום
מלא מים למטה ממרפשא
דכבדא במקום הראה יש לגפח
הראה ולבדוק אחר היבש:

ה. משרטט, שרטוט כפי"ן, כ"ל והוא מל' ושרט לכפז, ישרטו שרעט (ויקרא י"ט,
כ"ח. כ"ח ה'): טרפה, דכנטול דמי והוי כחילו נקובה הראה: ואם יבשה מקצתה ולא
נשאר השרטוט כשרה, דאז חונה יבשה חלה למקו וידין דין הסמוך. וכן כשיבשה כולה
אע"פ שלא נשאר השרטוט טרפה ע"פ דין הסמוך:

ו. צמקה הראה, דהיינו שהיא קרובה ליובש חלה היבשות חונה מוגשת ניד: טרפה,
ואם חנו יודעים שצמקה הראה מוכח שפחדה הבהמה מקול רעם או קול ארי, אז מובל לבדוק
הראה שמימין אותה צמים כ"ד שעות רלופים, בזמן הקור צמים פושרים וזמן החום צמים
לובנים ואם מחזור לבדיקה הרי הבהמה מותרת. חלה חין בודקין חלה אם כן נראה לנו
בידוע שחמת רעמים וזיקים או חריה שהפחידה למקו כי חין חנו בקיאים כל כך בבדיקה
זו. ואם בדק ונמצאה הבהמה כשרה אזי בכל זאת הראה נעלמה טרפה מפני שהתה צמים
כ"ד שעות. והוא שאולים לבדוקים, היבש תמצא הנצר בשר והראה טרפה. ואם נצטרך קרום
הראה סביב הכוץ מחמת הנפיחה, טרפה, ואין לה בדיקה כלל: ואם צמקה רק מעט
מקצתה כשרה, ואם למקו חונה שלמה חף כי שאל הראה חונה למקו, ויך חלה נר
הוראה וישמע לבדקיו:

ז. יש קמט, פי' חריצים שנתכוונו על הראה ויש לחוש ליובש, ודרכה של קמט להיות
חלום או לכן או חוכם:
ט. לבדוק אחר היובש, מפני שהמים עומדים במקום היבש שאינו מתנדנד ואין נדחין משם:

פֿערקאָממט. בעפֿינדעט זיך זיך זיכער פֿון
רענדע פֿון דינענן טהיילע דער לונגע,
זיך ברויכט אָפֿן זיך גער ניט לויף
טערוואַפֿן אונד מיט דעם פֿיעה ערלויבט.

13. ליעהט זיך מיין רעטהער פֿעדען
מיין זיינער פֿערשטעפֿטען טטעלע
הין, זיך מיט יאָ ווירקליכע אָטום
אונד דעם פֿיעה מיט לויף גענומע פֿער-
באָטען. מיט זיכער דער פֿעדען ווייט,
זיך אונטערוואַפֿן אָפֿן דיע טטעלע.

אָבֿל אָטום בֿשפּילי הָרָאָה
בֿמָקוֹם הַדֶּק אֵינִי צִרִיך
בִּדְיָקָה, וּבִשְׂרָה:

י. גִּמְשֵׁךְ חוּט אָדָם בִּמָּקוֹם
אָטוֹם אָז אָטוֹם וְדִי הוּא וּמִרְפָּה,
וְאִם גִּמְשֵׁךְ חוּט לִבֵּן בִּדְרָקִים
אֲזִי:

ד י נ י ס ר ב ה .

1. זינד לוייז אונז דורך זיינע פֿון
זער (סרבה) רעגלעאָפֿטיג פֿערבונדען,
זיך מיט דעם פֿיעה ערלויבט; מיט דיע
פֿערבינדונג זיכער אונטערוואַפֿטיג, זיך
אום ערזט זיינע פֿראַכע דעוואַיט זיך
געטטעלעט ווערען.

2. רעגלעאָפֿטיג פֿערבונדען
(בסדרן), דעם הייטט: ווען לוייז נעבענע
זיינענער ליגענדע אונז דורך זיינע
סרבה פֿערבונדען זינד, יעדען נור פֿון
דער האַלפֿטע פֿון אַוואַרד: (מחליה ולמטה)
נאָך דעם טטעלע לויף, נאָמליך פֿון
זיינער קענטע דער זיינען לויף קענטע

א. תִּרְתִּי אֲנִי דִסְרִיבֵן לַתִּדְרִי
בִּסְדֵּר, אֵינִי צִרִיכֵת בִּדְיָקָה
וּבִשְׂרָה; שְׁלֹא בִּסְדֵּר, צִרִיכֵת
בִּדְיָקָה:

ב. סִרִּיבֵן בִּסְדֵּר פֿרוּשׁ, נִשְׁהַן
שְׁתֵּי אֲנֹת הַסְּמוּכֹת זֶה לָזֶה
נִשְׁאַצְלָה, וְדוּקָא שְׁנִסְרִיכֹת זֶה לָזֶה
מִחֲצִיָּה וּלְמִפְּתֵי לְצַד הָעֵקֶר שֶׁל

יב. אינע צריך בדיקה, כי אטום במקום העב אז אין הריאה יכולה לכפח על הלב, אבל
אם מקום הדק לבדו יש אטום, אז יעלה הרוח במקום העב ויגדיל ג"כ הדק עמו ומיניף על הלב:

ד י נ י ס ר ב ה .

א. תרחי אונז דסריבן, חולין ע"ו, ב'. ומינת קריבן וסרבה משרש סרך ל' שרף נעל,
כי מתוך שהרעה שואבת כל מיני משקה יואל לפעמים לחלוח דרך הרעה מעט מעט ונקפא ונעשה
לחוט ארוך אשר נדבק בראשו השני למקום אחר וע"י זה נקשרות חלקים שהיו נפרדות
בתחלה. ויש שני מיני סרבה, מין אחד אינה אלא חוט של ריר הבא מחמימות וזיעת הרעה
והיא דקה ורכה ונמוחה והולכת במעשמינן בה ביד. אבל מין שני היא קשה ובלה ע"י שהיה
נקב בראש ויאל לחלוח דרך הנקב ונעשה קשה, וסרבה כזו איננה הולכת במעשמינן היד אלא
אם בן מנתקין אותה בכח ואז נעשה נקב בראש. וע"כ במעולאים סרבה לריך לבדקה
במעשמינן היד ואם נמוחה והולכת ולא תבדלן איננה סרבה אלא ריר ובשרה, ואשר איננה
הולכת אז תבדלן היא סרבה מעט וערפה בעבור כי נקב תחמיה, ואע"פ שהסרבה סותמת
את הנקב מכל מקום קרום שגלה מחמת מכה היא, וכל קרום שגלה מחמת מכה אינו
קרום וסופו ליפטר: בסדרן, העטם אשר סרבה בסדרה בשרה, משום שאינה עומדת להתפרק
כי אחרי שהלונות סמוכות ואככות זו על זו לא תנתק אלא אדרבה הולכת ומתחזקת: שלא
בסדרן צריכות בדיקה, משום שיש לחוש שפופה להתפרק וכנקב דמיו.

דער פֿנדערן לונה, און אויך דיע סכּה
 טרען אויפֿען פֿעס ענדע דער חיינען
 קענטע לוס ענדע דער פֿנדערן קענטע,
 חונד און אויך חיינע חונטערברעכונג
 (חלון גענימנט) ביז דער סכּה זיין —
 חונד דיע קענטען דער לויז חונט
 פֿיגען זיך ביים חויפֿלונען דער לונגע
 דערעסטעט לונטאמען, דעס דיע סכּה
 ניכט געוועהן ווירד. בעפֿינדעט זיך
 חבער דיע סכּה פֿען דער הילפֿטע
 זון חויפֿלונט: (מחיה ולמעלה) נאך דער
 טייטלע דער לונט לז, זון הייסט דיע
 חונדע געלונטסיג פֿערבונדען (שלח
 כסדרן) חונד אום פרטבירט ווערען.
 עבענטז ווען דיע ערשטע לונה זון דיע
 דריטטע, פֿדער ווען דער חונטערע טהייל
 (טקע) דער חיינען לונה זון דען חבערן
 טהייל (מנחם) דער פֿנדערן, פֿדער ווען
 אויך נור דיע קענטע דער חיינען זון
 דען חבערן טהייל דער פֿנדערן לונה
 געבונדען חויט, זון הייסט דיע חלונע
 חונדע געלונטסיג חונד בעדערן ערשט
 דער פרטבע, היקעגען ווען חיינע סכּה
 פֿעס פֿלייטע חיינער לונה פֿדער חיינער
 לונה זון דער חיינען טטעלע ענט-
 טפֿונגען חונד זון דערעלבען לונה פֿדער
 לונה זון חיינער פֿנדערן טטעלע זיך
 פֿקעטעלעקט העט, זון הייסט ער רע-
 געלונטסיג חונד דען פֿיעה חויט ערלויבט.
 פֿערנער אויך, ווען דיע נעבען דער
 לונה זייענענדע לונה זון דיעזע געבונ-
 דען (כסדר) חויט, זון חויט דען פֿיעה
 לוס גענום ערלויבט.

3. דיע פרטבע ביז חונדע געלונטסיג
 גער סכּה ווירד פֿעלגענדער וויזע זון
 געטעלעט. און לעגע דיע סכּה זיין דער

האנות, דהינו מחתוך של זו
 לחתוך של זו ואפילו הולכת
 הסכּה באלכסון מסוף חתוך
 של זו לסוף חתוך של זו ואפילו
 יש בה פלוש אחד הנקרא חלון
 וכשנפחים הראה מתקרים
 חתוכי האנות זו לזו עד שחסרה
 איננה נראת: אבל אם נסרה
 מחציה ולמעלה לצד ראשה וזהו
 נקרא שלא כסדרן וצריקה
 בדיקה. וכן אם נסרה אנה
 הראשונה לשלישית, או מקצא
 של זו לגב של זו שאפלה, או
 אפילו מחוד של זו לגב של
 זו, והו חבל נקרא שלא כסדרן
 וצריך בדיקה: אכן אם הסרה
 יוצאת מבשר האנה או מבשר
 האמה במקום זה ונסרה
 לאותה אנה עצמה או לאותה
 אמה עצמה במקום אחר
 נקראת כסדרה וישרה: וכן
 אם האנה הסמוכה לאמה
 סרוכה לה לאמה, בשרה:
 הבדיקה שאמרנו כן היא
 מניחים רחבה הסרה על האצבע

ב. הנקרא חלון, ודוקא חלון אחד, חבל ב' חלונות זריכות זריקה: ונסרה לאוחה
 אונא עצמה, וסרה כזו נקראת סרה מנה ובה: וכן אם האונא סרוכה לה לאומה
 כשרה, לדעת רש"י. ודנינו חס חולק עליו ועטריף, ואנו כוהנים כרש"י, ועיין יותר ברש"י
 וחוסות חולין מ"ה, ב'.

ברייטע זויץ דען פֿינגער אונד רייכע
זיע לויטען דעם פֿלייטע דער פֿינגער,
פֿבער זעלסט אונד ניכט אים געוועלט
אויך ניכט אים דעם נאָגעל, דאָמיט אָפֿן
דיע סרטה ניכט אים געוועלט פֿברייטע;
בלאָס זעלסט לויטען דען פֿינגערן וועלנע
אָפֿן זיע הין אונד הער. מיט דורך
זעלנע בעטענען דייע סרטה גאָלץ לער,
גענגען, זיך לעגע אָפֿן היערזיך דייע
לונגע מיין לויטע וועסער אונד בלאָסע
זיע זויץ. געהט נון פֿאָן דער טטעלנע
וועל דייע סרטה געווענען קיינע לונגע מיין
דאָס וועסער, זיך מיט דאָס פֿיעה ער,
לויכט; טאָגט פֿבער דאָס וועסער
פֿאָן דער זיינדיקענדען לונגע בלאָס;
כֿען, זיך מיט דאָס פֿיעה פֿערבאָטען.

4. מיט זיינע רעגעלאַקסיע סרטה
קירלער טאָן דאָס אונטער מייער זיך
בעפֿינדליכע פֿלייט, זיך דאָס ביין זויט;
בלאָסען דאָס פֿלייט דאָרונטער זיך זייער
זיינענדער לעגט אונד לונטאנענדריקט,
זיך אום זיע פֿראַכירט ווערדען.

5. געהט זיינע סרטה ביין זויט;
בלאָסען זויט דען קאָנטען דער לונות
הערוי, זיך אום זיע פֿראַכירט ווערדען
ווען זיע אויך זענען רעגלאַקסיע זויט.
זיך אויך, ווען דייע לונות זיך זיך ווייט
פֿאָן זיינענדער טטעלנען, דאָס דייע
סרטה געוועהען ווירד.

וּמִמִּשְׁמִשִּׁים אֶרְחֶה בְּבֶשֶׂר
הָאֶצְבֵּעַ וּבְנִחַת וְלֹא בְּכַח, וְלֹא
בְּצַפֵּרן שְׁלֹא יִנְתַּק אֶת הַסֶּרְכָה
בְּכַח, אֲלֵא מִגְּלָגְלִים אוֹתָהּ
בְּנִחַת בֵּין הָאֶצְבָּעוֹת, וְאִם אִזּוֹ
הַסֶּרְכָה הוֹלֶכֶת וְנִמְוִיחָה עַל יְדֵי
מִשְׁמֹשׁ הַיָּד וְלֹא נִשְׁאָר מִפְּנֵיהָ
כִּלְלִי, מִנִּיחִים אַחֵר כֵּן אֶת
הָרָאָה בְּמִים פּוֹשְׁרִים וּמִנְפָּחִים
אוֹתָהּ וְאִם מְקוֹם הַסֶּרְכָה
אִינוֹ מְבַצֵּץ, כְּשֶׁרָה, וְאִם
מְבַצֵּץ, מְרַפֵּה:

ה. סֶרְכָה בְּסֶדְרָה נִשְׁהִיָּה
קֶצֶרָה מִבֶּשֶׂר הָרָאָה שְׁתַּחֲתִיָּה
עַד כְּשֶׁנּוֹפָחִים הָרָאָה הַבֶּשֶׂר
מִקְמִיט וּמְכוּץ תַּחַת הַסֶּרְכָה,
צְרִיכָה בְּדִיקָה:

ה. יִצְאָה הַסֶּרְכָה בְּנִפְיחָה
חוּץ לַחֲתוּבֵי הָאֲנֹת, צְרִיכָה
בְּדִיקָה וְאֶפִּילוּ הִיא בְּסֶדְרָה.
וְכֵן אִם גִּפְרֵדִי הָאֲנֹת זֶה מִזֶּה
עַד שֶׁנִּרְאָה מְקוֹם הַסֶּרְכָה:

ג. שלא ינתק את הסרכה בכח, מאל מאל כריך הכדוק להוציא זה שלא ימשש בכח
כי אם נחת וכל זמן שלא ימשש כמערטט או כצפורן רק יגלגל כאלכעווען, וגם כריך
להוציא שיסיר כל הסרכה מן הראה כערס שימיחה כמים ואלא יאשר ממנה כלום ולא שום
לדול, והכל יסיר ע"י משמט ומועד ולא ע"י פרוק. והכדוק לא יירא מפני הקצבים ולא
ישמע לקול ענות המנהילים אותו רק יראה ה' מהיה על פניו, וכל המיקל כזה פוץ שיקבל
את דינו: במים פושרים, ולא כזוננים, ואם אין לו פושרים יכניס תחלה העים לפיו עד
שיתחממו כרוק: ומנפחים אותה, והנוסח לא יעשה מלאכתו כרמיה, שלא יכשל ח"ו להאכיל
מרכות, ומה עוז אם לא יכפת הקצב בעל הכהמה בעלמו, רק יתמנה אדם אחר לכפוח:
ה. צריכה בדיקה, כי הדופן יקלקל אותה: וכן אם נפרדו האונות, והש"ך מבשר
כלל נדיקה:

6. חיינע רעגלאַמאָסיגע סכסכע דיע
אעהר פֿאַר חיינע חונטערברעכונג
(חלון) העט, אום פרעכירט ווערדען.
7. בעפֿינדעט זיך מיין נאָך חיינען לֹ
טטעהענדע יומל מיין דער רייהע דער
לונות חונד עו מיט חיינע רעגלאַמאָסיגע
סכסכע דערטן, זיך מיט דאָס פֿיעה ערלויבט.
8. מיט עו לֹוויפֿעהעקט קב חיינע
סכסכע חוין דעם ריקקען קדער פֿון דער
קטנטע דער לונות חונט, דען ביימ
טטערקען חוילבאָטען טיינט זיע פֿון
דער קטנטע ביימ אינדער טטערקען
באָטען פֿבער חויוואָרטו לֹ טטעהען,
זיך אום זיע פרעכירט ווערדען.
9. מיט דיע ענומיאל דורל דורך
חיינע סכסכע פֿערבונדען, פֿון וועלכע
טטעלע עו חוין זייט, פֿון מיהר זיךקע
פֿען פֿורער חויערהעלב מיהרע זיךקע
פֿענו, זיך הייטט עו חונטערברעכונג
חונד דיע סכסכע אום פרעכירט ווער
דען. זינד לֹוויט ורדוט פֿון חיינעס
טטעמאטע דאָ חונד זינד מיט חיינער
סכסכע פֿערבונדען, זיך מיט דאָס פֿיעה
פֿערבאָטען חונד היילעט דיע פֿראַכע ניכטו.
10. מיט דאָס זיךקען זיך לֹגט
וועלכען, דעם דיע ול זיך ניכט הערוי
טטעלען קען, ביימ חויעסטיידען דעו
זיךקענו יעדעך לֹעגט זיך פֿעהע
פֿעהער חונד פֿעהע חויענד חיינע
סכסכע דאָ, זיך מיט דאָס פֿיעה ערלויבט.
11. מיט דיע לֹגט פֿון דאָס רטטהע
פֿלייט פֿאָבונדען, זיך אום דיע פֿראַכע
געמאָלט ווערדען, ווען פֿבער דאָס
רטטהעלייט פֿון דיע ריפֿען געבונדען
חונט, זיך מיט דאָס פֿיעה ערלויבט.
העט דאָס רטטהעלייט מיין דורכגע
הענדע חויעגעווענע זיך, זיך מיט
דאָס פֿיעה פֿערבאָטען.

י. סכסכע כסדרה ויש לה יותר
מחלון אחד צריכה בדיקה:
ו. יותרת מקפא בדרי דאָס
ובה סכסכע כסדרה, פֿשרה:
ח. גסטפֿאָק אום סכסכע כגב
או בחתונה, בי פֿשנאָפֿחים הרעה
הרבה גראה שיהי בחתונה
וכשאין נופחים כל כך גראה
שהיא בחוץ, צריכה בדיקה:
ט. ענומיאל דורדא בָּכָל מקום
שהיא גסרבת בין לכיסה או
חוץ לכיסה שלא כסדרה היא
וצריכה בדיקה: ואם שהי
ורדות בשש אחד וגסרכו
להדרי מרפה ואין לה בדיקה:
י. אם הכיס של ענומיאל
סגור עד שאין חויר יכולה
לצאת, וכשאנקרע הכיס רואים
חויר מונח בו פֿלי רעויה
ואינה גסרבת, פֿשרה:
יא. ראה הסוכה לחצר הכפר,
צריכה בדיקה: אבל חצר הכפר
הגסרד ללעלות, פֿשרה: ואם
נקב חצר הכפר נקב מפלש,
מרפה:

ט. שלא כסדרה היא, ומען כנסת גנב כי ימלא: ונסרכו להדרי מרפה, שהו חרמי
לרעותה, ועוד טעם לפי שהלכ עובד על הכיס של הורד ומחמת הדוחק מתפרקת הסכסכ.
יא. הנסרד ללעלות כשרה, מעוּם שיש שני עורות לחצר הכסד ואחד מגין על חצרו: נקב
פֿפֿלש, וכן פֿלש, כפי שגאליה כן נקודו כיוול מפירש ר"ש לחיוב ל"ו, ע"ו, ורוב העולם
קולאים מפלש וטועים: נקב מפלש מרפה, והטעם מפני שהכסד אין לו מהלך הרלו לֹ

12. חזית דתו רחטתפלייט זון דיע
אזניגפליט (אויך בוך גענונגט) קדער
זון דיע הויבע קדער זון דען פלונגן
אזיט אזינער סרטה פערבונדען, זון אויס
זונטערזאטט ווערדען זיב ניכט חזין
דערן קדער נאָגעל קדער אזינע נאָדעל
דינע דורלֶאָכערט העכען. דזי דעט
פֿלונגען זונטערזאטט זונד ענטטיג
דונג טטעלע דער שחט אזינען גע
לעהרטען טנהייט.

13. חזית דיע זונגע זון דיע ריפ
פען קדער זון דזי הערלעכטט קדער
זון דזי גורגעלעכטט געבונדען, זון
אזיט אטן דיע פרעכע אפֿען.

14. זינד לווזיז ביוזאזענטטע
הענדע לונות ביידע פֿען זיהרען ריקקען
חזיז אזיט אזינער סרטה זון דיע ריפפען
געבונדען, זון חזיט דזי פֿיעה פֿערבונדען
טהגע דעס דיע פרעכע ווזיז היילט.

15. חזית אזינע לונה זון דיע לווזיז
קזינען העלזריפפען געבונדען, זון חזיט
דזי פֿיעה פֿערבונדען זונד דערן קזינע
פרעכע געאפֿען ווערדען.

16. חזית דזי גזעלע זונגע זון דיע
זייטען זון פֿאגעטלעגען, דעס אטן קזינען
פֿינגער לווזיטען זונגע זונד ריפפען

יב. אם נסרך חצר הכבד
להמסס או לבית הכיסות או
לפרס. יש לבדוק אחר קזין או
יתד או מחט שנקבוהו, ויש לו
לשוחט להביא הדבר לפני
חכם שיבדקנו ויורה הוראה:

יג. ראה הסריכה לצלעות או
לשמן הלב או לשמן הגרגרת,
צריכה בדיקה:

יד. ישי יאנות סמוכות
הנסרכות מבין לצלעות, מרפה
בלא בדיקה:

טו. סריכה האנא לשתי צלעות
קטנות הסמוכות לצואר, מרפה
בלא בדיקה:

טז. גרדקת כל הראה לדופן
עד שאין יכול להכניס ידו בין

מחמת נזיבת הראה. ועוד מפני שכל גוף הבהמה מלא מים והמים יבאו דרך נקב חצר
הכבד אל הראה ונקפאים שם ונרקבת הראה. ועוד טעם אחר, לפי שהראה כולה מלאה
רוח והיינו קרירות, והלב כולו דם והיינו חמימות, וחלולי שהראה מנשבת על הלב לא היה
יכול להתקיים משני החמימות שכלל ולכן מונח הלב בתוך הראה שהראה מנשבת עליו ומקררו
וכזה שניהם נמוג האוה כי הראה נותנת קרירות כלל והלב כותן חמימות בראה, ואם ניקב
חצר הכבד נקב מכולל אז חנה החמימות ג' מן הכבד אל הראה וגורבת החמימות על
הראה מפני שהכבד כולו דם והלב כולו דם ומיגש הראה, ולכך מרפה. וע"כ כל בודק ירא
שמים יבדוק ג' כחצר הכבד שלא יהיה בו נקב אשר הוא דבר שכיח הרבה, אע"פ שזה
מוטל על הקצב, אבל רוב הקצבים סומכים את עצמם על הדוקק וע"כ יבדוק הוא: נקב
מפולש מרפה, היינו היבא דלין יכולין לתלות ביד הקצב ובזון שגמל סניב הנקב שפה ענה
ולכנה וקצה כי אז נקב זין הוא ומרפה, ואם הנקב משך ורך סביבותיו נקב חלש הוא
ותלינן ביד הטבח וכשרה ועיין למטה דיני נקב ס' ב':

יז. לשומן הגרגרת, פירוש, הגרגרת נחלקת לג' חלקים חלק אחד נכנס ללב ואחד
נכנס לראה ואחד לכבד ושלתן נקדלו גרגרת והאטון אשר עליהם הוא שומן הגרגרת:
יד. מגבן לצלעות מרפה בלא בדיקה, כי תרתי לרעותא הוא, והכלל כל תרתי
לרעותא מרפה:

טז. הסמוכות לצואר מרפה, כי כשהנהמה פושטת את מוררה לאכול סוף שנתת
הסרכה ומינקב הראה, וכל העמוד לינקב כנקוב דמי:

בריקנען קען, יך וואָס אַזוי ערשט פֿאַר-
זיכטיג. דאָס סרבות פֿאַן דען ריפּפּען טב
מונד נעהאָט דען דיע אונגע הערני-
מונד פֿאַרברע ויע איטטעלעס רייבען.

17. מיט דיע גענלע אונגע פֿעט
אן דען ריקקערטע טאָגעטלעגען, יך
מיט דען פֿיעה ערלויבט.

18. מיט מיין טהייל דער אונגע
יך פֿעט אן דאָס גורגעל קדער פֿאַר-
פֿעטט דען ריקקערטעטעלע (פֿעטן)
קדער פֿאַר ריקקערטע טאָגעטלעגען,
דעס מוזי ניכט מינע נערעל דעלעו-
טען לו בריקנען מיט, קדער מיט דיע
ודל מונטען אן מיהרען טעמאָטע אן
דען: זאָקען געל טאָגעטלעגען, יך מיט
בייז מלען דיעען פֿאַלען דען פֿיעה
ערלויבט, קהנע דעס מינע פֿאַרבע
געמאָכט לו ווערען ברויכט. ינד יע
טבער ניכט גענלליך טאָגעטלעגען: זאָ-
דען עז מיט מיין פֿרייער רויט דען
לויטען, יך אום דאָס פֿאַרבע טאָגע-
טעלעס ווערען.

19. טבען, גענענאָכער דען ניט
רען נעהט אן רעטעללייט, אום דיע
אונגע מינען דאָסענאָרעס געטרעננט
יין. מיט יע נור מיין וועניג געטרעננט,
יך מיט דען פֿיעה דעניקן ערלויבט.
מיט יע טבער גער ניכט געטרעננט,
יך מיט דען פֿיעה פֿערבאָטען.

20. מינע סרבה, דיע פֿאַן קנה,

הראָה לעלעוּת ישים ידו בנחת
ויסיר בתחלה הסרכות מן
העלעות ואחר כך יוציא
הראָה לחוץ וימשמש בסרכות
ויבדקם:

י. אם הראָה כלה דבוקה
אל השדרה, כשרה:

יח. חלק מן הראָה הדבוק
לגדרת או לשמן הסמפון או
לשדרה ובאופן שאין יכול
להכניס אפילו מחט, או
שדבוקה תורד למטה בשמש
שלה עם כיסה, כל אלו
בשרים בלא בדיקה. אבל אם
אין דבוקות לגמרי רק יש
פלוגה, צריכות בדיקה:

יט. האָמה למעלה במקום
שהיא דבוקה אל הערוגה נגד
הכליות סמוך לחצר הכבד
צריכה שתהא נפרדת שם
בעבי אגדל ואפילו אם נפרדת
כל שהוא כמו כן כשרה. ואם
אינה נפרדת כלל, טרפה:

כ. סרכה היוצאת מן הקנה

יז. כשרה, דהכי רבתייהו.
יח. שדבוקה הורד, וזקא ע"י דבוק, אבל לא ע"י סרכה או מחמת מכה: כל אלו
כשרים בלא בדיקה, דהכי רבתייהו. ואם אונס עליונה השמאלית דבוקה לגררת ישל לחכם:
יט. כל שהוא כמו כן כשרה, והטעם שצריכה להיות נפרדת טעור שהרזה בחי הבהמה
כפוסה היא וראשי האומות מתרחקות זו מזו, וע"כ אם היא דבוקה סופה להתפרד ולניקב
וכל העומד לינק כנקו למי:

גרגרת קדער ביס מוויגעהט מונד טן
זיינע מנדערע שטעלע מוויסער דער
זונג פאנגעהאנגט מיט ברויט ניכט
פרטבירט לו ווערדען מונד דאז פיעה
מיט ערלויבט.

21. ווען זיינע לונג טן דיע זאג
דער קדער זיינע לונג טן דיע נע
בעלזענעדע לונג טהנע מונטערברע
זונג פאנגעטאנגט מיט מונד מווי עבען
דער לונטמאנהאנגענדען שטעלע פֿון
דער האלסטע טן טאנארטע ענטספרינגט
זיינע שרכה, דיע זיך חבער טן קיינע
מנדערע שטעלע וויעדער פאנגעהאנגט
האט, זיך הייסט דיעזע, „דא פפערע
שרכה“, מונד דאז פיעה מיט ערלויבט.
מיט זיע חבער מיט מויהרען טנדערן
ענדע טן דיעזעלכע לונג, דיעזעלכע
לונג, קדער מווי טן דיעזעלכע קאנטע,
פֿון וועלכער זיע מוויגעהאנגט מיט
וויעדער פאנגעהאנגט, זיך מיט דאז פיעה
פערבאטען מונד הילט קיינע פרטבע. —
מיט יעדען דאז מנדערע ענדע דער שרכה
טן דיע זייטע, געגענחבער דער לונג, טאג
געהאנגט, זיך מיט דאז פיעה ערלויבט.

22. זינד לוייז לונג מונט רעגולאטיאן
פערבונדען, דאז שרכה חבער זיך זאגט,
דאס זיע בייט מוויפאלטען דאפפערע
פֿון דען קאנטען דער לונג טאג דער
מויסעמייטע הערעכעהאנגט, זיך מיטען
זיע פרטבירט ווערדען. זינד דיע לונג
חבער פֿעזט פאנגעטאנגט מונד זיינע
זאגט שרכה געהט מווי דער לונטמאנהא
האנגענדען שטעלע הערעכער, זיך מיט
דאז פיעה לונג גענום ערלויבט.

23. זיינע שרכה, וועלכע מיט דען
מנדערן ענדע ניכט טן זיינער מנדערן
שטעלע פאנגעהאנגט, הייסט „האנגענדע
שרכה“ מונד מיט דאז פיעה דאז פיעה
ערלויבט, יעדען נור, ווען זיך נור
זיינע זאגט פערפֿירטע, טריפטע

אז מן הַרְגֵּת או מן הַבֵּיס
וּנְסַרְכָה לְמָקוֹם אַחֵר וְשָׁלֹא
לְרֹאשׁוֹ בְּיִשְׂרָאֵל:

כא. דבוקה אגא לחברתה או
אגא לאמה בלי פלוש ומבין
הדבוק יוצאת סרכה מחציה
ולמטה ואיננה דבוקה למקום
אחר, נקראת סרכה כפולה
ובישרה: אבל אם היא דבוקה
בראשה השני לאותה אגא או
לאותה אמה או אפילו לאותה
חתך שיצאה מושם, מרפה
בלא בדוקה: ואם ראש השני
של סרכה זו דבוק להזין שבנגד
האגא, בישרה:

כב. אגות סמוכות הסרוכות
בסדרן והסרכות ארכות כל כך
עד שיצאות בכפלים ותלויות
לחזין מבין חתוכי האגות אחר
נפחת הראה, צריכות בדוקה.
אבל אם נדדקו האגות והסרכה
יוצאה מבין הדבוק, בישרה:

כג. סרכה שאינה דבוקה
בראשה השני למקום אחר
נקראת סרכה תלויה, ובשרה.
ודוקה בשלא נמצאת יותר
מאחת: ואם ירע מקרה

כג. שרכה תלויה ובשרה, כי זאת אינה חלה הפשט ליתא ולא כזה מחמת נקב:

עו זיך לוגליר, דעם דין לוגע זויף=
געבליזען ווירד זונד אמן זיעהט, דעם
זיינע זאלע הענגענדע סרכה דורך
דעם זויפלזיגען עבענפאלז לופט טאפסט,
זיך זייט דעם פיעה פערבטען, זיך
זויר, ווען דיעזעלבע דיקק זייט זונד
קענטען פאלן זייטער קדער בויט העט,
זייט דעם פיעה פערבטען, זיך זויר,
ווען זיך דען פלומקען זיינע פערלעטונג
זוירט, דיע גערודע דער הענגענדע
סרכה געגענזיכערטעהט — ווען זיך, כ.
זיינע ריפפע לעברקעטען ווער קיב
ווערל דיעזעלבע יעטלט וויעדער גע
הילט זייט, זיך ווירד דיען זיך זיינע
פערלעטונג דער פלומקע בעטרעכטעט
זונד דעם פיעה זייט פערבטען, זיעהט
אמן בלום זיך דען ריפפען דער הענג
ענדען סרכה געגענזיכער טווערלע
פלאקקען, זיך הייט דיען ניכט פער
לעטלונג זונד דעם פיעה זייט זיך
גענוס ערלויבט. טעהט זיך זיינער
לעברקעטען געווענעטען ריפפע זיינע
טפילע הערעקער זיך דער ריכטונג
געגען דיע לוגע, זיך זייט דעם פיעה
פערבטען זעלבוט ווען זיך זויר קיינע
הענגענדע סרכה דערט פינדעט.

24. פינדעט אמן לויט קדער דריי
הענגענדע סרכות, זיך זייטען זיע פרע
בירט ווערדען גלייך קדערן סרכות.

25. זיינע סרכה זיך זיינער פער
טאפסטונג (זעט) קדער פלון זיינער
פערטאפסטונג זייגעהענד, ווען זיע
זויר זיינע הענגענדע זייט, אהעט
דעם פיעה פערבטען.

שנופחים הראה וראים
שחרכה תלוייה עלתה גם כן
על ידי אותה הנפיקה, אז היא
טרפה: וכן אם היא עבה ותלוי
בה כמו כפתור מלא ליחה או
דם, טרפה: וכן אם יש מכה
בדופן ממש כנגד הסרכה
תלוייה, כגון אם נשברה צלע
אף על פי שחור וגקשר השבר
נקרא מכה בדופן וטרפה: אבל
אם כנגדה בצלעות יש בהרות
שחורות אינה קרויה מכה
בדופן ובשרה: ואם רואים
עומק על הצלע הנפאת
משברה והוא נגד הראה,
טרפה אף על פי שאין שם
סרכה תלוייה:

כד. נמצאות שתיים או שלש
סרכות תלויות, צריכות בדיקה
כשאר סרכות:

כה. סרכה על אטום או יוצאת
מן אטום ואפילו היא תלוייה,
טרפה:

אע"פ שאין שם סרכה תלוייה, והענין כשהנמה זוכת על לזה הראה זוכת על העומק
ותנקה. והוא הדין אם סרכה תלוייה מתוך החסרון על גוף הראה טרפה משום תרתי לרעותא:

כו. סִרְכָה עַל הַקָּמָט אוֹ יוֹצֵאת
מִן הַקָּמָט וְאֶפִּילוּ הִיא תְּלוּיָה.
מִרְפָּה:

כו. לַפְעָמִים נִמְצְאוֹת בְּסוֹף
הַרְאָה דִּלְדוּלִים בְּעֵין סִרְכּוֹת,
וְאִי צָרִיךְ לִנְפֹחַ הַרְאָה וְאִם
עוֹלִים בְּנִפְיָהּ, מִרְפָּה; וְאִם
אֵינָם עוֹלִים, בְּשִׁרָה. וְאִם
בְּדִלְדוּלִים בְּפִתּוֹר מְלֵא לִיחָה,
מִרְפָּה אֵף עַל פִּי שְׂאִינָם עוֹלִים
בְּנִפְיָהּ:

כח. עָלִים תוֹךְ שְׁנָתָם אֵף
שְׂאִינָם יוֹנְקִים, אוֹ אַחֵר שְׁנָה
אִם עוֹדָם יוֹנְקִים, אֲסוּר לְבָדוּק
בָּהֶם סִרְכָה שְׁהֵינִי בּוֹדְקִים
בְּבִהְמוֹה גִּסָּה, אֶלָּא מִרְפָּה
הִיא בְּלֵא תִקְנָה. וְגִדְיִים
וּמְלָאִים אֵף שְׂאִינָם יוֹנְקִים אֲסוּר
לְבָדוּק בָּהֶם הַסִּרְכּוֹת עַד
רֹאשׁ הַשְּׁנָה:

כט. טוֹב לְהִשְׁקוֹת הַבְּהֵמָה
מִיָּם צוֹנְגִּים סְמוּךְ לִשְׁחִיטָה:

26. חֵינֶנּה סִרְכָה חוּץ חֵינֶנּה פִּתּוֹט
(קָמָט) חֵדֶר פִּתּוֹ חֵינֶנּה פִּתּוֹט חוּץ=
גִּעְהֶנְד, וּטֵן יֵע חוּץ חֵינֶנּה הַחֲנֻכָּה
חֵינֶנּה, אֲחֵכָה דָּח; פִּיעָה פִּעֶרְכָּטֵן.

27. אֲחֵן פִּינֶדֶט אֲחֵכָהּ חֵן עֵדֶה
דֶּר לִנְגֶה פִּתּוֹטֶנְטִיגֶה פִּתּוֹטֶן
דֶּרן סִרְכּוֹת חֵהְלִיךְ. אֲחֵן אֲחֵן דֶּרן
דֵּי לִנְגֶה חוּיִכְלִטֶנְטֵן, בִּלְטֵן יִךְ דָּח=
דוֹךְ דֵּינֶע פִּתּוֹטֶן חוּץ חוּץ, וְחֵן חֵינֶנּה
דָּח פִּיעָה פִּעֶרְכָּטֵן; בִּלְטֵן יֵע יִךְ
נִכְט אֵיט חוּץ, וְחֵן חֵינֶנּה דָּח פִּיעָה
עֵרְלִיכֵט. הַטְּבֵן חֵבֶר דֵּינֶע פִּתּוֹטֶן
קִנְטֵטֶן פִּתּוֹ חֵינֶנּה, וְחֵן חֵינֶנּה דָּח;
פִּיעָה פִּעֶרְכָּטֵן וּטֵן חוּץ דֵּי פִּתּוֹ=
דֶּרן יִךְ נִכְט חוּיִכְלִטֶנְטֵן.

28. בֵּיחַ קְלֹכֶר חוּסֶטֶר חֵינֶנּה
יִתְהַרֵע וּטֵן יֵח חוּץ נִכְט אַעֲהֶר חוּץ=
גֵּעֵן, חֵדֶר חֵבֶר חֵינֶנּה יִתְהַרֵע וּטֵן
יֵע נֶךְ חוּץ, דִּירֶפֶן סִרְכּוֹת דֵּי
אֲחֵן בֵּיחַ גִּרְטֶפִּיעָה פִּתּוֹטֶן
וּיִרְדֶּן, נִכְט פִּתּוֹטֶן וּעֵרְדֶּן; דֵּי
קְלֹכֶר חוּסֶטֶר פִּיעֵלְאֶה דֵּי דוֹךְ פִּעֶר=
בִּטֵּטֶן, חֵהְלִיךְ דָּח חֵינֶנּה פִּתּוֹטֶן וּטֵן
הִלְכֵט. בֵּיחַ חוּץ טֶחֶפֶט חוּסֶטֶר
גֵּעֵלְאֶה דִּירְחֵן אֲחֵן דֵּי סִרְכּוֹת נִכְט
פִּתּוֹ רֹאשׁ הַשְּׁנָה פִּתּוֹטֶן.

29. אֲחֵן טֵהוּט גוֹט דִּירְטֵן, דָּח;
פִּיעָה, כַּעֲפֶר אֲחֵן עוֹ טַעֲכֶטֶט, אֵיט
קִנְטֵטֶן וּטֶסֶטֶר לֹ טֶרְחֶקֶטֶן.

כ"ט. טוב להשקות, כי קבלה לרבותינו כי בהמה שלא הושקתה מים קמוץ לשחיטתה
כולה מלכה סרכות:

דיני נקב.

1. דיע זונגע העט זיין הייטע.
 זינד זיע ביידע דורכצווערט, זי זינט דען
 פיעה פערבטעטע, ווען זיך דיע זיך
 פער ניכט גערעדע געגענזיכער טעטע
 הען. זאלטע זיך דיע פערעדע זונד
 ניכט דיע זונטערע הויט זיין זיך
 העכען — עז ווער זי. זי זינט קרויטע
 זיך דער הויט, זי דעם נאכדעם זיע
 פערבטעטע זינט, דיע טעטע זיך
 דער זונטערע הויט ווע זי זינט דעם
 טעל זינדיגהט — זי זאלטע זיך דיע
 זונגע זיך זונד פערבירע זיך זיין זינט
 זונטער, זאלטע דעם זונטער קיינע
 זאלטעטע, זי זינט דעם פיעה ערלויבט;
 זי זיך זיך ווען זיך דיע זונטערע זונד
 ניכט דיע פערעדע הויט זיין זיך העט —
 דעם זי. דיע זונגע זינט זינדיגהטע זיין
 נען טען זיך זינט — פערבירע זיך
 דיע זאלטע זיך זונטער, זאלטע עז קיינע
 זאלטעטע, זי זינט דעם פיעה ערלויבט.
 2. פערדעט זיך דעם זונטערע
 זינט זיין זיך זיך דער זונגע זונד
 זיך ווייט ניכט זיך עז פער זיך זיך
 דעם טעטעטע ענטשטענדע זינט, זי
 זינט דעם פיעה ערלויבט, ווען זיך זיך
 זיך זינער זאלטע טעטעטע זינט זיך
 זיך זינדיגהטע קען, דעם עז זינט
 זונטערע זיך דער זונגע געטעהען זונד
 דער טעטעטע געווייט זינט, דעם
 עז זינט זונטערע זיך דיע הענד
 זיך זינער טעטעטעטע; יעדע זיך,
 ווען זיך דעם זיך זיך זינער זאלטע
 טעטעטע דער זונגע בעפערדעט דיע
 זיך דעם ענגעטעטע טהיילע דער ברויט

א. זיני קרויטע יז לה לראיה.
 נקבו זיניהם מרפה אפילו זה
 שלא כנגד זה: נקב קרויטע לזין
 ולא התחתון, כגון שהיה לו
 גלדא ונקלה ונשאר בעור
 התחתון כתמרה אדמה, ינפח
 הראה ויבדקנה במים פושרים
 ואם אין מבצבץ, פשרה: וכן
 אם נקב קרויטע התחתון ולא
 העליון, כגון שהראה משמעת
 קול בנפיקה, בודקים אותה
 במים ואם אין מבצבץ פשרה:
 ב. נמצאה הראה נקובה לאחר
 הבדיקה ואין אנו יודעים אם
 היה קדם השחיטה או לאחר
 השחיטה, אם הנקב במקום
 שיש לתלות בבזק שפשה
 הוא את הנקב ויודע הבזק
 שהכניס שם את ידו בבדיקתו
 את הראה, פשרה, ודוקא
 פשהנקב במקום צר במצר
 החזה ושהוא משובד ולא עגל

דיני נקב.

א. במים פושרים, דוקא פושרים ולא חמים ולא קרים וכדמפרש עעמא נגמרא (חולין
 מ"ד) נחמימי לא דכווי בקריי לא דמערזי. ואם עזעה פערם אחת נמים חמים או קרים
 עז חין לה דיקה אפילו בפושרים:
 ב. שיש לתלות בבזק, כגון בכל מקום שמשמש שם הנדק בידו או במקום שם לתלות
 שהכניס שם הפין עתה נחזק מלמה למעלה או שקרע נלפון: במצר חזרה, שם לומר
 שמתוך דוחק היה קורע נלפון: והוא משובד ולא עגול, וכח מהר"ץ קבלה על הכתבים

ליעגט, חונד ווען דאָזי לָקָד לִקְנִיגִיד חונד
 נִיכְט רונד חִיט חונד זיך קיינע סכּה
 קָדער זִקְנִיטִיגער ווייטערער פֿעהלער
 דאָכייז בעפֿינדעט. חִיט עז הינגעגן
 אַן זיינער טטעלע ווען דיע לונגע חִיט
 ווייטען טהיילע דער ברוזט ליעגט, קָדער
 חִיט נאָך חִיין זִקְנִיטִיגער פֿעהלער בייז
 דעם לָקָד, קָדער עז חִיט רונד, קָדער
 דעסטן רָנִיד טווערן קָדער רָטִיד,
 קָדער עז זינד זיהן געגענאכער בלוט
 פֿלעקען אַן דען ריפּפען, זיך חִיט
 דאָזי פֿיעה לונג גענוס פֿערבֿקטען.

3. פֿינדעט אַטן זיינען. וואָרס אַן
 דעם לָקָד קָדער נעבען דעוועלבען,
 זיך חִיט דאָזי פֿיעה ערלויבט.

4. חִיט זיינע פֿרט טליין חִיין דער
 לונגע, זיך אונס אַטן זיע חִיט וועטער
 פֿרעכירען, זיך קיינע לָקָדער דערין זינד.

5. פֿינדעט אַטן זיינען דערין קָדער
 זיינע קָדערל קָדער זיינען נאָגעל אַן
 דער לונגע קָדער חִיין דערזעלבען, זיך
 חִיט דאָזי פֿיעה לונג גענוס פֿערבֿקטען.
 עבענטז ווען חִיין זִקְלָער געגענטטונד
 חִיט הָטִילען קאָרפֿערל דען פֿיעהען
 קָדער חִיט רָטִידעלִיט טטעקט, חִיט
 דאָזי פֿיעה לונג גענוס פֿערבֿקטען.

6. פֿינדעט זיך חִיין קנאָטען חִיט
 הערל, זיך חִיט דאָזי פֿיעה פֿערבֿקטען.

וַאִין נָשָׁם סָרְכָה אִו שְׂאָר
 רַעוּתָא. אָבֵל אִם הוּא בְּמָקוֹם
 רָחֵב הִתְּחֶה אִו נִמְצָאָה רַעוּתָא
 אַחֲרֵת עֲמִו אִו שְׂהוּא עָגֵל אִו
 שְׂהִשְׁחַר אִו הָאָדִים שְׁפַת
 הַנֶּקֶב אִו שְׂבִדוּפִין נִגְדִי הַנֶּקֶב
 יֵשׁ מֵרֵאָה דָם, מֵרֵפָה:

ג. נִמְצָאָה חֲזִלַּעַת בְּרוּזִין
 הַנֶּקֶב אִו בְּצִדוֹ, בְּשִׁרְחָה:

ד. יֵשׁ מִיֵּן לִיחָה עַל הָרֵאָה
 צָרִיד לְהִנִּיחָה בְּמִים וְלִבְדוּק
 אִם אֵין בָּהּ נֶקֶבִים:

ה. קוֹץ אִו מַחַט אִו יָתֵד
 שְׁנִמְצָאָה בְּרֵאָה אִו עַל גֵּב
 הָרֵאָה, מֵרֵפָה. וְכֵן בְּשְׁנִמְצָאָה
 בְּחִלֵּל גּוֹף הַבְּהֵמָה אִו תְּחוּב
 בְּחֶצֶר הַכֶּבֶד, מֵרֵפָה:

ו. נִמְצָאָה עֵצִים בְּתוֹךְ הַלֵּב,
 מֵרֵפָה:

אם תמלא נקב אדם ודך כבידותו אז ודאי נקב חדש הוא ותולין ביד העצת, אבל אם תמלא
 כביד הנקב לכן וקשה בעין שוין אז ודאי קודם השמיטה היטה ומרפה ואין לריך בדיוקה אחרת:
 ג. כשרה, כי מוכח אז שהנקב נא מחמת התולעת שילאה, וידוע שאין התולעים יולדות
 מן הראה כי אם לאחר השמיטה כשמתקרה הדם וכל עוד שההמה חם אין תולעים יולדות.
 ואם נמלאו נקבים יותר ממנין התולעים אפילו הכי כשרה ומכל שכן שאין לריך לדקדק
 שיהיה מספר התולעים כמספר הנקבים:

ד. אם אין בה נקבים, כי מחמת נקב שהיה בראה באה הליחות, וזהו מחלת הסככה
 שבה ליחות דרך הנקב ונקפחה שם ונסככה למקום אחר וכעצוהו דין סככה סמן א'.

ה. מרפה, ונהפסק מרובה יאלל לחכם: תחוב בחצר הכבד מרפה, שם לחוש שניקבו בני מעים:
 ו. מרפה, ונכני אם נמלא בו עלם כלל יעשה שאלת חכם:

דיני בועה וטנרא ושוכח.

1. לוי' ביחזא אענטטעהנדע גע' טוירע (צועט), אין וועלכען צייטער צייט, אפ'ען דאס פיעה פערבטען. צייט נאך רויס דעלויטען: אן גר'ס וויט דיע דיקקע צייטען סטרהההאלטן אדער וויט לוי'ט הערע אונד דער לויטענע רויס האט דיע ריכטיגע פערבע דער לויטע, אן צייט דאס פיעה ערלויבט. צייט אבער דער לויטענרויס נור אן גר'ס וויט ציי'ן הערדיקק, אן צייט ער פערבטען.

2. צייט אין לוי'ט ביחזא אענטטעהנדע דען געטוירען אין דעם צייטען צייטער אין דעם ענדערן אבער קלערע ויטע וועטער, אן צייט דאס פיעה ערלויבט.

3. צייט צייט פ'ען לוי'ט ביחזא אענטטעהנדען געטוירען פ'עלער לויט, אן צייט דאס פיעה ערלויבט.

4. העט ציי'ן געטויר דיע געטעלט פ'ען לויטען, אן אפ'ענע און ער צייט צייטען אעסער. פ'עסער דער געלע צייטער צייט דער צייטען אפ'ענוג אן צייט ער ציי'ן געטויר אונד דאס פיעה צייט ערלויבט. יעדעך אום און נאכענען דאס דאס געטויר נור

א. שתי בועות הסמוכות זו לזו ויש בהן ליחה, מרפה; ואם ביניהן הפרש בקש או בשני חוטי שער וזה הפרש יש לו מראה ראיה, בשירה. ואם אין הפרש אלא בחוט שער אחד, מרפה:

ב. שתי בועות סמוכות אשר באחת מהן ליחה, ובאחת יש מים זכים ומתוקים, בשירה; ג. שתי בועות סמוכות ואחת מהן מלאה רוח, בשירה:

ד. בועה אחת ונראת בשתיים, נוקבים בסבין באחת מהן ואם כל הליחה משתי הבועות יוצאת בנקב זה או בועה אחת היא ובשירה, ודוקא בשאין

דיני בועה וטנרא ושוכח.

א. שתי בועות, חולין מ"ו. ול' בועות מקולר מן אבעבועות (צמות ט', ט'): מרפה, דולאי יס נקב, דקיס להו לרבנן דמחמת נקב שהיה נראה סמוכות כל כך והעלה הנקב את הבועות סביבותיו. ועוד דכיון דסמוכות זו לזו מתוך אחת דוחקת את חברתה סופו של עור לינקב, וכל העומד לינקב כנקוב דמי: הפרש בקש, וסמן יאכלמו בקש: מראה ראיה, דוקא מראה ראיה ממש, ולא אחר מראה מעורלות הכשרות שיבוארו למטה דיני מראות: אלא בחוט שער אחד מרפה, והעם שזריך דוקא ב' שערות הפרש משום שכל בועה זריכה להיות לה חוט נשר מקיף: ב. מים זכים ומתוקים, אבל אם הם עכורים וסרוחים ומלוחים ערפה. ובתב מהר"ם מול"ן במחלה לכדוק מים זכים תקבל אותם בכלי ולא ניד ותכסה המים וגם לא תנקוב בסבין אלא נקוב כי כשתנקוב בסבין מיד יהיו מלוחים ונמלא שתעריך שלא כדין: ד. ונראית כשתיים, דהיינו כשיט מדק עד שנראית כשתיים ואין ביניהם הפרש בקש. וא"ת למה ב' בועות שאין ביניהם הפרש בקש ערפה ובועה אחת הנראית כשתיים כשרה? תשובה, כל בועה ובועה יש לה עור מיוחד שזככת בו ושתי בועות הנראות כאחת כשנוקבים אחת מהן וזככות זו לזו אז ודאי יוקצה הראה בין ב' הבועות ונקב פסול בכל שחול; אבל בועה אחת הנראית כשתיים כשנוקבים בה ושפכת כל הליחה מתוך הנקב מוכח שאין לה אלא חדר אחד וחדל היא ובשרה, וסמן בבית אחד, יאכל:

חיינ הייטען העט; דען זאלטע עו
לוייז הייטען העבען, זיך געהט דערויז
הערפער דעס עו לוייז געטוירט זינד,
זונד מיט דען דען; פיעה לוס גענוס
פערבטען ווען זיך זאלער חייטער
זויז חייטער זיפערבטען פליעטע.

5. טטעהט זיין געטויר זיין דעס
רעדע דער זונגע זיך אום וועניגטע
זיין פערדען זונגענפלייט עו זונגענבען.
זונגיבט דעזעלבע קיין פערדען זונגע
נערדעס זיין דיע זונגע זיפערבטען
זונד בעטפוטעט העט, זיך מיט דען;
פיעה לוס גענוס פערבטען. עו מיט
קיין זונטערטיעד לויטען דעס רעדע
זיינער זונד פערדע דעס רעדע זיינער
זונד, זיך דערן יעדע טטעלע ווען זיינע
קנטע מיט הייסט רעד (שפלי) זונד
פערדעס זיך דערט זיין געטויר זונד;
קיין פערדען זונגענפלייט זיפערבטען
זיט, זיך מיט דען; פיעה פער-
בטען.

6. דען זיפערבטע דען רעדע; מיט;
פיער פיענער ברייט בייז גרעס זונד
לוייז פיענער ברייט בייז קליינפיעה.

7. פבען ווען דיע זונגע זיין דעס
ריקערטע הענגט דען זונד געגענע
זיבער, ווען זיך דערט זיין געטויר
בעפערדעס זיך גילט בייז זיפערבטען דיע
רעגעל וויז בייז זיינען געטויר זיין
רעדע. פערדעס זיך פערבטען זיין געטויר
דען זונד געגענעזיבער, זיך מיט דען;
פיעה לוס גענוס ערזיבט.

לָהּ לְבוּעָה זֶה אֵלֶּא כִּים אֶחָד
אֶבֶל אִם נִמְצָאוּ לָהּ שְׁנֵי כִּים
כִּמְכָּה שְׁנֵים שְׁתֵּי כוּעוֹת הֵן
וּמִרְפָּה אֶף עַל פִּי שְׁהִלִּיחָהּ
יִצְאָת בְּנֶקֶב אֶחָד:

ה. כוּעָה הַעוֹמֶדֶת בְּשִׁפּוּלִי
הָרָאָה צָרִיךְ חוּט בְּשׁוּר לְחִקִּיף
אוֹתָהּ, וְאִם יֵאָזֵן חוּט בְּשׁוּר
מִקִּיף אוֹתָהּ לְאַחַר שְׁנִפְחוּדָהּ
וּמִשְׁמֹשׁוּדָהּ, מִרְפָּה. וְאִין חֲלוּק
בֵּין בְּשִׁפּוּלִי אֲנֵא בֵּין בְּשִׁפּוּלִי
אֲפֹה בְּכָל מְקוֹם שֶׁיֵּשׁ שָׁם
חֲדוּד נִקְרָא שִׁפּוּלִי, וְאִם יֵשׁ
שָׁם כוּעָה וְאִין חוּט בְּשׁוּר
מִקִּיפָהּ, מִרְפָּה:

י. שְׁעוֹר כוּעָה בְּשִׁפּוּלִי הוּא
אֲרֵבַע אַצְבָּעוֹת מִשְׁפּוּלִי
בְּכִתְמוֹה גִּסָּה וּשְׁתֵּי אַצְבָּעוֹת
בְּדָקָה:

י. לְמַעַלָּה בְּמְקוֹם שְׁהִרְאָה
דְּבוּקָה בְּשִׁדְרָה נֶגֶד הָאֲנֹת
אִם נִמְצָאָה שָׁם כוּעָה חֲרִי
לָהּ דִּין כוּעָה בְּשִׁפּוּלִי. אֶבֶל
נֶגֶד הָאֲנֹת בְּשִׁנְמִצָּאָה שָׁם
כוּעָה, בְּשִׁרָה:

ה. צָרִיךְ חוּט בִּשְׁר, וְאִין שְׁעוֹר לְחוּט זֶה וּמוֹעִיל אֲפִילוּ אִם הוּא רַק כְּרוּבִי זֵיעֵר אֶחָד
סְבִיב הַכּוּעָה, וְאֶף אִם אִין לְחוּט זֶה מִרְפָּה רָאָה, רַק אֶחָד מִטְּרָחוֹת הַכּוּעָה, כְּנִי מֵהֵי:
מִרְפָּה, דְּכִין שְׁעוֹמֶת כּוּפָה סוּפָה לִפְסֵק וּלְיִנְקֵב:
י. נֶגֶד הָאֲנֹת כְּשִׁנְמִצָּאָה שָׁם כוּעָה כְּשִׁרָה, דִּלָּא הוּא שֶׁ שְׁפּוּלִי כִּי כְּחוּט מְקוֹם הוּא
רְחֵנָה וְיִכּוּלָה לְמַשְׁךְ אֶת הַנֶּשֶׁר סְבִיב לְכוּעָה:

8. שטעהט זיין דער קבערן רעכט
טען לונדע פֿען דער האַלסטע זון אויפֿ-
ווערטן, דעם ווען וועט זיין דער גורגעל
לעגט, זיין געטויר זיין רעדע, זיין
זינט דעם פֿיעה פֿערבטען חוה נילט
זיין פֿעדענכרייט לונגענפֿלייט ניכט.

9. זיין געטויר זיין דעם העהען
טהייל (גג) דער לונדע, דעם קעפֿן דעם
הערלעכטען געגענזיכער, זינט זיין
נעם געטויר זיין רעדע גלייך חוה
אום זיין פֿעדען לונגענפֿלייט ען חוה
געבען, ווען דעם פֿיעה ערלויבט
זיין זיין.

10. שטעהט זיין געטויר זיין
דעם ברייטען טהיילע דער לונגע, זיין
זינט דעם פֿיעה ערלויבט, ווען זיין
דעם געטויר זעהר גרעס ווערט.

11. שטעהט דעם געטויר זיין דעם
העהען טהיילע (גג) דער לונדע, גע-
גענזיכער דעם ריקערט, זיין זינט
דעם פֿיעה עבענפֿלוצן ערלויבט, זיין
ווען דעם געטויר זעהר גרעס ווערט.

12. בעפֿינדעט זיך זיין געטויר
לויטען לוייז לונדע פֿען דער האַלסטע
זון אויפֿווערטן חוה זינט זיין גרעס,
דעם דעם לונדע פֿען זיין חוהנדרע שטע-
הען, זיין אום און דעם לונגע אויפֿבלע-
זען חוה זעהען קיין דעם געטויר פֿען
לונגענפֿלייט פֿערדעקט ווירד חוה דעם
פֿלייט לונגענפֿערבע העט, ווערען דעם
פֿיעה ערלויבט זינט. זינט דיענען ניכט
דער פֿען, זיין זינט דעם פֿיעה פֿער-
בטען.

13. בעפֿינדעט זיך דעם געטויר

ח. אַנא העליונה הימנית
מוחציה וּלְמַעֲלָה בְּמִקּוֹם
שְׁמִנְחַת סָבִיב לְגִרְגֵּרַת אִם
יֵשׁ שָׁם בּוֹעָה בְּשִׁפּוּלִי, מִרְפָּה
וְאִין מוֹעִיל חוּט בְּשׂוֹר מִקִּיָּה:

ט. בּוֹעָה עַל גַּג הָאָנָה לְמַעֲלָה
גִּגְר סִמְפּוֹן שְׁמֶן הַלֵּב דִּינָה
בְּמוֹ בְּשִׁפּוּלִי וְצִרִיד לְהִיּוֹת
חוּט בְּשׂוֹר מִקִּיָּה:

י. בּוֹעָה הַעֲמֻדָּת עַל גַּב רַחֵב
הַרְאָה אִפִּילוֹ גְּדוּלָּה מְאֹד,
בְּשִׂרָה:

יא. בּוֹעָה עַל גַּג הָאָמָה גִּגְר
הַשְּׂדֵּרָה גַם כֵּן בְּשִׂרָה אִפִּילוֹ
גְּדוּלָּה מְאֹד:

יב. בּוֹעָה בֵּין אָנָה לְאָנָה
מוֹחֲצִיָּה וּלְמַעֲלָה וְהִיא גְּדוּלָּה
כָּל כֵּךְ עַד שֶׁהָאֲנֹת לְגִפְרֻדּוֹת וּ
מוֹד, צִרִיד לְנִפְחַת הַרְאָה, אִם
הַבְּשׂוֹר מְכַסֶּה אֶת הַבּוֹעָה וְיֵשׁ
לְבְּשׂוֹר הַמְּכַסֶּה מְרָאָה רְאָה,
בְּשִׂרָה, וְאִם לֹא מִרְפָּה:

יג. עֲמֻדָּת בּוֹעָה אֶצֶל הַחֲרִיץ

ח. וּאִין מוֹעִיל חוּט בְּשׂוֹר מִקִּיָּה, דִּמְיִינִן לְנִקּוּת הַרְאָה:

ט. דִּינָה כְּמוֹ בְּשִׁפּוּלִי, כִּי זֶס הָאֲנֹת חֲדָשׁ:

י. בְּשִׂרָה, וְלֹא דִמְיִינִן לְנִקּוּת הַמְּסֻמּוֹת לְכִין שֶׁבּוֹעָה יֵשׁ לָהּ חֲדָר עוֹר בְּכַפִּי עֲלֵמָה
לֹא נִגְעָה בְּמִסְמֻמּוֹת:

עם חרין דער ורלד חוין דער דינעטן
טטעלע וואו דיע טטטונות זינגען, זין
חייט דאן פיעה לוס גענום פערבטען.
14. בעפידעט זיך דאן געטויר
עם חרין דער זיבערן רעכטען לונה,
זין חייט דאן פיעה לוס גענום פער-
בטען.

15. טטעהט חייט געטויר חוין
דעם זינקעלען דער ענומאל, זין חייט
דאן פיעה ערלויבט.

16. טאלט זיך פלען זיינען געטויר
דיז זיבערע הייט זיב, זין חייט דאן
פיעה לוס גענום פערבטען.

17. טטעהטען לוייט געטוירע גע-
גענחיינענער זיבער, דאן זיינע זון
דער זיינען חונד דאן זינדערע זון דער
נעבעליגענען לונה, זין חייט דאן
פיעה לוס גענום ערלויבט.

18. לויילען פידען זיך חוין דער
לונגע זיינע שרע ווארלען, דינעט זום
אמן פארזיכטיג זיבליען, חונד היערוין
דיע לונגע זיבליען; חייט זיך דאן
נאך געלן חונד געוונד, זין חייט דאן
פיעה ערלויבט.

19. טטעהט חייט געטויר חוין
זיינער פלעטע (קמט), זין חייט דאן
פיעה פערבטען.

20. טטעהט דיע ענומאל חוין
זיינען געטויר, זין חייט דאן פיעה
לוס גענום פערבטען.

21. טטעהט דאן געטויר חוין
זיינער ערההונג (גבשושית) חונד בע-
קאזט ביים זיבליען קיינע לונגע-
פערבע, זין חייט דאן פיעה פערבט-
טען. עבענאן ווען דאן געטויר חוין
זיינער טטעלע זיך בעפידעט, וואו
דיע לונגע זיינען טען פלען זיך גיבט,
זינדער דאן געטויר זעלבוט גיבט זיינען

של ורדא במקום הדק אשר
שם הסמפונות, טרפה:

י. בועה במקום החרין של
אנא העליונה הימנית, טרפה:
טו. יש בועה על בים של
ענוניתא, בישרה:

טז. נקלף העור העליון מעל
הבועה, טרפה:

יז. שתי בועות זו בנגד זו
האחת על אנא זו והאחרת על
אנא הסמוכה, בישרה:

יח. לפעמים יש על גב הראה
בעין יבלות הנקראות ווארצען,
וצריך לקלפן מן הראה בנחת
ואם תהיה יין הראה יפה
ושלמה בנפיקה, בישרה:

יט. בועה העומדת על תקימת
טרפה:

כ. אם ענוניתא עומדת על
הבועה, טרפה:

כא. בועה העומדת על
גבשושית ואין לה מראה ראה
בנפיקה, טרפה. וכן אם הבועה
עומדת במקום שוהה ראה
משמעת קול או שוהבועה

יג. טרפה, דחייזין לכמות הסמפונות:

יד. טרפה, דחייזין לחכך וגרדת:

טז. טרפה, כי עור התחתון הוא עור הכונה, ונקלף קרום מחמת מכה ואינו קרום:

יט. טרפה, משום חרתי לרעותה:

כ. טרפה, משום שהוא כמו בועה הנכרת מעבר לעבר:

טען פֿלען זיך חונד עו בעקטומט
בייט מוילבאזען קיינע לונגענעקערבע,
זיך מיט דעם פֿיעה לוס גענוס פֿער-
בטטען.

22. בעפֿירעט זיך גרינד מויל מיניעס
געטוויר, זיך מיט דעם פֿיעה פֿערבטטען.

23. טטעהט מיין געטוויר זיך, דעם

עו ען ביידען זייטען דער לונגע זיבטבאר

מיט, עכען מיין דער געגערד דער סמפונות,

קאזיך פֿיער פֿינגער ברייט פֿלען רענדע

בייז גרעספֿיעה חונד לוייז פֿינגערברייט

בייז קאזינפֿיעה, זיך עפֿענען דעם עלאבע

מויל מיניער זייטע מיט מיניעס זעסער.

פֿאיעסט דער מיטער געלן מויל דיעווער

עפֿענונג זיך מיט עו מיין געטוויר

חונד דעם פֿיעה מיט פֿערבטטען. פֿאיעסט

עכער דער מיטער ניכט געלן מויל

דיעווער עפֿענונג הערויז, זיך זינד עו

לוייז געטווירע חונד דעם פֿיעה מיט ער-

לויבט. ווירד דעם געטוויר דורך דעם מויל-

באזען, ווען מויל נור מויל מיניער זייטע

פֿלען לונגענפֿאזיט בעדעקט חונד דעם

פֿאזיט העט דעם ריכטיגע לונגענעקערבע,

זיך מיט דעם פֿיעה ערלויבט חונד

ברויכט מען דעם דיע ערוואהנטע פֿרעכע

ניכט ענלעטעלען.

24. מיט מיין געטוויר וועניגער ען

מיין פֿינגערברייט פֿלען רענדע דער לונגע

ענטפֿערנט חונד העט מיניעס פֿערענע-

ברייט מוואגעכערענע פֿאזיט זיך מיט דעם

פֿיעה ערלויבט, ווען עו מויל פֿלען ביידען

זייטען דער לונגע זיבטבאר מיט.

25. געהט פֿלען מיניעס געטוויר מיניע

סרכה מויל, זיך מיט דעם פֿיעה פֿערבט-

טען, זעלבט ווען מויל דיע סרכה ניכט

ען מיניער ענדערן טטעלע ענהאנגט.

עצמה מושמעת קול ואין לה

מראה ראה בגפיהה מרפה:

כב. נמצא שחין על הבועה,

מרפה:

כג. בועה הנפרת מעבר לעבר

למעלה במקום הסמפונות

שחוא ארבע אצבעות מושפולי

בגסה ושתי אצבעות בדרקה

נוקבים בסבין במקום אחד, ואם

כל חליחה יוצאת במקום זה או

בועה אחת היא ומרפה. ואם

אין כל חליחה יוצאת מנקב

אחד או שתי בועות הן וכשרה:

ואם הבשר מכסה את הבועה

אפילו מצד אחד על ידי הנפיחה

ויש לו לבשר המכסה מראה

ראה, כשרה היא בלא בדיקה

הנפרה:

כד. בועה פחות מאצבע

מושפולי הראה ויש לה חוט

בשר מקיפה, כשרה אפילו

נפרת מעבר לעבר:

כה. יוצאת סרכה מתוך הבועה

מרפה ואפילו אינה נסרחת

למקום אחר:

כב. מרפה, דודאי אם נקב.

כג. בועה אחת היא ומרפה, דחיישין

ולא יחוש טעם סמוכות הן מכפנים מבלי

עד שילדע בנה כערסה:

26. בעפידעט זיך חזין געטויר חוין
 חיינער לונה קדער לונה חונד ביין חויל
 בלומען ווירד ענדען לונגענלאזט בעדעקט;
 קען דיענעט בעדעקענדען פלייטע געהט
 דען חיינע סלכע חוין, דאז איז חיהרעט
 קנדערן ענדע קען עכען דיענעלכע לונה
 קדער לונה חנגעהקנט חוין חונד דען;
 פלייטע חונטער חיהר טפוננט זיך ניכט, זיך
 חוין דען פלייטע ערלויבט. חוין קבער דען;
 קנדערע ענדע דער סלכע קען דיע ריפפען
 חנגעהקנט, זיך חוין דען פלייטע פערבן
 טען קעהע דעס חיינע פערבט ווען הילפט.
 27. פידעט אמן חוין חיינעט גע-
 טוירע חוין לוק חונד אמן ווייס ניכט,
 חב עז קער קדער נעך דעס טעכטען
 ענטשטענדען חוין, זיך חוין דען פלייטע
 ערלויבט ווען עז קען חיינער קאלען
 טטעלע חוין, ווען אמן חנגעהאטן קען
 דעס עז דורך דען טעכטער קדער
 אעלגער ביין חונטערזאכען קדער הערונג
 נעהאטן דער לונגע געטעהטן זיין. עז
 דערין זיך יעדעך דעס לוקע געגענויבער
 קען דען ריפפען קיין בלומענעקען פידעט;
 דען ווערע חוין בלומענעקען דען, זיך חוין
 דען פלייטע פערבטען. חוין דען לוק
 קען חיינער קאלען טטעלע, ווען דען אעטל-
 גער; הענד ניכט היגעקעקאטן זיין קען,
 זיך חוין דען פלייטע עכענעלען פערבטען.
 28. חוין געטויר, דערין קיין חייטער
 זיך בעפידעט; קנדערן דען הערט ווע-
 טיין חוין, נענט אמן סגרא (טטייג)
 ווערלע, חונד חוין דעכייט דען פלייטע
 ערלויבט, אקען חוין אעהרערע קאלע-
 בייקאטן טטעהטן, קדער אמן עז קען
 קנדע זיך בעפידעטן קדער חוין קען
 בייידען זייטען זיכטער זיין; יעדעך
 מר, ווען חוין ניכט חוין חיינלגער
 טרעפפען חייטער קדער וועטער דערין
 חוין. חוין קבער חוין מר חוין טרעפ-
 פען דערין זיך הייסט עז געטויר
 (נועס), חונד גילט בייז חיהק דיע
 רעגעל ווען בייז געטוירען.

כו. יש בועה באנא או באמה
 וכשנפחים הראה אז הבשר
 מכסה את הבועה, ומן אותו
 הבשר המכסה יוצאת סרבה
 וגדבנות בראשה השני באותה
 אנא או אמה עצמה ואין הבשר
 שתחתיה מקמיט, בשרה. אבל
 אם ראשה השני גדבנות
 לצלעות, מרפה בלא בדיקה:

כו. בועה שנמצא בה גרב ואינו
 יודע אם גרב קדם השחיטה או
 לאחר השחיטה, אם הוא במקום
 דממשמשא ידא בטבא תלין
 בטבא ובשרה ובלבד שלא
 יהא בצלעות נגד אותו הגרב
 מראה דם, כי בשיש מראה דם
 נגד הגרב מרפה. ואם הגרב
 במקום ולא ממשמשא ידא
 בטבא מרפה:

כה. בועה שאין בה ליחה
 אלא היא קשה כאבן נקראת
 סגרא ובשרה בין בטמוכות
 בין בשפולי בין מעבר לעבר,
 ודוקא בשאין בה אפילו טפה
 אחת ליחה או מים. אבל אם
 יש בה אפילו טפה אחת
 ליחה, בועה שמה ודינה כבועה:

כה. מנרא, מרגום של לור מנרא, ר"ל שהן קטין כולו וסלע:

35. פֿינדעט אַסן חוץ דער לונגע
פֿעטט־האַרטיקע וועלכע חייב קערט פֿאַר
אַזע פֿאַר אַזע, יאָ טאָלע אַסן ער אַז
חונד בלוצע דע לונגע חוץ. חייב
יאָ דען נאָך גאַנץ חונד געווער, יאָ
חייב דאָ פֿיער ערלויבט.

[illegible]

37. חזית דיע לונגע דעראקטען
פֿערוועלט, דאָס, ווען אַמאָן זיך חוּלֶה
האַנגט, פֿאָן יעלבוט טטיקע דאָפֿטן חבֿ
פֿאַללען, יאָ חזית דאָ: פֿיעה פֿערכטען.

לה. רָאָה שְׁנִמְצָא עָלֶיהָ בָּמוֹת
חֵלֶב כֶּסֶף וְדוּאָה בָּשָׂר בְּלוּיָהּ
קוֹלָפִים אֹתוֹ מֵעָלֶיהָ וְאִם
הִרְאָה תַּחֲתָיו שְׁלֶמֶה וַיִּפְּחָה
בַּנְּפִיחָהּ בְּשִׁרְרָה:

ו. רָאָה שְׁנֵשְׁכָּה בְּקִתּוֹן
וְקָרוֹם הֶעֱלִיז שְׁלֵה קִים שְׁלִם
בְּלֹא נִקָּב אִם הִסְמִפּוֹנוֹת
עֲמֻדוֹת בְּמִקְוֶן וְלֹא נִמְזוּחִי
בְּשֵׁרָה. וְאִם נִמְזוּחִי אֶפִּילוּסִימִפּוֹן
אַחַד. מִרְפָּה: לְכֹן צִרְיָד לְבִדְקָה
בְּאֻפֵּן יָדָה. נִזְקִיבִים אֹתָהּ
וְשׁוֹפְכִים אֹתָהּ בְּכִלִּי מִתְּכֶת
שֶׁהוּא חָלָק אוֹ בְּכִלִּי חָרָם
הַמְחַפֵּה בְּאֵבֶר. וְאִם נִמְצְאוּ בָּהּ
חוֹטִים לְבָנִים בְּיָדוֹעַ שְׁנִמְזוּחִי
הִסְמִפּוֹנוֹת וּמִרְפָּה. וְאִם לֹא
בְּשֵׁרָה. וּבְלִבְדִּי שְׁחִיזוּ הַפִּיִם
נִזְכִּים. אֲבָל אִם הַפִּיִם עֲבוּרִים
אוֹ סְרוּחִים אוֹ מְלוּחִים. מִרְפָּה:

לו. רָאֵה לְשִׁנְתְּ מִסְמָרָה עַד
בְּשִׁתּוֹלִים אוֹתָהּ נוֹפְלוֹת מִמָּנָה
חֲתִיכוֹת חֲתִיכוֹת מְרַפָּה:

לו. בִּקְיוֹנוֹ, פִּי כְמוֹ נוֹד שֶׁל מַיִם, שֶׁנִּשְׁרָה כְּמוֹק בְּחוּבָה וּנְשָׁף לְמִקּוֹם אֶחָד וּנְשָׁף לְאֶחָה מִקּוֹם לֵיקוֹן: וְאֵם לֹא כְשֶׁרָרָה, כִּי אִזּוּ בֶּשֶׁר הִרְחֵה בְּלֵבָהּ הוּא שֶׁנִּמּוֹק:
לו. גּוּפֵלוֹת מִמֶּנָּה מַעֲלָמָה לֵב כִּפְיוֹת: מִרְפָּה, שֶׁהִרְיָה לִקְבֵּת וְאִין בַּח צִעוֹר וּבִסְמֻכוֹת
לְהַתְקִיִּים. וְכֵתֵה הַגְּהוֹת מִהֲרִי"ו נִשְׁעָה בִּרְיָאָה מִשְׁפָּחוֹת כִּפְלוּ מִמֶּנָּה חֲתִיבוֹת חֲתִיבוֹת וְלֹא יֵלֵךְ
הַרוֹחַ וְלֹא לִפְסוֹת צִחוֹק עַד שֶׁנִּכַּל כָּל בֶּשֶׁר הִרְיָאָה וְלֹאֵה שֶׁהִרְיָה בִּפְנִים הִרְיָאָה קְרוֹם חֹדֶשׁ
עַל הַסְּמֻכוֹת וְהַכְּסִי:

דיני מראות הראה.

1. פֿאַר אַנדערע פֿינף פֿאַרבען דירעקטן זיין דער אונגע ניכט פֿאַרקאממען: (1) טווערן וועי דינעטע, (2) רעטהעגלע וועי זיך פֿאַרן, (3) געלע וועי דעמטער פֿאַרן זיין, (4) ווייט, (5) רעטהע וועי פֿאַרן. זייער פֿאַרבען אונזערע דאָס פֿיער פֿאַרבען אונזערע וועי זיך פֿאַרן, (6) פֿאַרבען אונזערע וועי זיך פֿאַרן, (7) פֿאַרבען אונזערע וועי זיך פֿאַרן, (8) פֿאַרבען אונזערע וועי זיך פֿאַרן, (9) פֿאַרבען אונזערע וועי זיך פֿאַרן, (10) פֿאַרבען אונזערע וועי זיך פֿאַרן.

2. טפּרינגט זייער זייער פֿאַרבען אונזערע וועי זיך פֿאַרן, (1) פֿאַרבען אונזערע וועי זיך פֿאַרן, (2) פֿאַרבען אונזערע וועי זיך פֿאַרן, (3) פֿאַרבען אונזערע וועי זיך פֿאַרן, (4) פֿאַרבען אונזערע וועי זיך פֿאַרן, (5) פֿאַרבען אונזערע וועי זיך פֿאַרן, (6) פֿאַרבען אונזערע וועי זיך פֿאַרן, (7) פֿאַרבען אונזערע וועי זיך פֿאַרן, (8) פֿאַרבען אונזערע וועי זיך פֿאַרן, (9) פֿאַרבען אונזערע וועי זיך פֿאַרן, (10) פֿאַרבען אונזערע וועי זיך פֿאַרן.

3. בעפֿינדעט זיך זייער זייער פֿאַרבען אונזערע וועי זיך פֿאַרן, (1) פֿאַרבען אונזערע וועי זיך פֿאַרן, (2) פֿאַרבען אונזערע וועי זיך פֿאַרן, (3) פֿאַרבען אונזערע וועי זיך פֿאַרן, (4) פֿאַרבען אונזערע וועי זיך פֿאַרן, (5) פֿאַרבען אונזערע וועי זיך פֿאַרן, (6) פֿאַרבען אונזערע וועי זיך פֿאַרן, (7) פֿאַרבען אונזערע וועי זיך פֿאַרן, (8) פֿאַרבען אונזערע וועי זיך פֿאַרן, (9) פֿאַרבען אונזערע וועי זיך פֿאַרן, (10) פֿאַרבען אונזערע וועי זיך פֿאַרן.

4. דיע פֿאַרבען, וועלכע דיע אונגע העכטן דערן, זינד פֿאַרבען: (1) בלויע, (2) גרין, (3) העלע, (4) לעבער, (5) אונזערע וועי זיך פֿאַרן.

דיני מראות הראה.

א. ב'ה' מראות, ראשי תבות ד"ס חל"ב, וסמן כל חל"ב וכל ד"ס לא תכלו: מוריקא תגום של כרכוס: פסולות בכל שהוא, מקום של מראה פסולה משונה בעשמוש היר משחר צר הדאס כי קר הוא וגם חלק כמו ריר: כשרה, אך לא יסמך הצדק על הכנתו בלי חלל חכם וכחאמר בסמן ו'.

ב. אם וזו ממקום למקום, אע"פ שלא נשתנו מעמדות במקום עמידתן או שלא נשתנו במקום שזו אפילו הכי כשרה, דהא כשרה עכשיו אין זו המראה עכשיו כיון שזה במקומה: ולא נכנסה בקרום התחתון כשרה, דזיל בתר עמא, מפני מה מראה פסולה ערפה, משום דחשבוני לה כנקובה, ודזי לבוא מן הדין להיות כנדון, ומה ניקב קרום העליון ולא התחתון כשרה, הוא הדין נמי במראה:

ג. אין פסולות את הראה, לפי שהמראות משתנות כל עה מחמת הכוונה:

ד. כורחא הוא לנע בלויח כל"א ודומא לנע הרקיע, וסמן ובעש השמים לעהר: ירוקה, הוא לנע גרין כל"א וסמן כירק עש נחתי לכס את כל: אדומה, וסמן הלעיטני כל מן האדום: ככבר וכטחול, וסמן כנר חכנדך:

א. הראה נפסלה בחמש מראות, והן מראה דיו, מדיקא, חלמוי, לכן, בשור, כל אלו המראות פסולות בכל שהוא. ואם המראה הפסולה על ידי נפיקה וכשהוא מקורם בה ביד משתנה למראה ראה, בשורה: ב. אלו המראות הפסולות אם זזו ממקום למקום, או שלא נראתה המראה הפסולה רק בקרום העליון של הראה ולא נכנסה בקרום התחתון, בשורה: ג. אלו המראות הפסולות אם עומדות על הבועה אין פסולות את הראה:

ה. המראות הפשוטות שפראה הן אלו, כחלא, ירקנה, אדמה, ככבר, וכטחול:

5. פֿינדעט אַזן בייז מיינער רֶקטען
פֿאַרבע מיהר געגענזיכער מיינע פֿער-
לעטלונג. מן דען ריפּעטן, זיך מייט דען
פֿיעה פֿערבןטען. געהט זיך ביי'ס מויל-
באָזען וויעדער מין דיע לונגענפֿאַרבע
מייכער, זיך מייט דען פֿיעה עלויבט.
6. מוס דיע מין דיעזעס קאָפּטעל
בעטפֿרעכענען לונגעפֿאַרבען ריכטיג מונג-
טערטיידען מונד בעמורטהילען לו קאָפּ-
טען בעדערן עז גרעסער מוילפֿאַרק-
זאָקייט. קאָמט דערס דעס שוץ מיינע
זאָלע מוילטערענעוואָהליכע פֿאַרבע מן
דער לונגע פֿאַר, זיך הענדעלט ער עס
בעזטען, ווען ער גער ניכט; דערביכער
בעטטימט, זאָדערן דיע ענטטיידונג
מיינעס געלעהרטען מנהיג טעלען.

ה. מראה אֶדְמָה אֲשֶׁר נִמְצָא
בְּגִדְהָ מִכַּח בְּדוֹפִן, מִרְפָּה.
וְאִם נִפְחוּהָ וְחִזְרָה לְמִרְאָה
רְאָה, בְּשֶׁרָה:
ו. כָּל הַמִּרְאוֹת הַנֶּאֱמָרוֹת
צָרִיךְ עֵינַי גָּדוֹל לְהַבְחִין בִּינְיָהִם
פֶּרְאִי וּלְדַעַת הַבְּשֶׁרָה
וְהַאֲסִירָה. עַל כֵּן חָשׁוֹב וְחֶנְכֹּן
שֶׁכָּל שִׂימְצָא הַשּׁוֹחֵט אֵיזוֹ
מִרְאָה מְשֻׁנָּה בִּרְאָה שְׁלֵא
יִזְרָה בְּהַדְבָּר, אֲלֵא יַעֲשֶׂה עָלֶיהָ
שְׂאֵלַת חָכָם:

דרך הבריקה.

1. געהט אַזן מן דען מונטערזאָלען
דער לונגע, זיך טיידע אַזן מין וועניג.
מין דען רֶקטעלויט דען ווען עז דיכט
מן דען ריפּעטן ליעגט, זיך דעס אַזן
לוייז פֿינגער היינטטעקען קאָפּ, מונד
לונדער מויל דער רעכטען זייטע וועלכע
מויך לור רעכטען זייטע דען מונטער-
זאָלע מייט, ווען נאָמליך דען פֿיעה
מן דען הינטערביינען מוילענעקט. נאָך
דער העהלונג דען לייכטע מונד דער
לונגע לו טיידע אַזן עכער ניכט, דען
מייט אַזן קיינע עטוועניג סכס דור-
טיידע. אַזן פֿיהלע דען לועזט, עב
ניכט דיע אומע קרער אומע מן דען רֶקטע-
לויט פֿינגעוועזען מייט. היערניך ערוויי-
טערע אַזן דען מיינטטיט מונד מונטער-
זאָלע מוילע דען רעכטען לונגענ-
פֿינגעלען, מיינען טהייל נאָך דעס פֿערדערן.

א. בְּשֶׁחֲבוּדָּךְ בָּא לְבָדוּךְ
יִחְתּוֹד מַעֲשֵׂה בַּחֲצֵר הַכְּבֹד מַצֵּד
הַצִּלְעוֹת בְּדִי שִׁיבְנִים שְׂרָזִי
אַצְבָּעוֹת בַּצֵּד יָמִין הַבְּהִמָּה
שְׁהִיאֲגִם יָמִין הַבּוֹדֶק בְּשִׁתְּלִיָּה
בְּרִגְלֶיהָ, וְלֹא יִחְתּוֹד לַצֵּד חֲלָל
הַגּוֹף וְהַרְאָה בְּלָל בְּדִי שְׁלֵא
יִחְתּוֹד שׁוֹם סָרְכָה. וַיִּמְשְׁמוֹשׁ
תַּחֲלָה אִם לֹא גִסְרָכָה אָמָה אִז
אַנָּה לַחֲצֵר הַכְּבֹד. וְאַחֵר בָּךְ
יִרְחִיב הַחֲתוֹד וַיְבָדוּךְ כָּל חֲלָקֵי
הָרָאָה חֲלָק אַחֵר חֲלָק:

ה. מרפה, דודאי לקומא היא. ולכן כל הבדוק שיכול לידו מראה אדומה כריך לחפש
בדופן אם לא ימצא מכה כנגדה:

2. ביי"ט חונטערוואַכען דער קובערן
לונה געברויכט און פֿערזיכט, דען זיע
זיעגט זיין ענגסטען טהיילע דער ברוט
רונד זונס דיע גורגעל חונד קען, ווען
און זיך ניכט זיין פֿכט נישט, זייכט
פֿערלעטלט ווערדען.

3. דיע עונויחא זונס און ביי"ט
חונטערוואַכען זיין זייערעס זינקען
זיעהען זונס לו זעהען, קב זיע זייערע
געהאָריגע אָנגע העט.

4. נאָכדעס און דיע חונטערוואַכען
דער רעכטען זייטעבענדיגט, סניידע און
זיין רעסעלזייט חוץ דער זינקען זייטע
חונד חונטערוואַכען זינקען אָנגענאָגעל.

5. ביי"ט קאָלבערן, זיעגען = חונד
טעפֿטאָנאָאָרן זיין און ביי"ט חונטער-
וואַכען פֿערזיכט, דעס און דיע עט-
ווייגען סרכות, דיע זעהר ווייך זינד,
ניכט טברייטע.

6. און זיבערזיילע זיך מור ניכט
ביי"ט חונטערוואַכען, זינדערן געהע
אָנגעזאָס חונד זיט גרעסער חוץזאָערק
זינקייט לו ווערקע, דעזיט און ניכט
זיבערזעהע.

7. ביי"ט זייענען יעדען פֿעהלער,
דען און זון דער אָנגע פֿינדעט, העט
און יעדעזאָל דיעזעלבע הערזאָלונגעה-
און חונד זיך זינגענטייליך דעפֿען לו
זיבערזינגען, עהע און דעזי פֿיעה זאָל
פֿערבֿטען ערקאָרט.

ב. בבדיקת אָנאָ והעליונה
יזהר מאד כי היא שוכבת
במצר החזה סביב לגרגרת
ויבדוק תנקה אם לא ישמור:

ג. ענויחא חורדא צריך
להוציאה בבדיקה מכיסה
לראות אם היא עומדת כראוי:

ד. אחרי שבדק צד ימין יחתוך
במצר הכבד שבצד שמאל
ויבדוק צד שמאל שבראיה:

ה. בעגלים וגדלים וטלאים
יזהר בבדיקתם שלא ינתק מן
הסרכות בשיפאוא, כירכותהן:

ו. הבדוק לא ימהר אלא יבדוק
במרזן ויתן כל דעתו על
בדיקתו שלא יעבור על דבר:

ז. כל שהבדוק ימצא רעותא
בראיה יש לו להוציאה לחוץ
ולראותה היטב בעין טרם
ימרפנה:

דרך הבדיקה.

1. שלא יעבור על דבר, וראשי הדברים אשר יש לעיין אחריהם הם י"ב והסמן ואכלתם
זו"ה, זה נגימטעל י"ב בדיקות הראה, ואלו הן, חסיר, יתיר, חליף, גנב, סרכה, בועה,
כף כסופה, חוספת, חטום, למקה, יבשה, מראות:
2. יש לו להוציאה לחוץ, הנכון והישר הוא להוציא הראה בכל פעם אע"פ שזדקה במנים
ולא מלא נה סרכה או בועה כי יש לחוש על מראה פסולה או יוצא או שחר דבר מן
הדברים הנריכים בדיקה ופה למלאן זיין הכל בקיאים בה, (דורשי רעומות חומרים כי
על כן שמה ראיה ע"ש שרץ לראותה). אך כבר נהנו ברוב המקומות שאין מוציין אותה
בשלא מלא סרכה או בועה, וטעמם שמתכין ארונא כבאשר י"ח ערפות. אמנם אותם
הזוחלים המתחילים הם מחויבים להוציא הראה לחוץ לפחות כל שנה ראשונה באשר
שהנה אינם יודעים עדיין רק למודם ולא המעשה ולא הורגלו עוד היטב בבדיקה, וכל
החרד לדבר ה' אל יקל בזה שלא יבא לקלקול ויבטל הנכסר לחכול ערפות ח"ו:

- ח. שוחט המתחיל כל שנה
ראשונה חייב להוציא הראה
לחויץ אף שאין בה רעויה כלל:
ט. נמצא שפדק הבדק מקצת
הראה ומקצתה לא בדק, אף
כי בדק את הרב, מרפה:
י. בדק ואמר מרפה היא
ואחריי בא אחר ובדק ולא מצא
מרפות, הראשון נאמן:
יא. צריך כל שוחט לדעת כל
דיני השחיטה ובדיקה בעל פה
ויחזור וילמוד מעת לעת כדי
שלא ישכח מהם דבר:
יב. אם יפגע השוחט בדבר
אשר מספק בו, אל ישען
על בינתו אלא ישאל לחכם
וישמע לקח:
- ט. מרפה, כי מרפות אף אם לא נמלאת רק באחד מן מטרף כולו ושמא אותו אחד
על בדק הוי מרפה:
י. הראשון נאמן, דשמא השני העביר המרפות כשהכניס ידו בחזק או שמא הראשון
העבירה כהולאת ידו, ועד אחד נאמן באיסורים בדבר המסור לידו:
יא. בעל פה, וע"כ אם לא מרפה מתחת ידו ח"ו אין לו התכללות לוטר שוגג הייתי
אלא מעבירים אותו עד שיעשה תשובה.
יב. אשר מספק בו, ואם הוא דבר שנטל עליו מחלוקת בין הפוסקים בין דיני
שחיטה בין דיני נדירה ומלוי הדבר נמנהג המקום ואינו יודע המנהג ילך אחר המנהג.

